

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษามูลคณิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์วิมล จิตเชิดวงศ์

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2541

ประกาศอัญมณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์
ดร.แก้วตา ทมะวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม ที่กรุณา
ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้
๓ ที่

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ ภาควิชา
การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และ อาจารย์ ดร.สุรเดช หักฐานา
คณาจารย์เกี่ยวกับแบบทดสอบ

ขอขอบพระคุณบัณฑิตยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ขอขอบพระคุณผลงานของบรรดาสังคหบดีหลายท่านมาด้วย

งานวิจัยเรื่องที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ๓ โอกาส

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์
ดร.แก้วตา คณะวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม ที่กรุณา
ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้
 ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ภาควิชา
การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และ ท่านอาจารย์นคร ศรีสุรเช ที่กรุณาให้
คำแนะนำเกี่ยวกับแบบทดสอบเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้ความ
ร่วมมือ เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
ขอขอบพระคุณผลงานของบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายที่นำมาค้นคว้า
อ้างอิง

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

วิณี จิตเชิดวงศ์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า.....	5
	ค่านิยมศัพท์เฉพาะ.....	6
	สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	ความหมายของบุคลิกภาพ.....	8
	โครงสร้างบุคลิกภาพ.....	9
	ทฤษฎีบุคลิกภาพ.....	12
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะบุคลิกภาพโดยใช้แบบทดสอบ 16 PF ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ.....	45
	เพศกับลักษณะบุคลิกภาพ.....	45
	สาขาวิชากับลักษณะบุคลิกภาพ.....	50
	ระดับชั้นปีกับลักษณะบุคลิกภาพ.....	53
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	56
	✓ การกำหนดขอบเขตของประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	56
	✓ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	59
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62

การวิเคราะห์ข้อมูล	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	96
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	96
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	96
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	96
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	108
บรรณานุกรม	110
ภาคผนวก	118
แบบสอบถามของคณบดีและคณาจารย์ 16 ปี (ก่อนและหลังการ และความสำเร็จ-มีนบุรี) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีสาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ..... 81	
แบบสอบถามของคณบดีและคณาจารย์ 16 ปี ปีที่ 1 (จาก อันเนื่อง-จิตตางาน) ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีสาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ..... 83	

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนนิสิตที่เป็นประชากร จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ชั้นปี.....	57
2 แสดงจำนวนนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ชั้นปี.....	58
3 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์ประกอบ บุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่วัดจากแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF.....	67
4 การเปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยจำแนกตามเพศ.....	70
5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนหาคะแนนบุคลิกภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยพิจารณาตาม สาขาวิชา.....	74
6 เปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน B (สติปัญญา ต่ำ-สติปัญญาสูง) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บูรพา ที่มีสาขาวิชาต่างกันเป็นรายคู่.....	79
7 เปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF (ชอบสะดวกสบาย และตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีสาขาวิชาแตกต่างกันเป็นรายคู่.....	81
8 เปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 pF ด้าน I (จิตใจ มั่นคง-จิตใจอ่อนไหว) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีสาขาวิชาแตกต่างกันเป็นรายคู่.....	83

9	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยพิจารณา ตามระดับชั้น.....	85
10	เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่.....	90
11	เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน G (ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) ของ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้น ต่างกันเป็นรายคู่.....	91
12	เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน M (ชอบการปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ) ของนิสิตคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกัน เป็นรายคู่.....	92
13	เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบของบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน O (จิตใจสงบมั่นคง-จิตใจหวาดหวั่นและวิตกกังวล) ของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกัน เป็นรายคู่.....	93
14	เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน Q ₁ (อนุรักษ์นิยม-ชอบทดลองและเสรีนิยม) ของนิสิตคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกัน เป็นรายคู่.....	94
15	เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน Q ₂ (พึงกลุ่ม-พึงตนเอง) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่.....	95

16	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์ประกอบ บุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่วัดได้จากแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF จำแนกตาม สาขาวิชา.....	120
17	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์ประกอบ บุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่วัดได้จากแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF จำแนกตามชั้นปี..	122

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

บทนำ

หน้า

1. เส้นภาพของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 ด้าน ของ
นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 69
2. เส้นภาพของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 ด้าน ของ
นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แยกตามเพศ 73
3. เส้นภาพของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 ด้าน ของ
นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แยกตาม
สาขาวิชา 78
4. เส้นภาพของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 ด้าน ของ
นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา แยกตามระดับ
ชั้นปี 88

การศึกษามูลคณิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามูลคณิกภาพของนิสิต

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ชั้นปีที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการศึกษานี้เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา

2539 จำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบมูลคณิกภาพ

(ฟอร์ม A) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

(One Way ANOVA) และ T-test การทดสอบค่าสถิติเป็นรายคู่แบบ

(q-statistic) ของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Kuls)

ผลการวิเคราะห์พบว่า

1. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์มีองค์ประกอบมูลคณิกภาพการ

รู้สึกของผู้เรียน (Form A) M^+ (ในตารางการวิเคราะห์) M^+

นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เพศชายมีองค์ประกอบมูลคณิกภาพแตกต่าง

จากเพศหญิง ว่างองค์ประกอบ L M N และ Q_1 อย่างมี

ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาต่างกันมีองค์ประกอบมูลคณิกภาพ

ด้าน B C D และ E อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีองค์ประกอบมูลคณิกภาพ

ด้าน B C D และ Q_2 ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2541

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ชั้นปีที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และ T-test การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แบบ (q-statistic) ของนิวแมนคูลส์ (Newman-Keuls)

ผลการวิเคราะห์พบว่า

1. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์มีองค์ประกอบบุคลิกภาพการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (ขอบทางสังคม) N^+ ด้านการจินตนาการ (ลงมือปฏิบัติ) M^-
2. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เพศชายมีองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่างจากนิสิตเพศหญิง ในองค์ประกอบบุคลิกภาพ A E I L M N และ Q_1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาต่างกันมีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน B G I ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน B G M O Q และ Q_2 ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Department of Guidance and Educational Psychology

Faculty of Education

Burapha University

July 1998

A STUDY OF STUDENTS PERSONALITY AT FACULTY OF EDUCATION
BURAPHA UNIVERSITY

The purpose of the study was to examine the personality characteristics in relation to the differences in sex and level of academic years the subjects consisted of 500 students of the faculty of education. Cattell's sixteen personality Factor Questionnaire (16PF from A) was employed to assess the personality characteristics of the sample. One way ANOVA t-test and t-statistic of Newman-Kuels were used to analyze the data.

The results were found:

ABSTRACT

VINEE CHITCHUTVONG

Department of Guidance and Educational Psychology

Faculty of Education

Burapha University

July 1998

ABSTRACT

The purpose of the study was to examine the personality characteristics in relation to the differences in sex and level of academic years the subjects consisted of 500 students of the faculty of education the Cattell sixteen personality Factor Questionnaires (16 PF Form A) was employed to assess the personality characteristics of the sample One way ANOVA t-test and q-statistic of Newman-Keuls were used to analyzed the data.

The results were found:

1. The personality characteristics was found in factor shrewdness (Astute and Shrewd) N^+ and imagination (Mactical) M^- among the faculty of education students.
2. The difference of personality characteristics factor between males and female were found in the factors A E I L M N and Q_1 with a statistically significant difference at .05 level.
3. The difference of personality characteristics of students majoring in different subjects were found in the factor B G and I with significant difference at .05 level.
4. The difference of personality characteristics was also found in factor B G M O Q_1 and Q_2 among students at different year level significance at .05 level.

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า นั้น ทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งก็คือ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน เพราะเยาวชนเป็นกำลังพัฒนาชาติ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นชาติ ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงต้องพัฒนาบุคคลโดยเฉพาะเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา

การพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์คือการสร้างทรัพยากรที่มีคุณภาพ เพราะมนุษย์เป็นผู้ไปพัฒนาสังคมหรือประเทศชาติ (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. 2531 : 4) ดังนั้นการพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามโครงการที่กำหนดจึงต้องเริ่มที่ตัวบุคคล การพัฒนาตัวบุคคลนั้นคือ พยายามให้บุคคลที่มีสมรรถภาพเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นพลเมืองดี เป็นสมาชิกที่มีประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้นการพัฒนาคนจึงหมายถึง การพัฒนาบุคลิกภาพนั่นเอง บุคลิกภาพจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างยิ่งดังที่ แอดเลอร์ (Hall and Lindzey. 1975 : 119; อ้างอิงจาก Adler n.d. : unpagged) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องบุคลิกภาพจะช่วยให้เข้าใจหรือคาดคะเนพฤติกรรมของบุคคลในอนาคต บุคคลใดจะมีลักษณะบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมอย่างไรในอนาคตนั้นแสดงให้เห็นว่าบุคลิกภาพในวัยเด็กย่อมมีผลเนื่องไปสู่บุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่แน่นอน กันยา สุวรรณแสง (2533 : 2) ได้กล่าวพอสรุปได้ว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะตัว และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังที่ ซิลลิเวน (นวลละออ สุภาพล. 2527 : 156-157; อ้างอิงจาก Sullivan n.d. : unpagged) นักทฤษฎีบุคลิกภาพได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคล

ได้รับประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากสภาพการณ์ใหม่ ๆ อาภา บุญช่วย (2530-2531 : 8) ได้แสดงความเห็นว่า การพัฒนาตนเองของบุคคลเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทีมงาน ทีมงาน หรือแม้แต่สังคม ถ้าปราศจากการพัฒนาบุคคลแล้ว ก็ยากที่จะไปพัฒนาอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (2515 : 8-12) ยังได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต้องมีการลงทุนทางบุคลิกภาพของคนทั้งประเทศ และการพัฒนาบุคลิกภาพขึ้นมานั้นต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเริ่มในสถาบันการศึกษาก่อนสถาบันอื่น สถาบันในระดับมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งที่ผลิตชนชั้นนำซึ่งมีความรู้ในสาขาต่าง ๆ ไปรับใช้สังคมและประเทศชาติ นโยบายสำคัญของสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่ต้องมีบทบาทในการพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษาและผลิตผู้นำ เพราะหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมีอยู่หลายประการ ดังที่ มิวเลอร์ (Mueller. 1898 : 17) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ใหญ่ ๆ 4 ประการคือ 1) รักษาไว้ถ่ายทอดและจรรโลงวัฒนธรรม 2) พัฒนาบุคลิกลักษณะทุกด้านให้แก่ นิสิตนักศึกษา 3) ยอมรับและปลูกฝังความรับผิดชอบตามแนวความคิดประชาธิปไตย และ 4) สร้างผู้นำ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาระดับที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ เพราะสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิต ผู้ที่มีความรู้ในวิชาการชั้นสูง เพื่อออกไปรับผิดชอบภารกิจต่าง ๆ ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ตลอดจนเป็นผู้ดำเนินการในหน่วยงานต่าง ๆ ของสังคมทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน จากความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาดังกล่าว ทบวงมหาวิทยาลัย (2539 : 1-3) จึงได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ขึ้นเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โดยระบุวัตถุประสงค์และนโยบายของการพัฒนาการศึกษาส่วนหนึ่งไว้ว่า มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้มหาวิทยาลัย/สถาบัน สร้างผลิตผลอุดมศึกษาทั้งการผลิตบัณฑิต ผลงานวิจัย และการให้บริการวิชาการที่มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องและตรงกับความต้องการของผู้ใช้สังคมและประเทศ

พจน์ สะเพียรชัย (2526 : 8-13) ได้กล่าวถึงการศึกษาระดับต่าง ๆ

โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาว่า นับวันจะมีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับส่วนหนึ่ง
เนื่องมาจากความต้องการของผู้เรียนส่วนหนึ่งมาจากค่านิยมในปริญญาและ
อีกส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการมีและไม่มีงานทำ ซึ่งการพิจารณาการศึกษาที่ผ่านมา
ปรากฏชัดอย่างหนึ่งคือ การศึกษาได้รับการยอมรับให้เป็นปัจจัยพื้นฐานอีกประการ
หนึ่งที่จะทำให้ชีวิตเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ เช่นเดียวกับปัจจัยด้านอาหาร ยารักษาโรค
เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย เมื่อทุกคนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษา
เช่นนี้ทุกคนจึงต้องการและใฝ่หา

สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีภาระหน้าที่หลักที่สำคัญที่จะต้องรับผิดชอบ
ภาระหน้าที่หนึ่งคือ การพัฒนาบุคลิกภาพ ดังที่ นิพนธ์ คัมธเสวี (2530 : 22)
กล่าวว่า "...ภาระหน้าที่หลักสำคัญประการหนึ่งของสถาบันการศึกษาระดับ
อุดมศึกษา คือการเสริมสร้างบุคลิกภาพนิสิต นักศึกษา ให้เหมาะสมกับสภาพของ
สังคมในอนาคต ซึ่งจะต้องอาศัยการสอนของอาจารย์ การเรียนของนิสิต
นักศึกษา และการบริการของเจ้าหน้าที่ในอันที่จะทำให้การศึกษาเป็นไปตาม
วัตถุประสงค์หรือนโยบายต่าง ๆ ของสถาบัน

มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งใหม่ที่ได้รับการยกฐานะ
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2533 โดยได้ดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นไปตามนโยบาย
ของรัฐที่ต้องการกระจายความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค
เป็นการสกัดกั้นมิให้เยาวชนต้องหลั่งไหลเข้าไปอยู่ในกรุงเทพมหานคร

(มหาวิทยาลัยบูรพา. 2537 ข : 30-59) มหาวิทยาลัยเปิดการสอนนิสิตใน
ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ เป็นคณะวิชาแรกของมหาวิทยาลัย
บูรพา ที่มีการดำเนินงานตั้งแต่ พ.ศ. 2498 ผลิตภัณฑ์ทั้งระดับการศึกษาระดับ
วิทยาศาสตร์บัณฑิต และระดับบัณฑิตศึกษา ด้วยรากฐานที่มั่นคงในวิชาชีพครูและ
การผลิตบัณฑิตทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพามีปณิธานที่จะ
ผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้มีความรู้ดี มีคุณธรรม น่าสังคม โดยจะธำรงรักษาไว้ซึ่ง
มาตรฐานวิชาชีพ มุ่งบุกเบิกความรู้และความคิดใหม่ทางการศึกษา เพื่อพัฒนา
วิชาชีพให้มีความก้าวหน้าสอดคล้องกับการพัฒนาสังคม

ปัจจุบันสภาพสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัวของนิสิตที่จะเป็นบัณฑิตที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมในการประกอบอาชีพ จึงเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทางมหาวิทยาลัยจึงต้องคอยแนะนำ ช่วยเหลือให้นิสิตได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพให้สอดคล้องและเหมาะสมกับอาชีพ ตลอดจนได้รับข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่จะเป็นแนวทางให้นิสิตนำไปพัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบอาชีพ ในการพัฒนาบุคลิกภาพให้กับนิสิตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้นิสิตได้ทราบถึงบุคลิกภาพของตนวิธีการหนึ่งที่ยอมรับมาใช้ในการประเมินบุคลิกภาพคือการใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ เพราะบุคลิกภาพคือสิ่งที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อบุคคลได้รับประสบการณ์หรือการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และเพื่อเสริมสร้างความพร้อมและเป็นข้อมูลในการแนะแนวนักเรียนที่จะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยบูรพาต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยแยกตามตัวแปร เพศ สาขาวิชา และชั้นปี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงลักษณะบุคลิกภาพและความแตกต่างทางบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเป็น

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิต ตลอดจนประโยชน์ต่อการ
จัดบริการแนะแนวของมหาวิทยาลัยบูรพาในด้านการให้ข้อเสนอแนะ การให้
คำปรึกษา การจัดวางตัวบุคคลและการพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิต

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2539 จำนวน 989 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2539 ซึ่งได้รับการสุ่มแบบแบ่งชั้น
(stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables)
 - 3.1.1 เพศ แบ่งเป็น
 - 3.1.1.1 ชาย
 - 3.1.1.2 หญิง
 - 3.1.2 สาขาวิชา แบ่งเป็น
 - 3.1.2.1 สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ
 - 3.1.2.2 สาขาวิชาพลศึกษา
 - 3.1.2.3 สาขาวิชาการประถมศึกษา
 - 3.1.2.4 สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 3.1.2.5 สาขาวิชาสังคมศึกษา
 - 3.1.2.6 สาขาวิชาคณิตศาสตร์
 - 3.1.2.7 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์
 - 3.1.2.8 สาขาวิชาภาษาไทยและบรรณารักษศาสตร์
 - 3.1.3 ระดับชั้นปี แบ่งเป็น
 - 3.1.3.1 ชั้นปีที่ 1
 - 3.1.3.2 ชั้นปีที่ 2

3.1.3.3 ชั้นปีที่ 3

3.1.3.4 ชั้นปีที่ 4

3.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ คะแนน
บุคลิกภาพที่จัดด้วยแบบทดสอบ 16 PF ทั้ง 16 ด้าน

คานิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพ ตามความหมายของแคทเทล (Cattell) หมายถึง
ลักษณะบุคคลที่แสดงออกทางการกระทำ ความคิด หินทั้งที่เปิดเผย ซ่อนเร้นอยู่
ภายในซึ่งเป็นผลจากพันธุกรรม การเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม ซึ่งช่วยใน
การทนายว่า บุคคลจะทนายอย่างไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ สามารถจัดได้
ด้วยแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (sixteen personality factor
questionnaire) ของ เรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell)
โดยตอบแบบทดสอบตามความคิดและความรู้สึก ซึ่งองค์ประกอบลักษณะนิสัย
16 องค์ประกอบนี้ ได้แก่

1.1 องค์ประกอบ A การเข้าสังคม (ไว้ตัว-ชอบออกสังคม)

1.2 องค์ประกอบ B สติปัญญา (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง)

1.3 องค์ประกอบ C การตัดสินใจ (อารมณ์อ่อนไหว-อารมณ์มั่นคง)

1.4 องค์ประกอบ E การกล้าแสดงออก (อ่อนน้อมถ่อมตน-
รักชาติสิทธิของตน)

1.5 องค์ประกอบ F ความร่าเริง (สุขุมมีสติ-ทำตนตามสบาย)

1.6 องค์ประกอบ G มโนธรรม (เห็นแก่ได้ ชอบสะดวกสบาย
มีธรรม)

1.7 องค์ประกอบ H การกล้าเผชิญ (มีความอาย-อาจหาญ)

1.8 องค์ประกอบ I จิตใจอ่อนโยน (จิตใจมั่นคง-จิตใจอ่อนไหว)

1.9 องค์ประกอบ L ความระแวง (มีความไว้วางใจ-จิตใจ
หวาดระแวง)

1.10 องค์ประกอบ M การจินตนาการ (ลงมือปฏิบัติ-สร้างความฝัน)

1.11 องค์ประกอบ N การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (มันคง
เปิดเผย-ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม)

1.12 องค์ประกอบ O ความวิตกกังวล (จิตสงบราบเรียบ-
จิตใจหวาดหวั่น)

1.13 องค์ประกอบ Q₁ ความอิสระเสรี (นักอนุรักษ์-นักทดลอง)

1.14 องค์ประกอบ Q₂ การพึ่งตนเอง (พึ่งกลุ่ม-พึ่งตนเอง)

1.15 องค์ประกอบ Q₃ การควบคุมอารมณ์ (ไม่มีกฎเกณฑ์-ควบคุม
ตนเอง)

1.16 องค์ประกอบ Q₄ ความเครียด (อารมณ์ผ่อนคลาย-อารมณ์
ตึงเครียด)

2. นิสิต นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2539 ชั้นปีที่ 1
ถึงชั้นปีที่ 4 แบ่งเป็น 8 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ สาขาวิชา
พลศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
สาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชา
ภาษาไทยและบรรณารักษศาสตร์

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์เพศชายและนิสิตคณะศึกษาศาสตร์เพศหญิง
มีลักษณะบุคลิกภาพแตกต่างกันเป็นรายด้าน

2. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน
เป็นรายด้าน

3. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีต่างกัน บุคลิกภาพแตกต่างกันเป็น
รายด้าน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้เรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของบุคลิกภาพ
2. โครงสร้างของบุคลิกภาพ
3. ทฤษฎีบุคลิกภาพ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะบุคลิกภาพโดยใช้แบบทดสอบ 16 PF

ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

- 4.1 เฟสกับลักษณะบุคลิกภาพ
- 4.2 สาขาวิชากับบุคลิกภาพ
- 4.3 ระดับชั้นปีกับบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

เชดส์กดี โรวาลินส์ (2520 : 3) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่าเป็นอุปนิสัย (traits) ที่รวมกับแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและเป็นสิ่งที่ช่วยให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลพื้นที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม

กันยา สุวรรณแสง (2531 : 15) ได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพคือ ลักษณะโดยรวมของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้สึกของผู้พบเห็น

วูดเวอร์ธ และมาร์ควิส (Woodworth & Marquis. 1947)

กล่าวว่า บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลจะเห็นได้ชัดเจนจากลักษณะนิสัยในการคิดและกริยาท่าทางที่แสดงออกของบุคคลนั้น ตลอดจนปรัชญาชีวิตที่บุคคลยึดถือ

แคทเทล (Cattell. 1950 : 2) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ สิ่งที่ช่วยให้เราทำนายได้ว่าบุคคลจะทำอย่างไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ จุดมุ่งหมายของการวิจัยทางจิตวิทยาบุคลิกภาพ ก็เพื่อสร้างกฎว่าบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันนั้น จะทำพฤติกรรมใดเมื่ออยู่ในสังคม และอยู่ในสภาพแวดล้อมปกติ บุคลิกภาพเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลทั้งพฤติกรรมเปิดเผยและพฤติกรรมซ่อนอยู่ภายใน

นอลด์ (No11. 1986 : 277) ให้นิยามบุคลิกภาพว่าเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่ทำให้บุคคลอื่นวัดได้ว่าเขาเป็นอย่างไร ซึ่งหมายถึงผลรวมของนิสัยและพฤติกรรม ได้แก่ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความสนใจ และปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่แสดงต่อสิ่งแวดล้อม

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1965 : 109) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะส่วนรวมของบุคคลแต่ละคน อันเป็นแนวทางในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมซึ่งแต่ละคนจะมีรูปแบบของการแสดงออกทางพฤติกรรมต่างกัน

แมคคอนเนลล์ (Mc.Connell. 1974 : 610) ให้ความหมายบุคลิกภาพว่า หมายถึง ลักษณะที่บุคคลคิดและประพฤติ เมื่อเขาต้องการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การคิดและประพฤติดังกล่าวนี้ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ ลักษณะเฉพาะ ค่านิยม แรงจูงใจ พันธุกรรม เจตคติ อารมณ์ ความสามารถภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง ความเฉลียวฉลาด และความกล้าแสดงออก

โครงสร้างของบุคลิกภาพ

เชดสกีดี ไรวาสินธุ์ (2520 : 4-5) กล่าวว่า บุคลิกภาพประกอบด้วยโครงสร้างใหญ่ ๆ ดังนี้

1. สติปัญญาหรือความสามารถพิเศษ (intelligence or Aptitude Ability) เป็นคุณสมบัติทางสมอง เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าบุคคลแต่ละคนสามารถทำอะไรได้บ้าง ถ้าบุคคลผู้นั้นพยายามจะกระทำ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.1 ความถนัดทางธรรมชาติ เป็นการปฏิบัติงานที่แสดงจิตความสามารถของบุคคลที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมเหล่านี้เป็นผลมาจากการเรียนรู้หรือการฝึกทักษะ

1.2 ความสัมฤทธิ์ผล เป็นการปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นได้เรียนรู้อะไรไปแล้วบ้างในการปฏิบัติงาน

2. อารมณ์ (temperament) เป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของจิตใจที่ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ความรู้สึกมั่นใจ ความรู้สึกเกรง เป็นต้น

3. แรงจูงใจ (drive or motive) คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจนี้ กิลฟอร์ด (Guilford) ได้แบ่งไว้ 3 ด้านคือ

3.1 ด้านความต้องการ (need) เป็นความปรารถนาอย่างถาวรในสภาวะหรือเงื่อนไขเฉพาะอย่างของบุคคล เช่น ต้องการเป็นจุดเด่น ต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นต้น

3.2 ด้านความสนใจ (interest) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะติดตามกิจกรรมหรือสิ่งเร้าบางอย่าง เช่น การสนทนา งานฝีมือ เป็นต้น

3.3 ด้านเจตคติ (Attitude) เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลที่พร้อมที่จะตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของเขาไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งซึ่งจะปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนในกรณีที่มีเป้าหมาย หรืออธิบายทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ทศนคติต่อการคุมกำเนิด เพศศึกษา ซึ่งเจตคตินี้มักจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการกระทำของบุคคล

4. พฤติกรรมหรือการแสดงออก (behavior) เป็นการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าบางอย่าง ไม่ว่าสิ่งเร้านั้นจะเกิดจากภายในหรือภายนอก

ร่างกายมาจูงใจ หรือก่อให้เกิดความเครียด อันเป็นผลาห้มนุษย์เกิดภาวะ
เตรียมพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม

การวัดบุคลิกภาพ

มอริส (Moris. 1973 : 407-419) ได้แบ่งการวัดบุคลิกภาพออกเป็น 4 วิธีคือ

1. การสัมภาษณ์ (interview) คือการสนทนาระหว่างผู้สัมภาษณ์กับบุคคลอื่น เพื่อหาข้อมูลและประเมินบุคคลนั้น ๆ ในเรื่องทั่ว ๆ ไปภายในเวลาที่กำหนด การสัมภาษณ์จะเปิดโอกาสให้สังเกตบางแง่มุมของบุคคล ดังนั้นความสำเร็จของการสัมภาษณ์ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สัมภาษณ์เป็นหลัก
2. การสังเกต (observation) คือ วิธีการที่จะทราบถึงพฤติกรรมที่บุคคลมักจะแสดงในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อสังเกตการตอบสนองของสถานการณ์สิ่งที่ควรระวังคือ ความลำเอียงของผู้สังเกตที่เกิดขึ้นได้ในการบันทึกข้อมูล
3. แบบทดสอบออฟเจกทิฟ (objective test) เป็นการใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัด เป็นลักษณะ paper-pencil test คือ ผู้ถูกทดสอบ ทำแบบทดสอบด้วยตัวเองตามคำสั่งแจ้ง ในการทดสอบอาจเป็นการตอบถูกผิด ใช่ไม่ใช่ หรืออาจเป็นตัวเลือก ผู้ทดสอบมีหน้าที่เป็นผู้ให้คะแนนและแปลผลตามคู่มือของแบบทดสอบ เช่น แบบทดสอบ MMPI แบบทดสอบ 16 PF
4. แบบทดสอบแบบฉาย (projective test) เป็นการวัดบุคลิกภาพโดยใช้เครื่องมือที่ไม่มีโครงสร้าง และไม่สามารถกำหนดขอบเขตของการตอบสนองได้ โดยการเสนอสิ่งที่มีความหมายเป็นนัย หรือรูปแบบที่ไม่ชัดเจนคลุมเครือ ำให้ผู้ทดสอบดูและให้ผู้ทดสอบบอกเล่าและอธิบายเหตุการณ์ หรือให้ผู้ทดสอบต่อคำพูด หรือเติมประโยคให้สมบูรณ์ ซึ่งเชื่อว่าผู้ทดสอบจะแสดงบุคลิกภาพที่แท้จริงของเขาออกมา โดยการตีความหมายจากคำตอบ เช่น แบบทดสอบ แบบหยดหมึก

นอกเหนือจาก 4 วิธีข้างต้นแล้ว ยังมีวิธีการวิเคราะห์ตนเอง ด้วยการประเมินค่าตนเอง โดยอาจจะใช้คำถามแบบปรนัย อันเป็นนามธรรม เช่น

ทัศนคติต่าง ๆ แล้วแปลเข้าสู่มาตรวัด หรือวิธีการศึกษาความคิดเห็นจากคนอื่น อันเป็นวิธีการที่ผู้วัดสร้างแบบสอบถามขึ้น เพื่อถามบุคคลอื่นว่ามีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบุคคลแต่ละคน การเลือกวิธีวัดบุคลิกภาพ จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้วัดและผู้ถูกวัดตลอดจนถึงที่จะวัดเพื่อการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวัดแบบ objective test เพื่อหาข้อมูลพื้นฐาน บุคลิกภาพของนักศึกษา เพราะเป็นจำนวนมากเป็นวิธีการสะดวก และมีความเที่ยงตรงอันเนื่องมาจากเป็นแบบทดสอบมาตรฐาน

วัตถุประสงค์ของการวัดบุคลิกภาพ

เฟอร์กูสัน (Ferguson. 1976 : 16) ได้แบ่งวัตถุประสงค์ของการวัดบุคลิกภาพทั่วไป 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเพียงคนเดียว เป็นการศึกษาที่พยายามจะอธิบายทำนาย และควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเพียงคนเดียว
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมรายกลุ่ม เป็นการศึกษาที่พยายาม อธิบายทำนาย และควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเป็นรายกลุ่ม เช่น พฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของคนไทย คนจีน หรือชาวอเมริกัน เป็นต้น
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมอันเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม ซึ่งอาจแยกศึกษาได้ 2 แนวทาง ดังนี้คือ การศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มที่เนื่องจากบุคคลที่เป็นสมาชิก

ทฤษฎีบุคลิกภาพ

การศึกษาด้านพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมได้อย่างละเอียดครอบคลุม โดยเฉพาะความสนใจเรื่องการวางรูปแบบของบุคลิกภาพ ผลจากการศึกษาค้นคว้านักจิตวิทยาแต่ละกลุ่ม ได้เสนอแนวความคิดที่แตกต่างกันออกไป จึงเกิดทฤษฎีบุคลิกภาพมากมายหลายทฤษฎี ฮิลการ์ด (Hilgard. 1962; อ้างถึงใน นวลละออ สุภาพล. 2527 : 12) ได้ให้

ความหมายของทฤษฎีบุคลิกภาพว่า "เป็นความพยายามที่จะอธิบายถึงระบบโครงสร้างของบุคลิกภาพอย่างมีระบบ ทฤษฎีที่ดีต้องสามารถอธิบายได้ทั้งส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคน หรือเป็นกลุ่มใหญ่แบบรายเฉลี่ย (norm) และสามารถเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นได้

ในปัจจุบันมีทฤษฎีบุคลิกภาพหลายทฤษฎี ซึ่งอาจจะเป็นเพราะบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน แม้กระทั่งทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งไม่อาจสามารถอธิบายลักษณะบุคลิกภาพได้ตรงกันในทุกด้าน ดังนั้นจึงได้มีการจัดแบ่งตามลักษณะความเชื่อของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น

1. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theories)
2. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวจิตสังคม (Psychosocial Theories)
3. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามลักษณะปรากฏการณ์ (The Phenomenological Theories)
4. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวพฤติกรรม (Behavioral Theories of Personality)

5. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามลักษณะนิสัย (Trait Theories)

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theories) นักจิตวิทยากลุ่มนี้ได้เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลมาจากพลังงาน แรงขับภายในตัวบุคคล ดังนั้นบุคลิกภาพของบุคคลที่แตกต่างกันเนื่องมาจากแรงผลักดันภายในของแต่ละบุคคลที่ต่างกันนั่นเอง นักทฤษฎีที่สำคัญได้แก่ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) คาร์ล จี จุง (Carl G. Jung)

ฟรอยด์ (Freud) เชื่อว่า บุคลิกภาพของมนุษย์ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ

1. อิด (Id) คือ แรงขับตามสัญชาตญาณเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด เป็นแหล่งรวมของแรงกระตุ้นความปรารถนา หน้าที่หลักของอิด (Id) การแสวงหาความสุข ความพอใจให้กับตนเอง

2. อีโก้ (Ego) เป็นตัวกลางระหว่างความต้องการของ Id กับ Super ego โดยพยายามแสวงหาวิธีการตอบสนองของพลัง Id เพื่อให้ได้รับความพึงพอใจ

3. ซุปเปอร์อีโก้ (Super ego) คือ มโนธรรมเป็นพลังที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งเกี่ยวกับอุดมคติของสังคม ศีลธรรม จรรยา Smith (1982 : 415) หน้าที่หลักของ Superego คือห้ามการแสดงออกของ Id ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะแรงขับทางเพศและแรงขับความก้าวร้าว นอกจากนี้ยังเป็นตัวผลักดันให้ Ego แสดงออกแทน Id อย่างเหมาะสมและเป็นไปตามความเป็นจริง

นอกจากนี้ฟรอยด์ (Freud) ยังได้กล่าวถึงบุคลิกภาพว่าจะมีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเป็นขั้น ๆ และหากมีการติดอยู่ขั้นใดก็จะมีอิทธิพลต่อลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ บุคคลจะต้องผ่านการพัฒนาของบุคลิกภาพตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ (สุชา จันทรเฒ. 2517 : 91-92)

1. ขั้นปาก (Oral Stage) ตั้งแต่แรกเกิด-1 ปี เป็นระยะที่ทารกได้รับความพึงพอใจจากสิ่งเร้าบริเวณปาก เช่น ดูนม ดูนิ้ว

2. ขั้นอวัยวะขับถ่าย (Anal Stage) อยู่ระหว่างอายุ 2-3 ปี ความสุขตามสัญชาตญาณทางเพศของเด็กจะเปลี่ยนมาเป็นบริเวณอวัยวะขับถ่าย เด็กชอบจะกลั้นไว้หรือปลดปล่อย ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความสุขได้ทางหนึ่ง

3. ขั้นอวัยวะสืบพันธุ์ (Phallic Stage) อยู่ระหว่างอายุ 4-6 ปี เด็กจะมีความสุขเมื่อได้สัมผัสกับอวัยวะเพศของตนเองเด็กมีความอยากรู้อยากเห็น

4. ขั้นพักตัว (Latency Stage) อยู่ระหว่างอายุ 7-11 ปี เด็กจะผ่านความยุ่งยากทั้งหลายเข้าสู่ระยะที่มีความสงบ (Latency Period) เป็นระยะที่เด็กจะเก็บเรื่องเพศและจินตนาการทางเพศเข้าสู่จิตไร้สำนึก ทำให้มีอิสระที่จะใช้พลังงานสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ มีพฤติกรรมานสิ่งที่ยังคงยอมรับ เช่น เล่นกีฬา

5. ขั้นความพึงพอใจในการรักเพศตรงข้าม (Genital Stage) อยู่ระหว่างอายุ 12-19 ปี เป็นระยะเข้าสู่วัยรุ่นเด็กจะเปลี่ยนจากรักตัวเอง มาเป็นรักคนอื่นโดยเฉพาะเพศตรงข้าม

ทฤษฎีจิตวิทยาของ จุง (Jung) มีความเชื่อว่าบุคลิกภาพของบุคคลจะมีลักษณะอย่างไร ขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่ในวัยเด็กและเขาได้ให้ความสำคัญของจิตใต้สำนึก

จุง (Jung) แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ประการคือ

1. บุคลิกภาพประเภทของแสดงตนหรือชอบเด่น (Extrovert Personality) บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพประเภทนี้เป็นผู้ที่ชอบแสดงตัว ชอบสังคม มีความเชื่อมั่นบนพื้นฐานของความเป็นจริง ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม กล่าวที่จะเผชิญกับปัญหา

2. บุคลิกภาพประเภทเก็บตัว (Introvert Personality) ลักษณะที่เห็นได้ชัดคือ เป็นบุคคลที่ผูกพันสิ่งต่าง ๆ กับตนเองมากกว่าที่จะผูกพันกับสังคม เมื่อเกิดปัญหาจะแยกตัวออกไปจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหา

2. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวจิตสังคม (Psychosocial Theories) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า อิทธิพลของสังคมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีความสำคัญต่อบุคลิกภาพเป็นอย่างมาก นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้แก่ อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) และอีริก ฟรอมม์ (Erick Fromm)

2.1 Individual Psychology ของแอดเลอร์ (Adler) ให้ความสำคัญว่า คนเรานั้นรู้ตัวเองว่าทำอะไร เพราะอะไร และเพื่ออะไร เป็นแรงผลักดันซึ่งถูกขับออกจากระดับจิตใต้สำนึก มนุษย์เป็นสัตว์สังคมไม่สามารถแยกสังคมออกจากบุคคลได้ วิธีชีวิตของบุคคลจะต้องเกี่ยวกับสังคมอยู่ตลอดเวลา

2.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพของฟรอมม์ (Fromm) เขามีความเชื่อว่า มนุษย์แยกตัวออกจากธรรมชาติและมนุษย์ด้วยกันเพื่อหาอิสรภาพ แม้ว่าได้รับอิสรภาพแต่มนุษย์จะรู้สึกอ้างว้าง ดังนั้นมนุษย์จึงมีทางเลือก 2 ทางคือ

2.2.1 สร้างสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นในมนุษย์ด้วยกัน

2.2.2 ใช้วิธีการกลืนตนเองเข้าไปในระบบที่ทําให้ตนเองเป็นส่วนตัวของระบบ พยายามทําทุกอย่างเพื่อให้สังคมยอมรับ อดยอมที่จะสูญเสียเอกลักษณ์ของตนเอง

จากแนวความคิดของฟอรรมัน (Formn) ทําให้สามารถแบ่งลักษณะบุคลิกภาพของมนุษย์ได้ 5 ประเภทคือ

1. บุคลิกภาพประเภทเปิดใจกว้าง (Receptive Personality) คือ ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ใจกว้าง มีเหตุผล เข้ากับคนง่าย บุคคลที่มีบุคลิกภาพนี้ส่วนใหญ่มักจะมาจากครอบครัวที่ได้รับความรักความอบอุ่น
2. บุคลิกภาพประเภทเห็นแก่ได้ (The Hoarding Personality) คือ ชอบเอาเปรียบและแสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพนี้ส่วนใหญ่มักจะมาจากครอบครัวที่ต่อสู้ดิ้นรนหรือมาจากครอบครัวที่มีแต่ความหวาดระแวงกันตลอดเวลา
3. บุคลิกภาพประเภทตระหนี่ (The Exploitative Personality) คือ ผู้ฉ้อฉล เห็นยว ละเอียดถี่ถ้วนเกินไป บุคคลที่มีบุคลิกภาพนี้ส่วนใหญ่มักมาจากครอบครัวที่ฝืดเคือง ขาดแคลน แย่งกันอยู่ แย่งกันใช้
4. บุคลิกภาพประเภทเป็นคนส่วนรวม (The Marketing Personality) คือ บุคคลที่ทําตัวเป็นของสำคัญ ทาตามความต้องการสังคม ชอบวางตัวให้มีคุณค่า ส่วนใหญ่มักจะมาจากครอบครัวที่ตามใจเป็นอย่างมาก
5. บุคลิกภาพประเภทชอบคิดค้น (Productive Personality) คือ บุคคลประเภทอยู่นิ่งไม่ได้ ชอบคิดค้นและชอบการเปลี่ยนแปลง นิยมชมชื่นผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง ส่วนใหญ่มักจะมาจากครอบครัวที่อยู่กันอย่างปรองดอง มีความรักภายในครอบครัว (จุฑาทิพย์ วงษ์สุวรรณ. 2535 : 32-35)

3. ทฤษฎีลักษณะปรากฏการณ์ (The Phenomenological Theories) นักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีลักษณะปรากฏการณ์มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถและศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองไปในทางที่ดี ถ้าได้อยู่ในสภาพ

แวดล้อมที่เหมาะสม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้แก่ คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers) และอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow)

โรเจอร์ส (Rogers) แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากการเกี่ยวพันระหว่างระบบของบุคลิภาพ 3 ระบบคือ

1. อินทรีย์ (Organism) เป็นสามัญสำนึกเพื่อการมีชีวิตของมนุษย์
2. สนามประสบการณ์ (Phenomenal Field) เป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่มนุษย์รับรู้

3. ตัวเอง (Self) พัฒนามาจากประสบการณ์และการปฏิบัติงานระหว่างอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม "ตัวเอง" จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและการเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งแต่ละบุคคลจะควบคุมพฤติกรรมของตนเองในบางครั้งจะยอมรับ ในบางครั้งจะปฏิเสธ หรือบางครั้งอาจจะบิดเบือนการรับรู้เพื่อรักษาภาพของตนเองให้คงที่

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ทฤษฎีบุคลิภาพของมาสโลว์เอาของทฤษฎี "Dynamic Health Psychology" มาสโลว์เน้นว่ามนุษย์เกิดมามีความพอใจดีติดตัวมาอยู่แล้ว และจะมีการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตใจของตนให้มีภูมิลำเนาและมีความสามารถขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อไปสู่ที่จุดสมหวังของชีวิต

มาสโลว์เชื่อว่า บุคลิภาพของบุคคลจะพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายของชีวิต ซึ่งจะ เป็นไปตามระดับขั้น อดความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจอีกต่อไป แต่พฤติกรรมของบุคคลจะถูกจูงใจด้วยความต้องการที่อยู่สูงขึ้นไปที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการสมหวังในชีวิต ระดับความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological need) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อการอยู่รอด
2. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต (Safety need)
3. ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและต้องการความรัก (Belonging and love need)

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและยอมรับจากสังคม (Self-esteem need) ซึ่งจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

5. ความต้องการเข้าใจตนเองหรือสมหวังในชีวิต (Self-actualization need) เป็นความพอใจที่สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ คนที่บรรลุถึง Self-actualization จะเป็นคนที่มีบุคลิกภาพที่ดีประสานกลมกลืนกับทุก ๆ ส่วน

4. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวพฤติกรรม (Behavioral Theories of Personality)

4.1 คอลลาร์ด และมิลเลอร์ (John Dollard and Neal Miller. 1950; อ้างถึงใน วิชา จิตวิทยา. 2529 : 176-177) มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของมนุษย์จะมีการพัฒนาตามกระบวนการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขสิ่งเร้า (Classical) และแบบผลกรรม (Operant) ซึ่งแต่ละบุคคลจะถูกกระตุ้นจากความต้องการทางด้านสรีระและความต้องการทางสังคม ถ้าความต้องการดังกล่าวได้รับการตอบสนองด้วยความพอใจ บุคคลนั้นจะเรียนรู้การตอบสนองในลักษณะที่คล้าย ๆ กัน เมื่อเป็นเช่นนี้ลักษณะนิสัยของบุคคลจึงเกิดจากการเรียนรู้ โดยมีการตอบสนองเพื่อลดแรงขับและถ้าการตอบสนองใดลดแรงขับได้ การตอบสนองในครั้งต่อไปจะมีลักษณะคล้ายกัน การพัฒนาลักษณะนิสัยก็เช่นเดียวกันบุคคลจะมีลักษณะนิสัยเช่นนั้น หลังจากทีลักษณะนิสัยนั้นได้รับการเสริมแรงมาแล้วการตอบสนองใดที่ไม่ได้รับการเสริมแรง การตอบสนองนั้นจะสิ้นสุด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมใด และได้รับการเสริมแรง ด้วยคำพูดที่ทำให้เกิดความพอใจ หรือด้วยการให้รางวัล หรือด้วยการยิ้ม หรือได้รับการเสริมแรงใด ๆ ก็ตาม บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

4.2 บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) สกินเนอร์ มีความเชื่อว่าบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมต่าง ๆ สามารถเรียนรู้คาดคะเน และ

ควบคุมได้ เป็นผลมาจากการเรียนรู้โดยวิธีการตอบสนองแบบลงมือกระทำ (Operant Conditioning) กล่าวคือ เมื่อมีการแสดงออกของพฤติกรรมแล้ว ได้รับการเสริมแรงหรือรางวัล พฤติกรรมนั้นก็จะคงอยู่และพัฒนาเป็นรูปแบบของนิสัยหรือบุคลิกภาพ แต่ถ้าพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับการเสริมแรงหรือไม่ได้รับการลงโทษจากสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมนั้นจะค่อย ๆ ลดลงและหายไปในที่สุด และจะเกิดการตอบสนองอย่างอื่นขึ้นมาแทน ดังนั้นการปรับบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมสามารถกระทำได้ด้วยการกำจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ในพฤติกรรมที่พึงปรารถนาแทน

การเสริมแรงนั้นอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ โดยสกินเนอร์มีความเห็นว่าพยาธิสภาพทางจิตใจเป็นความบกพร่องทางพฤติกรรม ที่มีพัฒนาการของการตอบสนองที่ไม่ดีและไม่ได้รับการเสริมแรงทางลบจากสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการปรับพฤติกรรมจึงต้องเลือกพฤติกรรมเป้าหมาย และให้การเสริมแรงทางด้านบวกเมื่อเขาแสดงพฤติกรรมเป้าหมายนั้น และลงโทษเมื่อเขาแสดงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ เมื่อกระทำไประยะหนึ่งก็จะเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมเป้าหมายขึ้น (จริยา จันตระ . 2538 : 27-28)

4.3 อัลเบิร์ต แบนดูรา และวอลเตอร์ มิสเชล (Albert Bandura & Walter Mischel) แบนดูรา และมิสเชลเชื่อว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ คือ การเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบ และความสามารถในการที่จะควบคุมตนเอง (Self-regulation) โดยอาศัยกระบวนการทางสติปัญญาและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ที่จะเลือกตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร เพราะฉะนั้นบุคคลจะมีบุคลิกภาพอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกต และลักษณะการควบคุมตนเองของเขานั้นเอง (Pervin. 1980 : 367-371)

5. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามลักษณะนิสัย (Trait Theories) นักทฤษฎีบุคลิกภาพกลุ่มนี้มีหลายท่าน เช่น เรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) กอร์ดอน อัลพอร์ต (Gordon Allport) วิลเลียม เชลตอน

(William Sheldon) และกิลฟอร์ด (Guildford) โดยผู้วิจัยจะขอกล่าวถึง เรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) เนื่องจากการวิจัยนี้ได้ทำ การศึกษาเกี่ยวกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ซึ่งแคทเทล (Cattell) เป็นผู้สร้างขึ้นโดยใช้ทฤษฎีบุคลิกภาพตามหลักการศึกษาของเขาเป็นพื้นฐาน (นวลละอ อ สุภาพล. 2527 : 235)

5.1 ทฤษฎีบุคลิกภาพของ กอร์ดอน ออลพอร์ท ออลพอร์ทเชื่อว่า "ลักษณะนิสัย (Trait) เป็นหน่วยพื้นฐานของบุคลิกภาพที่มีลักษณะคงที่และเปลี่ยนแปลงได้ เป็นกระบวนการทั้งทางร่างกายและจิตใจที่แต่ละบุคคลจะมี ลักษณะเฉพาะตัวของตนไม่ซ้ำแบบใคร ในปี ค.ศ. 1936 ออลพอร์ท และ ออดเบิร์ต (Allport and Odbert) ได้ทำการคัดเลือกคำที่แสดงถึงพฤติกรรม ทั่วไปของบุคคลและพฤติกรรมเฉพาะของบุคคลที่แตกต่างจากบุคคลอื่น จาก พจนานุกรมภาษาอังกฤษ ทั้งหมด 400,000 คำ พบว่า มีคำในลักษณะดังกล่าว ถึง 17,953 คำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำคุณศัพท์เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออก ความคิด การรับรู้ และความรู้สึก หลังจากนั้น ออลพอร์ทได้แบ่งลักษณะบุคลิกภาพ ออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

ลักษณะที่ 1 ลักษณะสามัญ (Common traits) คือ ลักษณะที่สามารถ เปรียบเทียบกับบุคคลอื่นได้ทุกคน เช่น ค่านิยมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา ฯลฯ

ลักษณะที่ 2 ลักษณะเฉพาะของบุคคล (Individual traits) คือ ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ และทำให้แต่ละคนมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถ แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

1. Cardinal traits หมายถึง ลักษณะเด่นของบุคคลที่ผู้อื่นนึกถึง และมีอิทธิพลเหนือลักษณะอื่น ๆ ของเขาทั้งหมด
2. Central traits หมายถึง ลักษณะที่มีร่วมกับคนอื่น แต่เมื่อนับจำนวนของลักษณะที่มีร่วมกันนี้ จะพบน้อยมากเพียงแค่ 3-4 ลักษณะเท่านั้น
3. Secondary traits หมายถึง เจตคติของบุคคลที่มีในการตอบสนองสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน

5.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพของ เรย์มอนด์ บี แคลเทล (Raymond B. Cattell) ทฤษฎีบุคลิกภาพนั้นมีหลายทฤษฎี ซึ่งแตกต่างกันไปตามความคิดของนักจิตวิทยาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวัดบุคลิกภาพ คือ แบบวัดบุคลิกภาพ 16 PF ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีบุคลิกภาพของ Cattell ดังนั้นจึงเสนอเฉพาะทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบของ Cattell ซึ่ง นวลละออ สุภาพล (2527 : 202-235) ได้เสนอจากทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบพอสรุปได้ดังนี้

Cattell ได้ให้คำจำกัดความของบุคลิกภาพตามแนวทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ว่า บุคลิกภาพคือ สิ่งที่ช่วยให้เราทำนายได้ว่าบุคคลจะทําอย่างไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ จุดมุ่งหมายของการวิจัยทางบุคลิกภาพ เพื่อสร้างกฎว่าบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันนั้น จะแสดงพฤติกรรมใด เมื่ออยู่ในสังคมและอยู่ในสภาพแวดล้อมปกติ บุคลิกภาพจะเกี่ยวข้องกับทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผย และซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งจะเห็นได้ว่า สถานการณ์เป็นตัวสำคัญในการทำนายพฤติกรรมในการสร้างทฤษฎี Cattell จึงได้รวบรวมการจัดการกับสถานการณ์ไว้ว่า องค์ประกอบของบุคลิกภาพ แต่สิ่งที่ Cattell ได้ให้ความสำคัญในการศึกษาอย่างมาก จนเกิดเป็นทฤษฎีบุคลิกภาพคือ อุปนิสัย (traits) ซึ่งหมายถึง สิ่งที่อยู่อย่างถาวร ในตัวบุคคลและกำหนดพฤติกรรมอันกว้างขวางในการตอบสนอง ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ

1. อุปนิสัยพื้นผิว (surface traits) ประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน แม้ว่าบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ภายใน (intercorrelated) และเข้ามารวมกันเป็นกลุ่ม

2. อุปนิสัยต้นตอ (source traits) จะตรงข้ามกับอุปนิสัยพื้นผิว คือ เป็นองค์ประกอบซึ่งควบคุมการแปรเปลี่ยนของกลุ่มอุปนิสัยพื้นผิว

ซึ่งอุปนิสัยต้นตอนี้เป็นผลมาจากแรงจูงใจ ความต้องการ ความกลัว ความกระวนกระวายที่ฝังลึกอยู่ภายใน ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และความหวัง เป็นต้น (กันยา สุวรรณแสง . 2531 : 111)

ความสัมพันธ์กันระหว่างอุปนิสัยต้นตอ และอุปนิสัยพื้นผิว Cattell (อ้างอิงในประคอง เกื่อนการ. 2532 : 12) เชื่อว่า อุปนิสัยต้นตอเป็น โครงสร้างที่มีอิทธิพลอย่างแท้จริงต่อบุคลิกภาพและจะช่วยในการวินิจฉัยปัญหา ทางบุคลิกภาพต่าง ๆ อุปนิสัยพื้นผิวเกิดจากบฏสัมพันธ์ระหว่างอุปนิสัยต้นตอ ต่าง ๆ จึงมีความคงที่น้อยกว่าอุปนิสัยต้นตอ

ในการศึกษาอุปนิสัยต้นตอนั้น Cattell ได้รวบรวมข้อมูลจากบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งอายุ สถานภาพทางอาชีพ ภูมิหลัง ของวัฒนธรรม และอื่น ๆ โดยใช่วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล อุปนิสัยต้นตอ 3 อย่าง (นวลละอ อสุภาพพล. 2527 : 208-219)

1. แอลดาต้า (L-data) หรือ "บันทึกประวัติ" (life-record) ข้อมูลได้จากการวัดพฤติกรรมที่กระทำจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ข้อมูลที่ได้โดยวิธีนี้จะรวบรวมไว้โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็น ตัวอย่างข้อมูลที่ บันทึกไว้ เช่น คะแนนการเรียนในโรงเรียน การเข้าเป็นสมาชิกขององค์การ ต่าง ๆ เป็นต้น ข้อมูลที่ได้รับโดยวิธี L-data จึงแตกต่างกันไป Cattell จึงให้ผู้ทดสอบหาข้อมูลจากแหล่งที่ 2 คือ ข้อมูลจากบุคคลที่รู้จักตัวอย่างเป็นอย่างดี เช่น จากเพื่อน ๆ โดยให้บุคคลเหล่านี้ให้คะแนน (rating) ที่จุด ต่าง ๆ ซึ่งอาจแบ่งออกถึง 10 จุด โดยใช้ Likert-type scale

2. คิวดาต้า (Q-data) เป็นการรวบรวมข้อมูลวิธีที่ 2 หรือเป็น "ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม" (questionnaire data) การเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยวิธีนี้ ใช้การสัมภาษณ์หรือให้ตอบแบบสอบถาม คะแนนที่ได้รับจะแสดง ให้เห็นอุปนิสัยต้นตอต่าง ๆ แบบทดสอบ sixteen personality factor test (16 PF) เป็นตัวอย่างที่ดีของการเก็บข้อมูลโดยวิธี Q-data

3. ทีดาต้า (T-data) วิธีการที่ 3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัย (projective test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบมาตรฐาน เช่น ให้ตอบสนองต่อแบบทดสอบ Rorschach หรือ TAT คะแนนจะได้อาจจากการตีความของจิตแพทย์

การวัดพฤติกรรมโดยวิธีทั้ง 3 ดังกล่าว Cattell ได้พบอุปนิสัยที่เป็นรากฐานประมาณ 20 ชนิด อุปนิสัยต้นตอเหล่านี้เขาได้จัดเป็นองค์ประกอบ A, B, C, D, E, แต่ในระยะต่อมาปรากฏว่าได้มีความคล้ายกันบางอย่าง องค์ประกอบเขาจึงรวมองค์ประกอบที่คล้ายคลึงเข้าด้วยกันจึงเหลือองค์ประกอบพื้นฐานเพียง 16 ลักษณะซึ่งองค์ประกอบทั้ง 16 ลักษณะนี้ได้นำมาสร้าง Sixteen Personality Factor Questionnaire (16 PF) ในแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญในการควบคุมตัวแปรของพฤติกรรม โดยเริ่มต้นที่องค์ประกอบ A และองค์ประกอบสุดท้ายคือ Q4

อุปนิสัยต้นตอที่สำคัญในแบบทดสอบ 16 PF (Major Source Traits on the Sixteen Personality Factor Test)

อุปนิสัยกลุ่มคะแนนต่ำ (low score)	องค์ประกอบ (factor)	อุปนิสัยตรงข้าม (VS)	องค์ประกอบ (factor)	อุปนิสัยกลุ่มคะแนนสูง (high score)
ไว้ตัว Reserved (Schizophynia)	A-	VS	A+	ชอบออกสังคม Outgoing (Affectothymia)
สติปัญญาต่ำ Less intelligence (low "8")	B-	VS	B+	สติปัญญาสูง More intelligence (high "8")
อารมณ์อ่อนไหว Emotionally (low ego strength)	C-	VS	C+	อารมณ์มั่นคง Stable (High ego strength)

129552

155.2
25740

อุปนิสัยกลุ่มคะแนนต่ำ องค์ประกอบ อุปนิสัยตรงข้าม องค์ประกอบ อุปนิสัยกลุ่มคะแนนสูง
 (low score) (factor) (VS) (factor) (high score)

อ่อนน้อมถ่อมตน Humble (Submissivenees)	E ⁻	VS	E ⁺	รักษาสติธิของตน Assertive (Dominance)
สุชุมมีสติ Sober (Desurgency)	F ⁻	VS	F ⁺	ทำตนตามสบาย Happy-go-lucky (Surgency)
เห็นแก่ได้ ชอบสะดวกสบาย Expedient (Low superego)	G ⁻	VS	G ⁺	มีธรรม Conscientious (High superego)
มีความอาย Shy (Threctia)	H ⁻	VS	H ⁺	อาจหาญ Venturesome (Parmia)
จิตใจมั่นคง Toughminded (Harria)	I ⁻	VS	I ⁺	จิตใจอ่อนไหว Tender-minded (Premsia)
มีความไว้วางใจ Trusting (Alaxia)	L ⁻	VS	L ⁺	จิตใจหวาดระแวง Suspiciousus (Protension)
ลงมือปฏิบัติ Practical (Praxernia)	M ⁻	VS	M ⁺	สร้างความฝัน Imaginative (Autia)

อุปนิสัยกลุ่มคะแนนต่ำ องค์ประกอบ อุปนิสัยตรงข้าม องค์ประกอบ อุปนิสัยกลุ่มคะแนนสูง
 (low score) (factor) (VS) (factor) (high score)

มั่นคงเปิดเผย Forthright (Artlessness)	N ⁻	VS	N ⁺	ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม Shrewd (Shrewdness)
จิตสงบราบเรียบ Placid (Assurance)	O ⁻	VS	O ⁺	จิตใจหวาดหวั่น Apprehensive (Guilty-proneness)
นักอนุรักษ์ Conservative (Conservatism)	Q ₁	VS	Q ₁	นักทดลอง Experimenting (Radicalism)
พึ่งกลุ่ม Group-tied (Group adherence)	Q ₂	VS	Q ₂	พึ่งตนเอง Self-sufficiency (Self-sufficiency)
ไม่มีกฎเกณฑ์ Casual (Low intergration)	Q ₃	VS	Q ₃	ควบคุมตนเอง Controlled (High self-concept)
อารมณ์ผ่อนคลาย Relaxed (low ergic tension)	Q ₄	VS	Q ₄	อารมณ์ตึงเครียด Tense (Ergic tension)

ลักษณะสำคัญของอุปนิสัยต้นตอ 16 องค์ประกอบ มีดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบ A ไว้ตัว - ขอบอกสังคม (Reserved-Outgoing)

A⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ไว้ตัว มีลักษณะก้าวร้าว เอาแต่ใจตนเอง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ ชอบขัดขวาง เหยยเมย ชอบปลีกตัว ใจแข็ง มีความเยียบขาดและไม่ผ่อนหนักผ่อนเบา พฤติกรรมซ้ำเยียนต่อผู้อื่น

A⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง ขอบอกสังคม เป็นผู้ที่ชอบเข้าสังคม มีความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเองกับผู้อื่น น้าใจดี มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ชอบเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนใจและเอาใจใส่ผู้อื่น มีความเมตตากรุณา มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

2. องค์ประกอบ B สติปัญญาต่ำ - สติปัญญาสูง (Less Intelligence-More Intelligence)

B⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ สติปัญญาต่ำจะมีระดับสติปัญญาไม่เฉลียวฉลาดนัก จะใช้ความคิดเชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม ทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ช้า ขาดความมั่นคงในตนเอง ทำอะไรไม่เข้มแข็งขาดการจริงจัง พฤติกรรมไม่คล่องแคล่ว

B⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง สติปัญญาสูง เป็นผู้มีไหวพริบดีเฉลียวฉลาด มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม เฉลียวฉลาด มีธรรมะ มีความพากเพียรในการศึกษาหาความรู้ กระทำตนเป็นผู้มีวัฒนธรรม

3. องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว - อารมณ์มั่นคง (Emotionally - Stable)

C⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อารมณ์อ่อนไหวจะมีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย ไม่มีความอดทนต่อสถานการณ์ที่ยุ่งยาก เจตคติเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มักหลีกเลี่ยงปัญหาที่แก้ยากหรือปัญหาที่ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง มักมีอาการโรคประสาทชนิดเห็นดีเห็นน้อย (Neurasthenia) มีความวิตกกังวลอยู่เสมอ

C⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง อารมณ์มั่นคง เป็นผู้มีความวิตกกังวลทางอารมณ์
 ใจเย็น รู้จักความเป็นจริงของชีวิต ไม่มีอาการโรคประสาทชนิดเห็นิดเห็น้อย
 (neurasthenia) จิตใจสงบ

4. องค์ประกอบ E อ่อนน้อมถ่อมตน - รักษาสิทธิของตน (Humble-Assertive)

E⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อ่อนน้อมถ่อมตนจะมีลักษณะนิสัยอ่อนน้อมเชื่อฟัง
 ผู้อื่น มีจิตใจเมตตากรุณา ใจอ่อน มีนิสัยประนีประนอม ชอบแสดงความรู้สึก
 มีความเชื่อถือนในขนบธรรมเนียม อารมณ์เสื่อง่าย มีความพอใจในตนเอง

E⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง รักษาสิทธิของตน ถือตนเองเป็นใหญ่ นิสัย
 ตื้อรั้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง จิตใจเป็นอิสระ ใจแข็ง มีความก้าวร้าว ไม่
 ยึดถือขนบธรรมเนียม ต้องการความสนใจจากผู้อื่น

5. องค์ประกอบ F สุขุมมีสติ - ทำตนตามสบาย (Sober-Happy-go-lucky)

F⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ สุขุมมีสติ เป็นผู้มีลักษณะเจี๊ยบขริ้ม ใตตรง
 มักมีความรู้สึกไม่สบายใจ มีความกังวล ครุ่นคิด ไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น ไม่ชอบการ
 คบเพื่อน น้อยชา

F⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง ทำตนตามสบาย เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมตามสบาย
 กระทำตามอารมณ์ชั่วแค้น ช่างพูด ร่าเริง จิตใจสงบไม่ตื้อรั้น เป็นคนตรงไป
 ตรงมา เปิดเผย ว่องไว และมีความกระตือรือร้น

6. องค์ประกอบ G เห็นแก่ได้ ชอบสะดวกสบาย - มีธรรมะ (Expedient-Conscientious)

G⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ เห็นแก่ได้ ชอบสะดวกสบาย เป็นคนไม่มีความ
 ตั้งใจจริงถือความสะดวกเป็นใหญ่ ไม่เอาจริงจิงกับการงาน มีความรับผิดชอบ
 น้อย ชอบเรียกร้องขาดความอดทน ไม่มีระเบียบ ชอบหลีกเลี่ยงกฏเกณฑ์ มี
 ความเกียจคร้าน ไร้วางแผนไม่ได้ ชอบขัดขวาง

G⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีธรรมชาติ เป็นผู้ที่มีความมั่นใจ มีความ
 พากเพียร มีความตั้งใจมั่นคง รักในศักดิ์ศรี มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทาง
 อารมณ์ เครื่องคิดในระเบียบ สนใจผู้อื่น

7. องค์ประกอบ H มีความอาย - อายหาญ (Shy-Venturesome)

H⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีความอาย มีลักษณะขี้อาย ชอบหลบถอย
 ประหม่าเมื่ออยู่ต่อหน้าเพศตรงข้าม ชอบปลีกตัวจากผู้อื่น ไม่ชอบสนิทสนมกับใคร
 เกิดความรู้สึกง่าย สงบเสงี่ยม มีธรรมชาติ ความสนใจแคบ มีความระมัด
 ระวังในการแสดงพฤติกรรมนึกถึงผู้อื่น มองเห็นอันตรายได้อย่างรวดเร็ว

H⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง อายหาญ เป็นผู้มีลักษณะชอบเสี่ยงกับชอบพบกับ
 บุคคลอื่น มีความคล่องแคล่ว สนใจเพศตรงข้ามอย่างเปิดเผย แสดงความรู้สึก
 ต่อผู้อื่น ไร้เรง มีความเป็นมิตร อารมณ์อ่อนไหว ไม่ระแวงในอันตราย

8. องค์ประกอบ I จิตใจมั่นคง - จิตใจอ่อนไหว (Toughminded-Tender-minded)

I⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ จิตใจมั่นคง เป็นผู้ที่รู้จักสภาพที่เป็นจริง สร้าง
 ความหวังแต่เพียงเล็กน้อย เชื้อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ใจแข็ง พอใจ
 ในตนเอง ไม่กังวลในบมด้อยของร่างกาย

I⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจอ่อนไหว เป็นคนที่ชอบเรียกร้อง ไม่มี
 ความอดทน ถูกลดเป็นใหญ่ ขึ้นกับผู้อื่น เป็นผู้ที่เคยได้รับการปกป้องคุ้มครองมาก
 เกินควร ต้องการความช่วยเหลือ มีความเมตตากรุณา สุภาพอ่อนโยน ต้องการ
 ความสนใจ กังวลถึงสุขภาพโดยไม่มีอาการเจ็บป่วยที่แท้จริง มีความกังวลใจ

9. องค์ประกอบ L มีความไว้วางใจ - จิตใจหวาดระแวง
 (Trusting-Suspicious)

L⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีความไว้วางใจ มีลักษณะยอมรับผู้อื่น ไม่อิจฉา
 คบง่าย ชอบเข้าสังคม ไว้วางใจคน เปิดรับสภาพต่าง ๆ มีการเตรียมตัวไว้
 พร้อมเพื่อรอโอกาส เห็นอกเห็นใจและให้โอกาสผู้อื่น ใจกล้า อารมณ์เยือกเย็น
 และรื่นเริง

L- บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจหวาดระแวง มีลักษณะอีกนัยหนึ่ง พอใจในตนเอง มีความรู้สึกสงวียานสิ่งต่าง ๆ ยึดมั่นในความเห็นของตน คล้อยตามผู้อื่นได้ยาก หลีกเหลี่ยงความยุ่งยาก ข่มเหงผู้อื่น ใจหงุดหงิด

10. องค์ประกอบ M ลงมือปฏิบัติ-สร้างความฝัน (Practical-Imaginative)

M- บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ลงมือปฏิบัติ เป็นผู้ที่ชอบการปฏิบัติจริง มีความระมัดระวัง เจ้าระเบียบ มีความกระตือรือร้นในความต้องการที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง มีความสนใจแคบ อยู่เฉพาะเรื่องในปัจจุบัน ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ถ้าไม่ถูกเร้า มีการพิจารณาที่เหมาะสม มีความตั้งใจจริง

M+ บุคคลที่ได้คะแนนสูง สร้างความฝัน เป็นผู้ที่หมกมุ่นแรงขั้บภายใน ไม่เอาใจใส่ในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ ไม่ทำตามประเพณี เอาใจตนเอง สนใจศิลปะ ทฤษฎี และความเชื่อพื้นฐาน ชอบสร้างนโนภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ขาดวุฒิภาวะในการตัดสินใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

11. องค์ประกอบ N มั่นคงเปิดเผย-ฉลาดมีเสน่ห์เหลี่ยม (Forthright-Shrewed)

N- บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มั่นคงเปิดเผย มีลักษณะเปิดเผยไม่คล่องแคล่วในการสมาคม ไม่มีการเสแสร้ง มีความเชื่อและจริงจัง กังวลถึงความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง ชอบอยู่รวมกลุ่ม มีรสนิยมง่าย ๆ ขาดความเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง ไม่มีทักษะในการวิเคราะห์แรงจูงใจ

N+ บุคคลที่ได้คะแนนสูง ฉลาดมีเสน่ห์เหลี่ยม มีมารยาทสละสลวย คล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น ระมัดระวังในผลได้ผลเสีย มองการไกล ชอบปลุกตัว มีการควบคุมอารมณ์ พิจารณาตนเองและผู้อื่นด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความทะเยอทะยาน บางครั้งรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย

12. องค์ประกอบ O จิตสงบราบเรียบ-จิตใจหวาดหวั่น (Placid-Apprehensive) หรือ (Assurance Apprehensive)

O⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ จิตสงบราบเรียบ มีลักษณะมั่นใจในตนเอง รื่นเริง ปรับจิตใจได้ง่าย ใจหนักแน่น สงบ ถือความสะอาด ไม่มีความวิตกกังวล ชอบทำตัวง่าย ๆ

O⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจหวาดหวั่น เป็นบุคคลที่มีความวิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหว ใจอ่อน อารมณ์เสียง่าย มีความสับสนในหน้าที่อย่างรุนแรง มีความพิถีพิถันกันวิตกกังวลในเรื่องสุขภาพโดยไม่มีเหตุผล มีอารมณ์กลัว มักมีอาการเศร้าหมอง หงอยเหงา

13. องค์ประกอบ Q₁ นักอนุรักษ์-นักทดลอง (Conservative-Experimenting)

Q₁⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ นักอนุรักษ์ เป็นพวกถือจารีตประเพณีนิยม และเชื่อในสิ่งที่เคยได้รับการอบรมสั่งสอนมา ระมัดระวังในการพิจารณาความคิด ใหม่ๆ ๆ และมักมองในแง่ร้าย มักต่อต้านและประวิงการเปลี่ยนแปลง ไม่สนใจ การคิดแบบวิเคราะห์

Q₁⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง นักทดลอง ชอบการทดลอง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ เสรีนิยม ชอบวิเคราะห์ สนใจเรื่องการใช้สติปัญญา มีลักษณะสงสัยและชอบ ค้นคว้าความคิดทั้งเก่าและใหม่ เปิดใจกว้างต่อความสะอาดและการเปลี่ยนแปลง

14. องค์ประกอบ Q₂ พึ่งกลุ่ม-พึ่งตนเอง (Group-tied-Self-Sufficiency)

Q₂⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ พึ่งกลุ่ม มีลักษณะขึ้นอยู่กับกลุ่มเป็นผู้ร่วมงาน และผู้ตามที่ดี ชอบและขึ้นอยู่กับการยอมรับของสังคม ต้องการความสนับสนุนจาก กลุ่ม

Q₂⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง พึ่งตนเอง มีความพอใจในตนเอง อารมณ์ เปลี่ยนแปลงง่าย มีความเคยชินกับวิธีการทำงานของตน ตัดสินใจและปฏิบัติตาม แบบแผนของตนเอง ไม่สนใจความคิดเห็นของสังคม

15. องค์ประกอบ Q₃ ไม่มีกฎเกณฑ์-ควบคุมตนเอง (Casual-Controlled)

Q3⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ไม่มีกฎเกณฑ์ เป็นบุคคลที่ไม่มีวินัย ควบคุมตนเองไม่ได้ ไม่รักษาข้อตกลง ปฏิบัติตามแรงกระตุ้นภายในตนเอง ไม่เอาใจใส่ต่อกฎเกณฑ์และความต้องการของสังคม ความสามารถในการปรับตัวไม่ดี โดยเฉพาะเรื่องที่ทำให้เกิดความกระทบกระเทือนใจ

Q3⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง ควบคุมตนเอง เป็นผู้ที่ควบคุมตนเองได้ ทำตัวเหมาะสมในสังคม มีความตั้งใจจริง

16. องค์ประกอบ Q4 อารมณ์ผ่อนคลาย-อารมณ์ตึงเครียด (Relaxed-Tense) or (Low ergic-Ergic Tense)

Q4⁻ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อารมณ์ผ่อนคลาย เป็นบุคคลที่หาพฤติกรรมตามความพอใจ ไม่มีความขึงคับใจ พยายามลดการกระทำที่เป็นอยู่

Q4⁺ บุคคลที่ได้คะแนนสูง อารมณ์ตึงเครียด มีลักษณะเครียด มีความขึงคับใจ มีแรงขับภายในมาก มักตื่นเต้น ใจร้อน

สิ่งควรสังเกต อุปนิสัยเด่นตอเกือบทั้งหมด 16 ด้านที่กล่าวมาแล้วนี้จะมีอุปนิสัยที่ดีและไม่ดีรวมอยู่ทั้ง 2 ด้าน ตัวอย่าง เช่น บุคคลซึ่งนำหน้าของคะแนนอยู่ที่ E⁺ ก็จะมีลักษณะที่ดีและไม่ดีรวมอยู่ในตัวของเขา ในทำนองเดียวกันบุคคลซึ่งนำหน้าของคะแนนอยู่ที่ E⁻ ก็จะมีลักษณะที่ดีและไม่ดีรวมอยู่เช่นกัน ในองค์ประกอบอื่น ๆ ก็เป็นไปตามตัวอย่างที่นำมากล่าว

พัฒนาการของบุคลิกภาพ

แคทเทลได้จัดลำดับพัฒนาการของบุคลิกภาพออกเป็นขั้น ๆ ดังนี้ (Cattell. 1950 : 618-619; อ้างถึงใน ประคอง เกื้อถาวร. 2533 : 11-13)

1. ระยะแรกเกิดถึง 5 ปี เป็นระยะที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นระยะที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคล อิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูจะมีบทบาทในการพัฒนาบุคลิกภาพในระยะต่อไป

2. ระยะเวลาอายุ 6-13 ปี เป็นระยะที่เด็กเปลี่ยนความสนใจ ความรัก ที่มีต่อพ่อแม่ไปสู่กลุ่มเพื่อน และเป็นระยะของการพัฒนาอีโก้ (Ego) ให้เข้มแข็ง

3. ระยะเวลาอายุ 14-24 ปี เป็นระยะวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายทั้งเพศชายและเพศหญิง เป็นระยะที่มีความไม่มั่นคงทางอารมณ์เพิ่มขึ้น มีความสนใจในเรื่องเพศ การปรับตัวทำให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งมีสาเหตุมาจากความต้องการเป็นอิสระจากพ่อแม่ ต้องการสถานภาพทางอาชีพ การประสบความสำเร็จมีรายได้เลี้ยงตนเอง การได้รับความพึงพอใจที่จะทำให้เพศตรงข้ามประทับใจและการไม่ได้รับความมั่นคงทางจิตใจ หากวัยรุ่นสามารถผ่านพ้นความขัดแย้ง เหล่านี้ได้ก็จะทำให้เกิดบรรณาการและเกิดความพึงพอใจในมโนภาพของตน

4. ระยะเวลาอายุ 25-55 ปี เป็นวัยแห่งวุฒิภาวะ เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพน้อยแม้จะมีความเสื่อมของร่างกายเกิดขึ้นก็ตาม แต่เป็นวัยแห่งประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ ในระยะปลายของวัยนี้มีแนวโน้มของความสนใจในกิจกรรมทางเพศเพิ่มขึ้น

5. วัยชราตั้งแต่อายุ 56 ปีขึ้นไป เป็นระยะที่มีความเสื่อมอย่างรวดเร็วนองพลังทางกาย แคทเทอกล่าวว่า ลักษณะนิสัยของบุคคลในวัยชรามีดังนี้ กังวลในเรื่องเงิน และสุขภาพ มีความรู้สึกว่าจะไม่เป็นที่ต้องการ รอคอยอย่างว่าง-รู้สึกไม่แน่ใจ ความสนใจแคบ สูญเสียความจำ ยึดมั่นในความคิดของตนเอง ช่างพูด รอคอยเฉพาะเรื่องในอดีต เอาใจใส่ในเรื่องเล็กน้อย มีความรู้สึกไม่เพียงพอทำให้เกิดความวิตกกังวล ไม่มั่นคง มีความรู้สึกผิด กิจกรรมทางเพศลดลงแต่ความสนใจในเรื่องเพศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเพศชายจะไม่มีระเบียบ ไม่สะอาด หัวเก่า ไม่มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้นความสัมพันธ์และการให้ความร่วมมือกับสังคมลดลง

การประเมินบุคลิกภาพโดยยึดทฤษฎีลักษณะนิสัยเป็นหลัก ส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ในรูปของข้อคำถาม แล้วให้ผู้ถูกทดสอบตัดสินใจว่า ข้อคำถามเหล่านั้นตรงกับลักษณะของตนมากน้อยเพียงใด ซึ่งแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF มีลักษณะการประเมินบุคลิกภาพโดยใช้วิธีการนี้

การประเมินบุคลิกภาพ ริชาร์ด เอส ลาซารัส (Richard S. Lazarus. 1977 : 184) ได้แบ่งวิธีการประเมินบุคลิกภาพดังต่อไปนี้

1. อัตตชีวิประวัติ (Life History) คือ ประวัติชีวิตและพัฒนาการของบุคคล ลาซารัสเชื่อว่า บุคลิกภาพที่ปรากฏในปัจจุบันเป็นผลของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เหตุการณ์ในอดีตเป็นข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลและความต้องการของบุคคลที่ทำให้เขาแสดงออกมา ซึ่งจะเน้นในเรื่องความต่อเนื่องระหว่างอดีตจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลอาจได้มาจากสมาชิกในครอบครัว บ้านที่กต่าง ๆ หรือบุคคลที่ใกล้ชิด เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ (Interview) วิธีการสัมภาษณ์นี้จะแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ เช่น เพื่อประกอบการตรวจวินิจฉัย การทำจิตบำบัด เพื่อหาข้อมูลหรือเพื่อสร้างสัมพันธภาพ ข้อมูลของอัตตชีวิประวัติมักจะมาจากการสัมภาษณ์ เพราะเป็นวิธีที่มีความยืดหยุ่นและยังแสดงให้เห็นถึงวิธีการเผชิญหน้าของบุคคล

3. การทดสอบทางจิตวิทยา (Psychological Tests) การทดสอบเป็นวิธีการที่จะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมและการตรวจสอบตนเอง (Introspection) ภายใต้งานมาตรฐานที่กำหนดขึ้น การทดสอบเปรียบเสมือนกับการทดสอบ คือ พยายามที่จะควบคุมหรือกำจัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด เพื่อที่จะได้ดูงานเงื่อนไขที่จำกัดอันส่งผลต่อพฤติกรรมและมีการเสนอสิ่งเร้าให้ผู้ถูกทดสอบ

4. การสังเกตพฤติกรรม (Observation of Behaviours) มีจุดประสงค์เพื่อที่จะทราบถึงโครงสร้างและกระบวนการทางจิตภายในที่บุคคลนั้นสนใจอยู่ วิธีการสำคัญในการสังเกตก็คือการประเมินค่า (rating scale) และ Q-sort การประเมินค่าเป็นการตัดสิน การตีความหมายของผู้สังเกตหลายคน ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ การทดสอบทางจิตวิทยา หรือในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ส่วน Q-sort เป็นวิธีการทางสถิติโดยการกำหนดตัวเลขในการประมาณค่า

แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF การใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ The Sixteen Personality Factor Questionnaire (16 PF) เป็นวิธีหนึ่งในการประเมินบุคลิกภาพ สร้างขึ้นโดยเรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) คือ (กุลธิดา วงศ์จิตประภัสร์. 2535 : 34-41)

1. วัตถุประสงค์ของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF พัฒนาขึ้นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการให้คำปรึกษา การคัดเลือก การแนะแนว และการวิจัย ดังนี้

1.1 ใช้ในการบริการให้คำปรึกษา (Counseling Service) แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF สามารถบอกถึงลักษณะบุคลิกภาพพื้นฐาน 16 ด้าน การตอบเพื่อให้ตนเองมีบุคลิกภาพเป็นที่พึงประสงค์กว่าความเป็นจริง (Fake Good) การตอบเพื่อให้ตนเองมีบุคลิกภาพไม่เป็นที่พึงประสงค์กว่าความเป็นจริง (Fake Bad) รวมทั้งการตอบเดาสุ่ม (Random Answering) และสามารถใช้ร่วมกับข้อมูลจากแบบทดสอบอื่น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจในตัวผู้มารับบริการได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

1.2 ใช้ในการคัดเลือก (Selection) การใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ประกอบการคัดเลือก โดยสามารถนำไปใช้ได้ในการต่าง ๆ หลายวงการตามความเหมาะสม ในที่นี้จะชี้ให้เห็นใน 2 วงการใหญ่ ๆ คือวงการศึกษาวงการเกี่ยวกับบุคลากร ดังนี้

1.2.1 การใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF เพื่อประกอบการคัดเลือกในการศึกษาเพื่อคัดเลือกนักเรียน นิสิต นักศึกษา เข้าศึกษาในโรงเรียน หรือสถาบันต่าง ๆ โดยทั่วไปการคัดเลือกนักเรียน นิสิต นักศึกษา เข้าเรียนในสถาบันต่าง ๆ นั้น เมื่อวิเคราะห์แล้วแบบทดสอบบุคลิกภาพสามารถใช้ประกอบการประเมินความสามารถทางปัญญาได้ การนำไปใช้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ (criterion) ของแต่ละสถาบันการศึกษา ว่าคำนึงถึงบุคลิกภาพทางด้านใด เป็นสำคัญ

2. การพัฒนาแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF เป็นแบบทดสอบบริกรายงานตนเอง (Self-report Questionnaire) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.2.2 การใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF เพื่อประกอบ การคัดเลือกบุคลากร (Personnel Selection) ในงานต่าง ๆ ทั้ง องค์การของเอกชนหรือหน่วยงานของราชการจำเป็นต้องมีบุคลากร เจ้าหน้าที่ คนงานฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งบุคลากรทั้งหลายมักได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานด้วย วิธีการต่าง ๆ และเป็นที่ยอมรับว่าการใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพมีประสิทธิภาพ ในการคัดเลือกบุคคลพอสมควร ในกรณีนี้ผู้สมัครงานมักจะแสดงสิ่งที่ดีออกมา แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF สามารถตรวจสอบการตอบเพื่อให้ตนเองมี บุคลิกภาพเป็นที่พึงประสงค์กว่าความเป็นจริง (Fake Good) ได้ และใช้ในการ คัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับตำแหน่งและความสามารถ

1.3 ใช้ในการแนะแนว (Guidance Program) แบบทดสอบ บุคลิกภาพ 16 PF สามารถนำไปใช้ในโครงการแนะแนว 2 โครงการใหญ่ ๆ คือ

1.3.1 การแนะแนวการศึกษา (Educational Guidance) โดยนำมาใช้ประกอบการแนะแนวเพื่อวางแผนการศึกษาในอนาคตของนักเรียน ให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพ

1.3.2 การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) จากเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ของแคทเทล (Cattell) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มคนในแต่ละสาขาวิชาชีพมีลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะสาขา มากน้อยแตกต่างกันไป ซึ่งเหมือนกับแสดงแนวโน้มทางบุคลิกภาพของบุคคลใน แต่ละอาชีพนั้น ๆ การทดสอบโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF สามารถใช้ ประกอบเป็นแนวทางชี้แนะบุคคลนั้นได้ว่าลักษณะของตนจะเหมาะสมกับอาชีพนั้น หรือไม่ หรือเหมาะสมกับอาชีพใด

1.4 การวิจัย สามารถนำแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ไปใช้ งานวิจัยเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF เป็นแบบทดสอบชนิดรายงานตนเอง (Self-Report Questionnaire) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF เริ่มจากการที่ แคมเพลต้องการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดลักษณะบุคลิกภาพให้ครอบคลุมในหลาย ด้าน แคมเพลได้ทำการรวบรวมข้อความคุณศัพท์ที่เกี่ยวกับความรู้สึก การแสดงออก และบุคลิกภาพ (Cattell. 1946 : 1957) ที่อัลพอร์ทและอดเบิร์ต (Allport and Odbert. 1936) ได้รวบรวมไว้ประมาณ 4,000 คำ ต่อมาในปี 1940 แคมเพลจัดคำคุณศัพท์ที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน 4,000 คำ ให้เป็น 180 กลุ่ม โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ของสเปียร์แมน ทอมสัน โฮลซิงเกอร์ เซอร์สตันและคณะ (Spearman, Thomson, Holzinger, Thurstone and et.al 1940) ในปี 1973 ใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ทำให้เหลือ 45 กลุ่ม ต่อมาจากการวิเคราะห์ของแคมเพล (Cattell) ทำให้องค์ประกอบบุคลิกภาพเหลือ 15 องค์ประกอบ โดยใช้อักษร A ถึง O เริ่มจากองค์ประกอบ A, B, C ตามลำดับ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของบุคลิกภาพของบุคคล ต่อมาได้มีการตัดองค์ประกอบบางตัวที่ไม่เหมาะสมออกไป คือ D, J, K จึง เหลือ 12 องค์ประกอบ

ส่วนองค์ประกอบ Q₁, Q₂, Q₃, และ Q₄ ไม่ได้เกิดจากการ วิเคราะห์ทางด้านภาษา แต่แคมเพลคิดว่าองค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญใน ชีวิตประจำวันและแตกต่างจากองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ องค์ประกอบ จึงได้สร้างองค์ประกอบเหล่านี้เพิ่มเติม ทำให้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF มีทั้งหมด 16 องค์ประกอบ จนถึงปัจจุบันนี้

สำหรับการตอบเพื่อให้ตนเองมีบุคลิกภาพเป็นที่พึงประสงค์กว่าความเป็นจริง (Fake Good Scale หรือ Motivational Distortion Scale) ได้พัฒนาขึ้นโดยให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คน ตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ในลักษณะที่ให้ภาพพจน์ของตนเองดีและเป็นที่ชื่นชอบแก่บุคคลอื่น แล้วนำมา เปรียบเทียบกับคำตอบของกลุ่มควบคุมซึ่งเป็นผู้ตอบตามปกติจำนวน 283 คน (Winder O' Dell & Karson. 1975) พบว่า คำตอบของทั้งสองกลุ่ม

แตกต่างกัน และต่อมาไอร์วิน เก็นเดียว และโอเดล (Irvine, Gendreau & O' Dell) พบว่า ถ้าตัดคะแนน (Cutting Score) ที่ 6 คะแนน จะพบผู้ที่สร้างตอบว่าดี 85% ขณะที่ผู้ที่ตอบตามความจริงเพียง 10% เท่านั้น ดังนั้นถ้าตัดคะแนนมากขึ้นเท่าใด ความถูกต้องจะมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งแสดงว่าสเกลนี้สามารถตรวจสอบได้จริง

การตอบเพื่อให้เห็นเองมีบุคลิกภาพไม่เป็นที่พึงประสงค์กว่าความเป็นจริง (Faking Bad Scale) เป็นการตอบโดยให้ภาพพจน์ตัวเองไม่ดี และได้มีการหาค่าความตรง (Cross-Validation) ในวิธีที่คล้ายคลึงกับ Faking Good Scale (FG) โดยใช้การตัดคะแนน (Cutting Score) ที่ 6 คะแนน พบว่า มีผู้สร้างตอบว่าตนเองไม่ดี 94% ในขณะที่ไม่มีผู้ใดตอบตรงความจริงเลย

การตอบเดาสุ่ม (Random Answering Scale) พัฒนาขึ้นโดยการให้บุคคลจำนวน 250 คน ทำแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF และจากการตัดคะแนนที่ 5 หรือมากกว่า 5 คะแนนขึ้นไปพบว่ามีเพียง 6% ที่ตอบตามปกติ ขณะที่ 86% ตอบเดาสุ่ม ยิ่งไปกว่านั้น ไอร์วิน และเก็นเดียว (Irvine and Gendreau, 1974) พบว่า สเกลนี้ในนักเรียนมี detection rate 98% และในนักโทษมี detection rate 87%

3. ความตรงของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

3.1 ความตรงของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF แคทเทิล

ผู้สร้างแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ได้กล่าวถึงความตรง (Validity) ในคู่มือของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ปี 1970) ว่าแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF มีความตรงตามโครงสร้างและความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)

ได้มีการศึกษาว่าแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF สามารถวัดลักษณะบุคลิกภาพได้ โดยดูจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ และลักษณะบุคลิกภาพที่ต้องการวัด โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบในแต่ละฟอร์มและองค์ประกอบต่าง ๆ ในแบบทดสอบบุคลิกภาพทั้ง 5 ฟอร์ม (ปี 1967-1968)

3.1.2 ความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ (Criterion Related Validity) แคทเทลทำการศึกษาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านต่าง ๆ กับแบบวัดชนิดอื่น ๆ เช่น แบบวัดบุคลิกภาพ ค่านิยม ความต้องการ ความสนใจ และอารมณ์ จากการศึกษาเหล่านี้ พบว่า มีความสัมพันธ์ตรงกันกับ (consistant) นิยามตามเนื้อหาข้อกระทงขององค์ประกอบด้านต่าง ๆ และแบบทดสอบ

ในปี 1968 แคทเทลและกิบบอนส์ (Cattell & Gibbons. 1968) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF กับแบบสำรวจของกิลฟอร์ด ซิมเมอร์แมน (The Guilford-Zimmerman Temperament Survey) ในกลุ่มตัวอย่างชายและหญิงจำนวน 6,476 คน ต่อมาในปี 1969 แคทเทลและบอลตัน และในปี 1961 กอกกาและมาร์คส์ (Cattell & Bolton. 1969, Gocka & Marks. 1961) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF กับแบบทดสอบ MMPI (The Minnesota Multiphasic Personality Inventory) โดยใช้ regression weights พบว่า แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพครอบคลุมแบบสำรวจของกิลฟอร์ด ซิมเมอร์แมน และแบบทดสอบ MMPI และสเกลบางด้านมีความสัมพันธ์กัน เช่น ในด้านที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล (anxiety) และการแสดงออก (extraversion)

3.2 ความตรงของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ในประเทศไทย
 ประภา เชื้อภักดี (2526) นำแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) มาเรียบเรียงเป็นภาษาไทยให้ตรงกับความหมายเดิมของคำถามนั้น ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ยกเว้นข้อความที่กล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ของอเมริกัน ได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยมากที่สุด ปล่อยให้คำถามทวนองเดียวกัน และเปลี่ยนเป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย คำถามมีทั้งหมด 187 ข้อ

นับตั้งแต่นั้นมา วงการจิตวิทยาได้นำเอาแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ฉบับที่แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย โดยประภา เชื้อภักดี ซึ่งได้รับการยอมรับจากนักจิตวิทยาว่ามีความตรงมาขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 คณะนักจิตวิทยา กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการปรับปรุงและเรียบเรียงแบบทดสอบนี้ในบางข้อให้เหมาะสมและถูกต้องตามข้อกระทรวงความ เพื่อให้แบบทดสอบนี้มีความตรงมากขึ้น

4. ความเที่ยงของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ความเที่ยง (Reliability) คือ ความสามารถของแบบทดสอบเมื่อทดสอบซ้ำในกลุ่มเดิมจะได้ผลเหมือนเดิม โดยที่ระยะเวลาของทั้งสองช่วงสามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงได้แต่ผลที่ได้ยังเหมือนเดิม

4.1 การหาความเที่ยงในต่างประเทศ ได้มีผู้ทำการศึกษาหาความเที่ยงของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ทั้งฟอร์ม A และ B ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.70 (Oscar Krisen Burose. 1987 : 67-91) และมีผู้ทำการศึกษาเพื่อหาความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แบบแบ่งครึ่ง (Split-Half) ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.80 (Hall and Lindzey. 1970 : 390)

4.2 การหาความเที่ยงในประเทศไทย ประภา เชื้อภักดี (2526) ได้หาความเที่ยง โดยนำแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF มาใช้กับพยาบาลประจำการที่ทำงานอยู่ในแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม สูติ-นรีเวชกรรม และกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลรามาธิบดี ซึ่งเริ่มปฏิบัติงานพยาบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 จำนวน 30 คน ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างตามความสะดวกและความร่วมมือของผู้กรอกแบบทดสอบ ใช้วิธีทดสอบซ้ำ (Test-Retest) โดยทิ้งช่วงระยะเวลาทดสอบ 6 สัปดาห์ หลังจากนั้นก็นำข้อมูลการทดสอบทั้งสองครั้งมาหาความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ได้ค่าความเที่ยงของลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพแต่ละด้าน ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบเดิมกับแบบทดสอบใหม่ 105 ข้อ
ค่าความเที่ยงรวม 25-35 นาที

- องค์ประกอบ A = .88

- องค์ประกอบ B = .69

- องค์ประกอบ C = .67

- องค์ประกอบ E = .80

- องค์ประกอบ F = .65

- องค์ประกอบ G = .81

- องค์ประกอบ H = .88

- องค์ประกอบ I = .64

- องค์ประกอบ L = .79

- องค์ประกอบ M = .83

- องค์ประกอบ N = .65

- องค์ประกอบ O = .86

- องค์ประกอบ Q₁ = .61

- องค์ประกอบ Q₂ = .80

- องค์ประกอบ Q₃ = .82

- องค์ประกอบ Q₄ = .78

ลักษณะของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

ใช้สำหรับบุคคลที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป โดยได้มีการสร้างแบบทดสอบฟอร์มต่าง ๆ

ไว้ใช้สลับกัน เพื่อให้มีความตรงมากขึ้น (กุลธิดา รงค์จิตประภัสร์. 2535 :

43-49)

ฟอร์ม A เป็นฟอร์มมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ ฟอร์ม A ใช้สลับกับฟอร์ม B

ฟอร์ม A และ B เหมาะที่จะใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและนักศึกษา

ระดับมหาวิทยาลัย แต่ละฟอร์มประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 187 ข้อ เวลาที่

ใช้ประมาณ 45-60 นาที

ฟอร์ม C ใช้สลับกับฟอร์ม D ฟอร์ม C และ D เหมาะที่จะใช้ในการ

คัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน แต่ละฟอร์มประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 105 ข้อ

เวลาที่ใช้ประมาณ 25-35 นาที

พอร์ม E เหมาะสำหรับผู้ที่มีปัญหาเรื่องการอ่าน พอร์ม E ประกอบด้วย
ข้อคำถาม จำนวน 128 ข้อ เวลาที่ใช้ประมาณ 45-60 นาที

แต่ละพอร์มมีองค์ประกอบบุคลิกภาพพื้นฐานโดยใช้อักษรภาษาอังกฤษเป็น
สัญลักษณ์ 16 ด้าน ได้แก่

1. องค์ประกอบ A : ไว้ตัว (Reserved) - ชอบสังคม (Outgoing)
2. องค์ประกอบ B : สติปัญญาต่ำ (Low Intelligence) - สติปัญญาสูง (High Intelligence)
3. องค์ประกอบ C : อารมณ์อ่อนไหว (Emotionally Instability or Ego Weakness) - อารมณ์มั่นคง (Emotionally Stable)
4. องค์ประกอบ E : สมยอมและถ่อมตน (Submissive and Humble) - ใช้อำนาจ (Dominance or Ascendance)
5. องค์ประกอบ F : สุขุมมีสติและจริงจัง (Sober and Serious) - ทำตนตามสบาย (Happy - Go - Lucky)
6. องค์ประกอบ G : ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง (Expedient and Self-Indulgent) - มีมโนธรรม (Conscientious)
7. องค์ประกอบ H : ความอาย (Shyness) - ความกล้าหาญและเสี่ยงภัย (Bold and Venturesome)
8. องค์ประกอบ I : จิตใจเข้มแข็ง (Tough - Minded) - จิตใจอ่อนโยน (Tender-Minded)
9. องค์ประกอบ L : มีความไว้วางใจ (Trusting) - ข้างสงสัย (Suspiciousness)
10. องค์ประกอบ M : ลงมือปฏิบัติ (Practical) - สร้างจินตนาการ (Imaginative)
11. องค์ประกอบ N : จริงใจและเปิดเผย (Genuine and Forthright) - มีเล่ห์เหลี่ยมและช่างของทางสังคม (Astute and Shrewd)

12. องค์ประกอบ O : จิตใจสงบมั่นคง (Self-Assured) - จิตใจหวาดหวั่นและวิตกกังวล (Apprehensive and Worrying)
13. องค์ประกอบ Q₁ : อนุรักษ์นิยม (Conservative) - ชอบทดลองและเสรีนิยม (Experimenting and Liberal)
14. องค์ประกอบ Q₂ : พึ่งพิงกลุ่ม (Group-Dependency) - พึ่งตนเอง (Self-Sufficiency)
15. องค์ประกอบ Q₃ : ขาดกฎเกณฑ์และวินัยในตนเอง (Undisciplined Self Conflict) - มีศรัทธาและควบคุมตนเอง (Self-Respecting and Controlled)
16. องค์ประกอบ Q₄ : อารมณ์ผ่อนคลาย (Relaxed) - อารมณ์ตึงเครียด (Tense)

นอกจากนี้แลทธิพลยังได้กล่าวถึงรายละเอียดของ Fake Good, Fake Bad และ Random Answering ดังนี้

Fake Good คือ การตอบเพื่อให้ตนเองมีบุคลิกภาพเป็นที่พึงประสงค์กว่าความเป็นจริง ซึ่งเป็นการสร้างตอบเพื่อให้ตนเองดูดีกว่าบุคลิกภาพที่เป็นจริง จากจำนวนข้อทดสอบทั้งหมด 187 ข้อ มีข้อที่วัด Fake Good 14 ข้อ แต่ละข้อมีค่าคะแนนเท่ากับ 1 ผู้ตอบมักจะได้คะแนนดิบโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4 ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 6 ขึ้นไป เป็นที่น่าสงสัยว่าผู้ตอบสร้างตอบว่าตนเองดี มักพบในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน

Fake Bad คือ การตอบเพื่อให้ตนเองมีบุคลิกภาพไม่เป็นที่พึงประสงค์กว่าความเป็นจริง ซึ่งเป็นการสร้างตอบเพื่อให้ตนเองไม่ดี จากจำนวนข้อทดสอบทั้งหมด 187 ข้อ มีข้อที่วัด Fake Bad 15 ข้อ แต่ละข้อมีค่าคะแนนเท่ากับ 1 ผู้ตอบมักจะได้คะแนนดิบโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2 ถ้าได้คะแนนมากกว่า 6 เป็นที่น่าสงสัยว่าผู้ตอบสร้างตอบว่าตนเองไม่ดี มักพบในคนใช้จิตเวชและถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 12 ขึ้นไปใน Fake Good หรือ Fake Bad แสดงถึงผู้ตอบพยายามที่จะเสแสร้ง (conscious attempt to fake)

Random Answering คือการตอบเดาสุ่ม ผู้ที่ตอบเดาสุ่มจะมีการตอบแบบ infrequent มากกว่าคนที่ตอบอย่างซื่อสัตย์ (O' Dell. 1971; อ้างถึงใน Karson and O' Dell. 1976 : 154) จากจำนวนข้อทดสอบ 187 ข้อ มีข้อวัดการตอบเดาสุ่ม 31 ข้อ การนับคะแนนนั้นนับข้อที่ตอบและ ไม่ตอบ ถ้าได้คะแนนดิบตั้งแต่ 5 ขึ้นไป เป็นที่น่าสงสัยว่าผู้ตอบเดาสุ่ม และ ถ้าได้คะแนนดิบตั้งแต่ 12 ขึ้นไปแสดงถึงผู้ตอบตอบเดาสุ่มอย่างแน่นอน แต่อย่างไรก็ตามอาจเป็นไปได้ว่าผู้ตอบไม่เข้าใจคำแนะนำในการตอบแบบทดสอบ

การให้คะแนนขอบแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) การให้คะแนนกระทำโดยการตรวจหาเครื่องหมายในแต่ละข้อ ในการให้คะแนนนี้จะทำการตรวจโดยใช้ค่าเฉลย (key) ที่คัดลอกจากค่าเฉลยของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ของชามูล คาร์สัน และคณะ (Samuel Karson and et. al.) และตามคู่มือ (Manual) ขอบแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ซึ่งแต่ละข้อมีคำตอบ 3 คำตอบ คือ ใช่ ไม่แน่ใจ ไม่ใช่ โดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิด ความรู้สึกมากที่สุดเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น ในแต่ละข้อมีคะแนนได้ตั้งแต่ 0 1 2 หรือ 2 1 0 ของแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพทั้ง 16 ด้าน ยกเว้นองค์ประกอบ B มีคะแนน 0 1 หรือ 1 0 นอกจากนี้ยังมีสเกลของการตอบเพื่อให้ตนเองมีบุคลิกภาพเป็นที่พึงประสงค์กว่าความเป็นจริง (Fake Good) สเกลของการตอบเพื่อให้ตนเองมีบุคลิกภาพไม่เป็นที่พึงประสงค์กว่าความเป็นจริง (Fake Bad) และการตอบเดาสุ่ม โดยแต่ละข้อมีคะแนน 0 1 โดยคำตอบที่ถูกต้องจะได้คะแนนเท่ากับ 1 คำตอบที่ผิดจะได้คะแนนเท่ากับ 0

หลักเกณฑ์ในการแปลผล การแปลผลจะพิจารณาจากคะแนนสูงหรือต่ำ ประกอบกับความหมายขององค์ประกอบบุคลิกภาพ กล่าวคือ

1. พิจารณาจาก sten score การที่จะทราบว่าบุคคลนั้นได้คะแนนสูงหรือต่ำ สามารถดูได้จากคะแนนมาตรฐาน (sten score) คะแนนมาตรฐานได้มาจากการเปลี่ยนคะแนนดิบ (raw score) โดยเทียบคะแนนตามตารางเกณฑ์ปกติ ดังนี้

1.1 ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐาน 1, 10 หมายถึง มีลักษณะบุคลิกภาพไปทางใดทางหนึ่งอย่างเต็มที่ (Extreme Deviant)

1.2 ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐาน 2, 3, 8, 9 หมายถึง มีลักษณะบุคลิกภาพค่อนข้างไปทางใดทางหนึ่งเป็นอย่างมาก (Strongly Deviant)

1.3 ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานในองค์ประกอบบุคลิกภาพ A เท่ากับ 8, 9 มีลักษณะค่อนข้างจะชอบสังคมและปรับตัวง่าย

1.4 ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐาน 4, 7 หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพมีแนวโน้มไปทางใดทางหนึ่งเพียงเล็กน้อย (Slightly Deviant)

1.5 ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานในองค์ประกอบบุคลิกภาพ A เท่ากับ 7 มีแนวโน้มที่จะชอบสังคมและปรับตัวง่าย

1.6 ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐาน 5, 6 หมายถึง มีลักษณะบุคลิกภาพเหมือนคนส่วนใหญ่ และมีลักษณะบุคลิกภาพปานกลาง (Average)

2. พิจารณาจากความหมายของแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพ (primary factors) องค์ประกอบบุคลิกภาพแต่ละด้านจะมีความหมายในเชิงบวกและลบตามค่าคะแนนสูงต่ำ กล่าวคือ บุคคลที่ได้คะแนนสูงจะมีลักษณะบุคลิกภาพในเชิงบวก ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ และบุคคลที่ได้คะแนนต่ำจะมีลักษณะบุคลิกภาพในเชิงลบ ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ เช่น บุคคลที่ได้คะแนนในองค์ประกอบบุคลิกภาพ A สูง จะเป็นผู้ที่ชอบสังคม ตรงกันข้ามถ้าได้คะแนนต่ำ จะเป็นผู้ที่มีลักษณะไว้ตัว

ขณะเดียวกันองค์ประกอบบุคลิกภาพบางด้าน อาจจะไม่มีความหมายในเชิงบวกหรือเชิงลบตามค่าคะแนนสูงต่ำ กล่าวคือ ถ้าบุคคลใดได้คะแนนสูงในองค์ประกอบบุคลิกภาพบางด้าน อาจจะไม่ได้หมายถึงการมีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ หรือการที่บุคคลได้คะแนนต่ำในองค์ประกอบบุคลิกภาพบางด้าน อาจจะไม่ได้หมายถึงการมีบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ เช่น องค์ประกอบบุคลิกภาพ Q₄ บุคคลที่ได้คะแนนต่ำเป็นผู้ที่มีอารมณ์ผ่อนคลาย ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ และบุคคลที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่มีอารมณ์ตึงเครียด ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์

จะเห็นได้ว่า การแปลผลของแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพ จะพิจารณาจากค่าคะแนนสูงและค่าคะแนนต่ำเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องพิจารณาความหมายขององค์ประกอบ

งานวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพโดยใช้แบบทดสอบ 16 PF ทั้งในและต่างประเทศ

เพศกับลักษณะบุคลิกภาพ

สุจิตรา เหลืองรังสรรค์ (2516) ได้ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF FORM B ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่กำลังสอนในสถาบันอุดมศึกษาทางฝ่ายการฝึกหัดครู 55 คน และนักธุรกิจที่ทำงานอยู่ในวงธุรกิจของเอกชน 55 คน ได้ผลการศึกษาที่แสดงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญดังนี้

1. ครูชายเป็นอิสระแก่ตัว (E^+) จิตใจเข้มแข็ง (I^-) มากกว่าครูหญิงที่ถ่อมตัว (E^-) จิตใจอ่อนแอ (I^+)
2. นักธุรกิจชาย จิตใจเข้มแข็ง (I^-) มากกว่านักธุรกิจหญิงที่จิตใจอ่อนแอ (I^+) นักธุรกิจชายมีเหลี่ยม (N^+) ผ่อนคลาย (Q_4^-) มากกว่านักธุรกิจหญิง
3. นักธุรกิจชายชอบออกสังคม (A^+) มากกว่าครูชายที่สรววม (A^-) นักธุรกิจชายอารมณ์มั่นคง (C^+) กล้าสังคม (H^+) ทำตามความเป็นจริง (N^-) มีเหลี่ยม (N^+) อาศัยกลุ่ม (Q_2^-) มากกว่าครูชาย
4. นักธุรกิจหญิงชอบออกสังคม (A^+) อารมณ์มั่นคง (C^+) กล้าสังคม (H^+) มากกว่าครูหญิงที่สรววม (A^-) อารมณ์อ่อนไหว (C^-) ขี้อาย (H^-) และนักธุรกิจหญิงมีเหลี่ยม (N^+) มากกว่าครูหญิง
5. นักธุรกิจชอบออกสังคม (A^+) อารมณ์มั่นคง (C^+) จิตใจเข้มแข็ง (I^-) มากกว่าครูที่สรววม (A^-) อารมณ์อ่อนไหว (C^-) ใจอ่อน (I^+) และนักธุรกิจกล้าสังคม (H^+) ประสาทมั่นคง (O^-) มีเหลี่ยม (N^+) อาศัยกลุ่ม

(Q_2^-) ควบคุมตัวเองได้ (Q_3^+) ผ่อนคลาย (Q_4^+) มากกว่าครูและครูที่ถนัด
ระมัดระวัง (F^-) มากกว่านักธุรกิจ

อบอวล หกสุวรรณ (2516) ได้ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF
ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุคคลในอาชีพครูกับแพทย์ กลุ่มตัวอย่างครูเป็น
อาจารย์จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา 3 แห่ง ในกรุงเทพฯ จำนวน 56 คน
กลุ่มตัวอย่างแพทย์ประจำของโรงพยาบาลของทางราชการ 6 แห่ง ในกรุงเทพฯ
จำนวน 66 คน ได้ผลการศึกษาที่แสดงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้

1. กลุ่มแพทย์มีบุคลิกภาพในด้านทำตามความเป็นจริง (M^-) และมี
บุคลิกภาพในด้านมีเหลี่ยม (N^+) มากกว่ากลุ่มครู (.01)
2. แพทย์ชายมีบุคลิกภาพด้านทำตามความเป็นจริง (M^-) และมี
บุคลิกภาพในด้านมีเหลี่ยม (N^+) มากกว่าครูชาย (.05) และครูชายมีบุคลิกภาพ
ในด้านถือตนเป็นใหญ่ (E^+) มากกว่าแพทย์ชาย ซึ่งค่อนข้างถ่อมตน (E^-)
(.05)
3. แพทย์หญิงมีบุคลิกภาพด้านทำตามความเป็นจริง (M^-) และมี
บุคลิกภาพด้านมีเหลี่ยม (N^+) มากกว่าครูหญิง (.01)
4. ครูชายมีบุคลิกภาพด้านถือตนเป็นใหญ่ (E^+) มากกว่าครูหญิง
ซึ่งค่อนข้างถ่อมตน (E^-) และครูหญิงมีบุคลิกภาพในด้านจิตใจอ่อนแอ มากกว่า
ครูชาย (.01)
5. แพทย์ชายมีบุคลิกภาพด้านประสาทมั่นคง (O^-) และกล้าสังคม
(H^+) มากกว่าแพทย์หญิงซึ่งค่อนข้างขี้อาย (H^-) (.01)

รัชนิวรรณ วณิชธนอม (2528) ทำการศึกษาองค์ประกอบบุคลิกภาพ
ระหว่างนักโทษ คดีฆ่าคนตายเพศชายและเพศหญิง เปรียบเทียบกับกลุ่ม
เปรียบเทียบกับเพศชายและเพศหญิง ซึ่งไม่มีพฤติกรรมฆ่าคนตาย โดยใช้แบบ
ทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) พบว่า

นักโทษเพศหญิงมีลักษณะพึ่งตนเอง (Q_2^-) มากกว่านักโทษเพศชาย
นักโทษเพศชาย มีจิตใจหวาดระแวง ช่างสงสัย (L^+) สูงกว่ากลุ่ม
เปรียบเทียบเพศชายและลักษณะการพึ่งกลุ่ม (Q_2^-) กลุ่มเปรียบเทียบเพศหญิง
มากกว่า

นักโทษเพศหญิง มีลักษณะพึ่งตนเอง (Q_2^-) มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ
เพศหญิง แต่ความสามารถด้านสติปัญญา (B^+) กลุ่มเปรียบเทียบเพศหญิงมี
มากกว่า

กลุ่มเปรียบเทียบเพศหญิง มีลักษณะชอบออกสังคม มีความรู้สึกอบอุ่น
เป็นกันเอง (A^+) ช่างสงสัย หวาดระแวง (L^+) ส่วนความสามารถด้าน
สติปัญญา (B^+) สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบเพศชาย

ธีรเดช ฉายอรุณ (2534) ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพของนิสิตทุกคณะที่
ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ
บุคลิกภาพ 16 PF FORM A สำหรับนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กลุ่มตัวอย่างที่เข้าในการศึกษาเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตร -
ศาสตร์ทั้ง 2 วิทยาเขต ประจำปีการศึกษา 2533 จำนวน 1,727 คน โดยการ
สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิชนิดที่เป็นสัดส่วน กระจายร้อยละ 15 ของกลุ่ม
ประชากร แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อให้ได้ลักษณะทางบุคลิกภาพ
ของนิสิต จากนั้นนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลงคะแนนดิบให้เป็นคะแนนมาตรฐาน
sten score เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ผลการ
วิจัยทำให้ทราบลักษณะทางบุคลิกภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คือ
นิสิตชายมีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพด้านอารมณ์อ่อนไหว (C^-) ด้านสุขุมมีสติ
(F^-) ด้านจิตใจหวาดระแวง (L^+) ด้านจิตใจหวาดหวั่น (O^+) และ
ค่อนข้างที่จะมีบุคลิกภาพด้านฉลาดมีเสน่ห์เหี้ยม (N^+) นิสิตหญิงมีแนวโน้มที่จะ
มีบุคลิกภาพด้านไว้วางใจ (A^-) ด้านอารมณ์อ่อนไหว (C^-) ด้านจิตใจมั่นคง
(I^-) ด้านจิตใจหวาดระแวง (L^+) ด้านจิตใจหวาดหวั่น (O^+) ด้านฉลาด
มีเสน่ห์เหี้ยม (N^+) ด้านนักทดลอง (Q_1^+) และค่อนข้างที่จะมีบุคลิกภาพ

ด้านสุขุมมีสติ (F^-) และได้เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ซึ่งมีความแตกต่างจากเกณฑ์ปกติที่แคลเพลได้สร้างขึ้น

กุลธิดา รงค์จิตประภัสร์ (2535) ได้ศึกษาการสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ในนักศึกษาหญิงมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง 995 คน เป็นชาย 507 คน และหญิง 488 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเพศชายมีลักษณะบุคลิกภาพแตกต่างจากนักศึกษาหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบด้านองค์ประกอบ A (ไว้ตัว-ชอบสังคม) องค์ประกอบ B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) องค์ประกอบ C (อารมณ์อ่อนไหว-อารมณ์มั่นคง) องค์ประกอบ G (ชอบความสะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) องค์ประกอบ I (จิตใจเข้มแข็ง-จิตใจอ่อนโยน) องค์ประกอบ L (มีความไว้วางใจ-ช่างสงสัย) องค์ประกอบ M (ลงมือปฏิบัติ-สร้างจินตนาการ) องค์ประกอบ O (จิตใจมั่นคง-จิตใจหวาดหวั่นและวิตกกังวล) องค์ประกอบ Q₄ (อารมณ์ผ่อนคลาย-อารมณ์ตึงเครียด)

จุฑาทิพย์ วงษ์สุวรรณ (2535) ได้ศึกษาการสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ในประชากรทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง 11 คน แบ่งเป็นเพศชาย 362 คน และเพศหญิง 349 คน ผลการวิจัยพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันในค่าเฉลี่ยของคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพ ด้านไว้ตัว-ชอบออกสังคม (A) ด้านสติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง (B) ด้านสุขุมมีสติและจริงจังทำตามสบาย (F) ด้านความอาย-ความกล้าหาญ และเสี่ยงภัย (H) ด้านจิตใจเข้มแข็ง-จิตใจอ่อนโยน (I) ด้านลงมือปฏิบัติ-สร้างจินตนาการ (M) ด้านจริงใจและเปิดเผย-มีเสน่ห์หลอมนและชอบออกสังคม (N)

จริยา จันตระ (2538) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์ศิริราชโดยรวม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้เป็นนักศึกษาแพทย์คณะแพทยศาสตร์ศิริราช พยาบาลชั้นปีที่ 1 - ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 887 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

(พอร์ม A) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเพศชายมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างจาก นักศึกษาแพทย์หญิงในองค์ประกอบบุคลิกภาพ A, E, H, I, L, M, N, Q₁ และ Q₄ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในองค์ประกอบ C อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในองค์ประกอบ F อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาเพศชายมีคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบบุคลิกภาพ A, F, I, M, N และ Q₁ สูงกว่านักศึกษาเพศหญิง ส่วนนักศึกษาแพทย์หญิงมีคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบบุคลิกภาพ C, E, H, L และ Q สูงกว่า นักศึกษาแพทย์ชาย

ลอง (Long. 1977) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของครูในโรงเรียนรัฐบาลของรัฐ Mississippi โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนรัฐบาล 8 แห่ง ใน South Mississippi พบว่า ครูชายมีคะแนนบุคลิกภาพมากกว่าครูหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านสติปัญญา (B⁺) อารมณ์ (H⁺) การควบคุมตนเอง (Q₃) และอารมณ์ดีใจ (Q₄) ส่วนครูหญิงมีคะแนนบุคลิกภาพมากกว่าครูชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านความอาย (H⁻) จิตใจอ่อนไหว (I⁺) นักปฏิบัติ (M⁻) และนักอนุรักษ์ (Q₂)

เบอร์เกอร์ และคาบาคอฟ (Burker and Kabacoff. 1982) ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ศึกษาเฉพาะบุคลิกภาพด้านการแยกตัว มีอยู่ในแบบทดสอบโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครจากกรมตำรวจเยอรมัน อายุเฉลี่ย 17.6 ถึง 53 ปี แล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ในองค์ประกอบ Q₁, Q₃ พบว่า ผลการศึกษานั้นเป็นไปตามหลักการสร้างของ Cattell โดยมีข้อคำถามที่วิเคราะห์แล้วอยู่ในองค์ประกอบทั้ง 4 นั้น 2 ใน 3 ของแต่ละองค์ประกอบ แต่ในส่วนที่แตกต่างกันนั้นมีผลมาจากการแตกต่างของเชื้อชาติและเพศ

แอลลิสัน (Allison. 1991) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศเชื้อชาติ อายุ และกลุ่มบุคลิกภาพ เครื่องมือ 16 PF และ CAQ กลุ่มตัวอย่าง

คือ ผู้สมัครเข้าเป็นตำรวจ จำนวน 3,257 คน ทั้งชายและหญิง แบ่งเป็น เพศหญิงผิวดำ จำนวน 553 คน เพศชายผิวดำ จำนวน 1,761 คน เพศหญิงผิวขาว จำนวน 129 คน และเพศชายผิวขาว จำนวน 834 คน โดยตั้งสมมติฐานว่า เพศ เชื้อชาติ อายุ มีผลต่อบุคลิกภาพของผู้สมัครแตกต่างกัน ผลสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ เป็นจริง

สาขาวิชาเกี่ยวกับลักษณะบุคลิกภาพ

วัลลี หลีสันตวงศ์ (2515) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูและนักบัญชี โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนในวิทยาลัย จำนวน 50 คน และนักบัญชีจากบริษัทธุรกิจและธนาคาร จำนวน 60 คน โดยในกลุ่มครูแบ่งเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ กลุ่มละ 30 คน และ 20 คน ตามลำดับ กลุ่มนักบัญชีก็แบ่งเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ และที่ไม่ประสบความสำเร็จ กลุ่มละ 30 คน พบว่า ครูที่ประสบความสำเร็จมีบุคลิกภาพด้านเครื่องขริ้ม จริงจัง (F^-) และด้านการฟังกลุ่ม (Q_2^-) มากกว่านักบัญชีที่ประสบความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักบัญชีที่ประสบความสำเร็จ มีบุคลิกภาพด้านนักปฏิบัติ (M^-) และด้านจิตใจมั่นคง (I^-) มากกว่า ครูที่ไม่ประสบความสำเร็จที่มีบุคลิกภาพด้านจิตใจอ่อนแอ (I^+) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ครูที่ไม่ประสบความสำเร็จมีบุคลิกภาพด้านความกล้าหาญ (H^+) มากกว่านักบัญชีที่ไม่ประสบความสำเร็จ และมีบุคลิกภาพด้านนักปฏิบัติ (M^-) น้อยกว่านักบัญชีที่ไม่ประสบความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พรพิมล เพ็งศรีทอง (2515) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในสถาบันการศึกษาของกรมการฝึกหัดครู แบ่งเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ 30 คน และไม่ประสบความสำเร็จ 20 คน และนักวิทยาศาสตร์สังกัดภาครัฐบาล ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ กลุ่มละ 30 คน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF พบว่า ครูที่ประสบความสำเร็จมีบุคลิกภาพด้านจิตใจมั่นคง (O^-)

กล้าเข้าสังคม (H^+) ด้านพึงกลุ่ม (Q_2^-) ด้านควบคุมตนเองได้ (Q_3^-) และ
 ชี้อตรงต่อหน้าที่ (G^+) มากกว่านักวิทยาศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ครูที่ไม่ประสบความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ 0.05 (H^+)

นวลละออ สุภาพล (2516) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิต
 วิทยาลัยวิชาการศึกษา กับ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ
 16 PF พบว่า นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงชอบ
 ออกสังคม ใ่วางใจ ความมั่นคงทางอารมณ์ มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียนต่ำ และนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะ
 ระแวงมากกว่านิสิตวิศวกรรมศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

สุจิตรา เหลืองรังสรรค์ (2516) ทำการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพ
 ของครูกับนักธุรกิจ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม B) พบว่า
 นักธุรกิจจะมีลักษณะชอบออกสังคม มีความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง (A^+) ำแรง
 ทาตนตามสบาย (F^+) มีอารมณ์มั่นคง (C^+) กล้าหาญ ชอบเสี่ยงภัย (H^+)
 และมีความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N^+) มากกว่าครู ส่วนครูจะมีจิตใจ
 เข้มแข็ง (I^-) มีลักษณะพึงกลุ่ม (Q_2^-) และมีอารมณ์ผ่อนคลาย (Q_4^-)
 มากกว่านักธุรกิจ

ประภา เชื้อภักดี (2526) ทำการศึกษาลักษณะบุคลิกภาพของพยาบาล
 ศิริราช โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) พบว่า ลักษณะ
 บุคลิกภาพของพยาบาลโดยส่วนใหญ่มาก่อนเข้าจะมีลักษณะจริงจัง (F^-) มีมารยาท
 สละสลวย คล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N^+) มีความรู้สึกสงสัยในสิ่งต่าง ๆ
 (L^+) ชอบทดลอง (Q^+)

เฮดเลย์ (Hedley. n.d.; อ้างอิงจาก Cattell. 1957 :
 39) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนฝึกหัดครู 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่
 ได้รับการประเมินค่าสูง และกลุ่มที่ได้รับการประเมินค่าต่ำ โดยใช้แบบทดสอบ
 16 PF ปรากฏว่า ครูที่ประสบความสำเร็จจะต้องทำคะแนนได้สูง ในองค์ประกอบ

บุคลิกภาพด้าน super ego เข้มแข็ง (G) และมีการพัฒนาความรู้สึกทางใจ
ของตนสูงกว่าปกติคือ ควบคุมตนเองได้ (Q_3^+) ได้คะแนนต่ำในองค์ประกอบ
บุคลิกภาพด้านความเคร่งเครียด (F^-) ตรงไปตรงมา (N^-) และมี ego
ไม่เข้มแข็ง อารมณ์อ่อนไหว (C^-)

สตาร์ท (Start. 1968 : 14-20) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของครู
โดยให้ครูใหญ่ และครูช่วยสอน (assistant teachers) รวม 38 คน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ โดยใช้แบบสอบถาม 16 PF
ปรากฏว่า ครูช่วยสอนที่มีเส้นกราฟ (profiles) แตกต่างจากเส้นกราฟของ
ครูใหญ่มาก มักจะได้รับการประเมินในด้านความสามารถและด้านสังคมสูง
ส่วนครูที่ได้รับการประเมินค่าต่ำสุดสำหรับการสอน มักเป็นคนหนักแน่น มีความ
เชื่อมั่นตนเอง มีความคิดที่ทันสมัย (L^+) และความคล่องแคล่วในการติดต่อกับ
ผู้อื่น (N^+) และได้คะแนนบุคลิกภาพต่ำในองค์ประกอบด้านการอ่อนน้อม
ถ่อมตน (E^-) มีความจริงจัง (F^-)

เปอร์ที และป็อบปา (Pertea and Popa. 1982) ได้ศึกษา
เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพจากแบบทดสอบ 16 PF ของนักเรียน
นักบิน จำนวน 383 คน นักเรียนการบินภาคพื้นดินจำนวน 217 คน โดย
เปรียบเทียบจากเกณฑ์ปกติของบุคคลทั่วไป พบว่า นักเรียนนักบินมีบุคลิกภาพ
แตกต่างจากบุคคลทั่วไป

เคนเนดี้ (Kennedy. 1991) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของพยาบาล
จำนวน 28 คน (ตอนกลับ 72%) จากโรงพยาบาลที่ไม่หวังผลกำไรขนาด
751 เตียง ในสายงานแรกของท่าน้ำแห่งบริหารโดยใช้ 16 PF พบว่า
พยาบาลกลุ่มนี้มีลักษณะต่อไปนี้คือ เปิดเผย กล้าหาญ และผ่อนคลายมากกว่า
ค่าเฉลี่ย และมากกว่าเล็กน้อยในเรื่องการปรากฏตัว ความฉลาด ความเป็น
ผู้ใหญ่ น่าเชื่อถือ และมีความสามารถในการปฏิบัติงาน แม้กระทั่งพบว่า
โดยปกติแล้วจะแสดงให้เห็นว่ามีบุคลิกภาพที่สมดุลง่ายเป็นอย่างไรดี เมื่อเปรียบเทียบ
กับกลุ่มตัวอย่างสตรีจากประชากรทั่วไป จะพบข้อแตกต่างทางองค์ประกอบของ

บุคลิกภาพ 4 ประการ คือ จะมีความเยือกเย็น คิดเป็นนามธรรม
เหมาะสมกับหน้าที่ มีจิตใจหนักแน่นมากกว่าสตรีโดยทั่วไป

ระดับชั้นปีกับลักษณะบุคลิกภาพ

ลัดดา แพทย์จรัส (2516) ได้ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ศึกษา
เปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา กับนักเรียนนายร้อยตำรวจ
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ กลุ่มละ 30 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตปีที่ 4
จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูงมีบุคลิกภาพด้านสติปัญญา มากกว่านักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีบุคลิกภาพด้าน
ชอบสังคม และมีบุคลิกภาพด้านสติปัญญา มากกว่านิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียน
นายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีบุคลิกภาพด้านชอบสังคมมากกว่า
นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา มีบุคลิกภาพ
ด้านสติปัญญา มากกว่านักเรียนนายร้อยตำรวจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.01

ทิพวัลย์ สุรินยา และคณะ (2530) ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF
และแบบทดสอบสุขภาพจิต SCL 90 ศึกษาลักษณะปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพ และ
สุขภาพจิตของนิสิตชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนแตกต่างกัน พบว่า นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีคะแนนบุคลิกภาพ
ด้านการเข้าสังคม (A) และด้านความอ่อนโยน (I) ต่ำกว่า นิสิตสาขา
สังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีบุคลิกภาพด้านสติปัญญา (B) สูงกว่า แต่มี
บุคลิกภาพด้าน (H) ต่ำกว่านิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนต่ำ นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
มีคะแนนบุคลิกภาพองค์ประกอบด้านความอ่อนโยน (I) สูงกว่า และด้านความ
มั่นคงในอารมณ์ (C) ต่ำกว่า

ฐศรี เลิศรัตน์เตชากุล (2536) ได้ศึกษาคูณลักษณะโดยภาพรวมของ
บุคลิกภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF
FORM A พบว่า นักศึกษาโดยภาพรวมได้คะแนนบุคลิกภาพสูงด้านอิสระเสรี
(Q₁) ด้านความวิตกกังวล (O) และได้คะแนนบุคลิกภาพต่ำด้านความร่าเริง
(F) ด้านสติปัญญา (B) และด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C)

จริยา จันตระ (2539) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะบุคลิกภาพของ
นักศึกษาแพทย์ศิริราชโดยรวม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้เป็นนักศึกษา
แพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ปีการศึกษา 2536 จำนวน 287 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF FORM A ผลการ
ศึกษาพบว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 - 5 มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันใน
องค์ประกอบบุคลิกภาพ B, C, E, H, I และ O ดังนี้

1. องค์ประกอบ B (สติปัญญา) นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 5 มีคะแนน
เฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4
มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 และ 3
2. องค์ประกอบ C (อารมณ์) นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1, 4 และ 5
มีอารมณ์มั่นคงกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2 และ 3
3. องค์ประกอบ E (สมยอม อ่อนน้อมถ่อมตน) นักศึกษาแพทย์
ชั้นปีที่ 1, 3 และ 5 มีความรู้สึกแข่งขันและมีความต้องการเหนือผู้อื่นมากกว่า
นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4
4. องค์ประกอบ H (การแสดงออก) นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 มี
ความกล้าแสดงออกตามความรู้สึกจริงมากกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2
5. องค์ประกอบ I (ความเข้มแข็งทางจิตใจ) นักศึกษาแพทย์
ชั้นปีที่ 1 มีจิตใจอ่อนไหวง่ายกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4 และ 5 และนักศึกษา
แพทย์ชั้นปีที่ 3 มีจิตใจอ่อนไหวง่ายกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 5

6. องค์ประกอบ O (อารมณ์อ่อนไหว) นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2 และ 3 มีความอ่อนไหวทางอารมณ์มากกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1, 4 และ 5

จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลมีความแตกต่างกันตามตัวแปรต่าง ๆ เช่น เพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปีที่ศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ตามตัวแปร เพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การจัดการหาข้อมูล

5. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดขอบเขตของประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่เข้ารับการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 989 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง สุ่มแบบชั้น (stratified random sampling) โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50

จากกลุ่มตัวอย่าง 500 คน โดยวิธีการดังนี้

1. แบ่งนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ออกเป็น 8 กลุ่ม ตามสาขาวิชา

1.1 ศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา ภาษาไทย และ

บรรณารักษศาสตร์ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และ

สาขาพลศึกษา

2.2 วนแต่ละสาขาวิชาแบ่งนิสิตออกเป็น 4 ชั้นปี ชั้นปีที่ 1

ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4

2.3 วนแต่ละชั้นปีแบ่งนิสิตออกเป็น 2 เพศ คือ เพศชาย และ

เพศหญิง

2.4 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามรายชื่อ รวบรวมกลุ่มตัวอย่าง

ร้อยละ 50 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 500 คน จำนวนตามเพศ ชั้นปี และ

สาขาวิชา แสดงไว้ในตารางที่ 2

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดขอบเขตของประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดขอบเขตของประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2539 จำนวนทั้งสิ้น 989 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากร โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน โดยวิธีการดังนี้

2.1 แบ่งนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ออกเป็น 8 กลุ่ม ตามสาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการประถมศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา ภาษาไทย และ บรรณารักษศาสตร์ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และ สาขาพลศึกษา

2.2 ในแต่ละสาขาวิชาแบ่งนิตีออกเป็น 4 ชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4

2.3 ในแต่ละชั้นปีแบ่งนิตีออกเป็น 2 เพศ คือ เพศชาย และ เพศหญิง

2.4 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามรายชื่อ โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 500 คน จำแนกตามเพศ ชั้นปี และ สาขาวิชา แสดงไว้ในตารางที่ 2

ตาราง 1 แสดงจำนวนนิสิตที่เป็นประชากร จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ชั้นปี

สาขาวิชาเอก	ชั้นปีที่ 1			ชั้นปีที่ 2			ชั้นปีที่ 3			ชั้นปีที่ 4			รวมทุกชั้นปี		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
การประถมศึกษา	2	12	14	3	16	19	8	23	31	2	16	18	15	67	82
เทคโนโลยีทางการศึกษา	8	27	35	9	34	43	10	27	37	8	38	46	35	126	161
ภาษาไทย บรรณารักษศาสตร์	5	30	35	5	40	46	3	42	45	7	38	45	21	150	171
ภาษาอังกฤษ	1	14	15	2	15	17	4	19	23	2	17	19	9	65	74
คณิตศาสตร์	16	53	69	14	35	49	5	20	25	1	8	9	36	116	152
วิทยาศาสตร์	7	53	60	14	37	51	12	24	36	1	17	18	34	131	165
สังคมศาสตร์	-	-	-	1	3	4	8	6	14	4	5	9	13	14	27
พลศึกษา	28	15	43	18	9	27	35	8	43	26	18	44	107	50	157
รวมทั้งสิ้น	67	204	271	67	189	256	85	169	254	51	157	208	270	719	989

ตาราง 2 แสดงจำนวนนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ชั้นปี

สาขาวิชาเอก	ชั้นปีที่ 1				ชั้นปีที่ 2				ชั้นปีที่ 3				ชั้นปีที่ 4				รวมทุกชั้นปี			
	ชาย		หญิง		รวม		ชาย		หญิง		รวม		ชาย		หญิง		รวม		ชาย	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
การประถมศึกษา	1	6	7	2	9	4	12	16	1	8	9	8	33	41						
เทคโนโลยีทางการศึกษา	7	19	26	7	25	6	16	22	3	9	12	23	62	85						
ภาษาไทย บรรณารักษศาสตร์	5	15	20	4	23	2	21	23	-	17	17	11	72	83						
ภาษาอังกฤษ	1	7	8	1	9	2	10	12	1	8	9	5	33	38						
คณิตศาสตร์	5	15	20	5	23	3	9	12	2	3	5	14	45	60						
วิทยาศาสตร์	6	23	29	9	43	7	16	23	-	10	10	22	83	105						
สังคมศาสตร์	-	-	-	2	3	3	5	8	2	3	5	7	11	18						
พลศึกษา	13	7	20	8	12	15	5	20	9	9	18	45	25	70						
รวมทั้งหมด	38	92	130	38	149	42	94	136	18	67	85	136	364	500						

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสำรวจข้อมูลส่วนตัว
ของนิสิต และแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

1. แบบสำรวจข้อมูลส่วนตัวของนิสิตประกอบด้วยเพศ สาขาวิชา และ
ชั้นปี โดยจัดรวบรวมเป็นชุดเกี่ยวกับกระดาษคำตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพ

16 PF

2. แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) (the Sixteen
Personality Factor Questionnaire) สร้างโดย เรมอนด์ บี แคทเทล
(Raymond B. Cattell) แปลโดย ศาสตราจารย์ ดร.พ้องพรรณ เกิดพิทักษ์
และประภา เชื้อภักดี (2526) ได้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละองค์ประกอบอยู่ระหว่าง
0.61-0.87 และปรับปรุงโดยคณะจิตวิทยากรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
แบบทดสอบบุคลิกภาพประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 187 ข้อ ซึ่งใช้วัด
องค์ประกอบทางบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบคือ

องค์ประกอบ A การเข้าสังคม จำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบ B สติปัญญา จำนวน 13 ข้อ

องค์ประกอบ C ความมั่นคงทางอารมณ์ จำนวน 13 ข้อ

องค์ประกอบ E การกล้าแสดงออก จำนวน 13 ข้อ

องค์ประกอบ F ความร่าเริง จำนวน 13 ข้อ

องค์ประกอบ G มโนธรรม จำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบ H การกล้าเผชิญ จำนวน 13 ข้อ

องค์ประกอบ I ความอ่อนโยน จำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบ L ความระแวง จำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบ M การจินตนาการ จำนวน 13 ข้อ

องค์ประกอบ N การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น จำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบ O ความวิตกกังวล จำนวน 13 ข้อ

องค์ประกอบ Q₁ ความอิสระเสรี จำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบ Q₂ การควบคุมอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบ Q₃ ความเครียด จำนวน 13 ข้อ

ลักษณะของแบบทดสอบ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แบ่งแบบทดสอบเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนตัวของนิสิตตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ สาขาวิชา และชั้นปี

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ

ตัวอย่าง

ในแต่ละคำถามมีคำตอบอยู่สามคำตอบ โปรดเลือกคำตอบที่ท่านต้องการตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุดเพียงคำตอบเดียวจาก ข้อ ก ข ค ที่กำหนดไว้แล้ว หากบาท X ลงานของตัวอักษรที่เป็นข้อที่ท่านเลือกในกระดาษคำตอบ เช่น

1. ข้าพเจ้าชอบดูกีฬาที่เล่นเป็นทีม

ก. ำข

ข. เป็นบางครั้งบางครั้ง

ค. ำข

2. ข้าพเจ้าชอบคนที่

ก. เก็บตัว

ข. อยู่ระหว่าง ข้อ ก. กับข้อ ค.

ค. เป็นมิตรกับคนง่าย

3. เงินไม่สามารถบันดาลความสุข

ก. จริง

ข. อยู่ระหว่าง ข้อ ก. กับ ข้อ ค.

ค. ไม่จริง

4. "ผู้ใหญ่" คู่กับ "เด็ก" เช่นเดียวกับ "แมว" คู่กับ

ก. ลูกแมว

ข. สุนัข

ค. ทารก

เกณฑ์ในการให้คะแนน การให้คะแนนคำตอบที่ได้จากการสอบถามเป็นการจัดลำดับคุณภาพ ซึ่งมีค่าเป็น 2 1 และ 0 เนื่องจากลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบมีลักษณะที่มีความหมายตรงข้ามกัน เช่น สารวจ-

ชอบออกสังคม อารมณ์อ่อนไหว-อารมณ์มั่นคง ผ่อนคลาย-เคร่งเครียด เป็นต้น
การแปลความหมายคะแนนทางนี้คือ

ผู้ให้คะแนน 2 หมายถึง ผู้ที่มีแนวโน้มจะมีบุคลิกภาพไปทางด้านขวา

ผู้ให้คะแนน 1 หมายถึง ผู้ที่มีแนวโน้มจะมีบุคลิกภาพอยู่ระหว่างกลาง

ผู้ให้คะแนน 0 หมายถึง ผู้ที่มีแนวโน้มจะมีบุคลิกภาพไปทางซ้าย

เกณฑ์ในการให้คะแนนนี้ใช้กับองค์ประกอบบุคลิกภาพ 15 องค์ประกอบ
ยกเว้นองค์ประกอบบุคลิกภาพ B (สติปัญญา) ซึ่งมีคะแนนข้อที่ตอบแต่ละข้อ 2
อย่างคือ ผู้ที่ตอบถูกได้ 1 คะแนน และผู้ที่ตอบผิดจะได้ 0 คะแนน

การแปลผล เมื่อตรวจให้คะแนนพร้อมทั้งรวมคะแนนองค์ประกอบลักษณะ
นิสัยแต่ละองค์ประกอบแล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับค่าปกติ (sten score) ตาม
คู่มือการแปลผลค่าปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ฟอร์ม เอ (form a)
ซึ่งแบ่งค่าปกติออกเป็น 10 คะแนน จากค่าปกติต่ำสุด 1 คะแนน ค่าปกติสูงสุด
10 คะแนน โดยผู้ที่ได้ค่าปกติ 1-4 เป็นผู้ได้คะแนนต่ำ ผู้ที่ได้ค่าปกติ 7-10
เป็นผู้ที่ได้คะแนนสูง

การแปลความหมายของค่าปกติ (sten score) แปลตามคู่มือการใช้
แบบทดสอบ 16 PF ในคลินิกของ คาร์สันและโอเดล (Karson and O'Dell.
1976 : 10) ดังนี้

1. ผู้ที่ได้ค่าปกติ 5, 6 หมายถึง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนั้นปานกลาง
(considered average) ตัวอย่างเช่น ผู้ที่ได้คะแนนปกติองค์ประกอบ
บุคลิกภาพ A เท่ากับ 5, 6 จะมีลักษณะกลาง ๆ คือ ไม่ถึงกับมีแนวโน้มว่า
ชอบออกสังคม หรือชอบแยกตัว

2. ผู้ที่ได้ค่าปกติ 4, 7 หมายถึง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพด้านนั้นเบี่ยงเบน
เล็กน้อย (slightly deviant) ตัวอย่างเช่น ผู้ที่ได้คะแนนปกติองค์ประกอบ
บุคลิกภาพ A เท่ากับ 4 มีแนวโน้มที่จะแยกตัวและปรับตัวได้ยากหากเท่ากับ 7
มีแนวโน้มที่จะออกสังคมและปรับตัวได้ง่าย

3. ผู้ที่ได้ค่าปกติ 2, 3, 8, 9 หมายถึง เป็นผู้มีบุคลิกภาพด้านนั้น เบี่ยงเบนไปค่อนข้างมาก (strongly deviant) ตัวอย่างเช่น ผู้ที่ได้คะแนน บุคลิกภาพ A เท่ากับ 2, 3 มีลักษณะค่อนข้างจะชอบแยกตัว และปรับตัวยาก หากเท่ากับ 8, 9 มีลักษณะค่อนข้างจะชอบออกสังคม และปรับตัวง่าย

4. ผู้ที่ได้ค่าปกติ 1, 10 หมายถึง เป็นผู้มีบุคลิกภาพด้านนั้น เบี่ยงเบนไปมากที่สุด (considered extreme) ตัวอย่างเช่น ผู้ที่ได้คะแนน ปกติ องค์ประกอบบุคลิกภาพ A เท่ากับ 1 จะมีลักษณะชอบแยกตัวปรับตัวยาก หากเท่ากับ 10 จะมีลักษณะชอบออกสังคม ปรับตัวง่าย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้คือ

1. ศึกษารายละเอียดวิธีการใช้ การแปลความหมายของแบบทดสอบ และนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ และฝึกหัดการตรวจให้คะแนน
2. นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และเก็บแบบทดสอบนั้นด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบทดสอบคืนมาตามจำนวนที่ต้องการ ผู้วิจัยจะตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ค่าทางสถิติดังนี้

1. ตรวจให้คะแนนแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นรายบุคคล โดยนำคะแนนดิบไปแปลผลเป็นค่าปกติ (sten score) ตาม คู่มือของแบบทดสอบ 16 PF
2. จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรอิสระที่ต้องการศึกษา คือ เพศ และชั้นปี

3. คำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนบุคลิกภาพตามตัวแปรอิสระที่ต้องการศึกษา

4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบุคลิกภาพ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างชั้นปีและสาขาวิชา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบที่ 1 ตัวประกอบ (One-Way Analysis of Variance)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาคะแนนเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบ

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบหาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบของนิสิตตามตัวแปร สาขาวิชา และชั้นปี ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ One-Way Anova (Liquist. 1965 : 56)

$$F = MS_B / MS_W$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา F-distribution
	MS_B	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

4. ทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ตรวจสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีการของนิวแมนคูเอลส์ (Newman-Kuels Method) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 231)

$$q = \frac{X_{\max} - X_{\min}}{\sqrt{\frac{MS_W}{n}}}$$

เมื่อ	$X_{\max}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีค่าสูง
	$X_{\min}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีค่าต่ำ
	MS_w	แทน	ค่า mean square ภายในกลุ่ม
	$\bar{n}$	แทน	ค่า harmonic mean ของกลุ่มตัวอย่าง

สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานกำลังสอง
	แทน	ค่าความแปรปรวน
	แทน	ระดับขั้นของอิสระ (Degrees of Freedom)
t	แทน	ค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
q	แทน	สถิติคิว (q-statistics)
	แทน	ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

ดังนี้

ตอนที่ 1 องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้มาจากแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 pf

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวนสามตัวแปร เพศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
t	แทน	ค่าวิกฤตของการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าวิกฤตของการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
q	แทน	ค่าสถิติคิว (q-statistics)
*	แทน	ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่วัดได้จากแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามตัวแปร เพศ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิต คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามสาขาวิชา

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามระดับชั้น

ตอนที่ 1 องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา ที่วัดได้จากแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์ประกอบบุคลิกภาพ
ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่วัดได้จากแบบ
ทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

	บุคลิกภาพด้าน	$\bar{X}$	S.D.
องค์ประกอบ A	สงวนท่าที-ชอบออกสังคม	5.18	1.76
องค์ประกอบ B	สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง	5.83	1.90
องค์ประกอบ C	อารมณ์อ่อนไหว-อารมณ์มั่นคง	4.52	1.71
องค์ประกอบ E	สมยอมและถ่อมตน-ยกตนเหนือคนอื่น	5.27	1.67
องค์ประกอบ F	สุ่มมีสติและจริงจัง-ทำตนตามสบาย	4.17	1.71
องค์ประกอบ G	ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง- มีมโนธรรม	6.05	2.50
องค์ประกอบ H	มีความอาย-อาจหาญ	4.83	1.64
องค์ประกอบ I	จิตใจมั่นคง-จิตใจอ่อนไหว	5.00	1.79
องค์ประกอบ L	มีความไว้วางใจ-ช่างสงสัย	6.47	1.76
องค์ประกอบ M	ชอบการปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ	3.70	1.81

ตาราง 3 (ต่อ)

บุคลิกภาพด้าน		$\bar{X}$	S.D.
องค์ประกอบ N	จริงใจและเปิดเผย-ฉลาด มี เล่ห์เหลี่ยม	7.02	1.97
องค์ประกอบ O	จิตใจสงบมั่นคง-จิตใจหวาดหวั่นและ วิตกกังวล	6.58	1.90
องค์ประกอบ Q ₁	อนุรักษนิยม-ชอบทดลองและเสรีนิยม	6.26	1.53
องค์ประกอบ Q ₂	พึ่งกลุ่ม-พึ่งตนเอง	5.41	1.97
องค์ประกอบ Q ₃	ขาดกฎเกณฑ์และวินัยในตนเอง- มีศรัทธาและควบคุมตนเอง	4.87	1.74
องค์ประกอบ Q ₄	อารมณ์ผ่อนคลาย-อารมณ์ตึงเครียด	5.97	1.83

จากตาราง 3 พบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน N (จริงใจและเปิดเผย-ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม) ก่อนข้างสูง ด้าน M (ชอบการปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ) ก่อนข้างต่ำ ซึ่งแสดงว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีแนวโน้มลักษณะบุคลิกภาพมองการณ์ไกล คล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น มีการควบคุมอารมณ์ พิจารณาตนเองและผู้อื่นด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความทะเยอทะยาน สำหรับองค์ประกอบด้าน M (ชอบการปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ) ก่อนข้างต่ำ เป็นผู้ที่ชอบปฏิบัติจริง มีความระมัดระวัง เข้าระเบียบ มีความกระตือรือร้นในความต้องการที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

จากตาราง 3 สามารถนำมาเขียนเป็นภาพประกอบ 1

Factor	LOW SCORE	Sten score										HIGH SCORE
		average										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
A	ไว้ตัว	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ชอบออกสังคม
B	สติปัญญาต่ำ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	สติปัญญาสูง
C	อารมณ์อ่อนไหว	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	อารมณ์มั่นคง
E	อ่อนน้อมถ่อมตน	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	รักษาสติของตน
F	สุขุมมีสติ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ทำตนตามสบาย
G	เห็นแก่ได้ชอบสะดวก	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	มีธรรม
	สบาย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
H	มีความอาย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	อาจหาญ
I	จิตใจมั่นคง	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	จิตใจอ่อนไหว
L	มีความไว้วางใจ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	จิตใจหวาดระแวง
M	ลงมือปฏิบัติ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	สร้างคามฝัน
N	มั่นคงเปิดเผย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม
O	จิตสงบราบเรียบ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	จิตใจหวาดหวั่น
Q ₁	นึกอนุรักษ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	นักทดลอง
Q ₂	พึ่งกลุ่ม	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	พึ่งตนเอง
Q ₃	ไม่มีกฎเกณฑ์	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ควบคุมตนเอง
Q ₄	อารมณ์อ่อนสลาย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	อารมณ์ตั้งเครียด

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ภาพประกอบ 1 แสดงเส้นภาพของคะแนนเฉลี่ยของคัมภีร์ประกอบ บุคลิกภาพ 16 ด้าน ของนิสิตคณะ
ศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามตัวแปรเพศ

ตาราง 4 การเปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา โดยจำแนกตามเพศ

องค์ประกอบบุคลิกภาพ	ชาย		หญิง		T-test	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
A (สงวนท่าที-ชอบออกสังคม)	5.89	1.65	4.92	1.73	5.66	0.00*
B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง)	5.94	2.03	5.79	1.84	0.80	0.42
C (อารมณ์อ่อนไหว-อารมณ์มั่นคง)	4.61	1.68	4.48	1.73	0.80	0.42
E (สยยอมและถ่อมตน-ยกตนเหนือคนอื่น)	4.80	1.65	5.44	1.65	-3.87	0.00*
F (สุขุมมีสติและจริงจัง-ทำตนตามสบาย)	4.32	1.68	4.12	1.72	1.21	0.28
G (ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง มีมโนธรรม)	6.21	1.75	5.99	2.72	1.02	0.31
H (มีความอาย-อาจหาญ)	4.93	1.53	4.79	1.69	0.82	0.41
I (จิตใจมั่นคง-จิตใจอ่อนไหว)	6.23	1.28	4.55	1.74	11.79	0.00*
L (มีความไว้วางใจ-ช่างสงสัย)	5.88	1.79	6.70	1.70	-4.70	0.00*
M (ชอบการปฏิบัติจริงจัง-ชอบจินตนาการ)	4.08	1.86	3.55	1.77	2.91	0.04*
N (จริงจังและเปิดเผย-ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม)	7.39	1.80	6.88	2.01	2.58	0.01*

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบบุคลิกภาพ	ชาย		หญิง		T-test	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
O (จิตใจสงบมั่นคง-จิตใจหวาดหวั่น และวิตกกังวล)	6.79	1.84	6.50	1.92	1.54	0.12
Q ₁ (อนุรักษนิยม-ชอบทดลองและ เสรีนิยม)	5.61	1.59	6.50	1.43	-6.30	0.00*
Q ₂ (พึ่งกลุ่ม-พึ่งตนเอง)	5.26	2.10	5.47	1.91	-1.07	0.28
Q ₃ (ขาดกฎเกณฑ์และวินัยในตนเอง- มีศรัทธาและควบคุมตนเอง)	4.94	1.71	4.85	1.75	0.53	0.60
Q ₄ (อารมณ์ผ่อนคลาย-อารมณ์ ตึงเครียด)	5.98	1.69	5.96	1.89	0.09	0.93

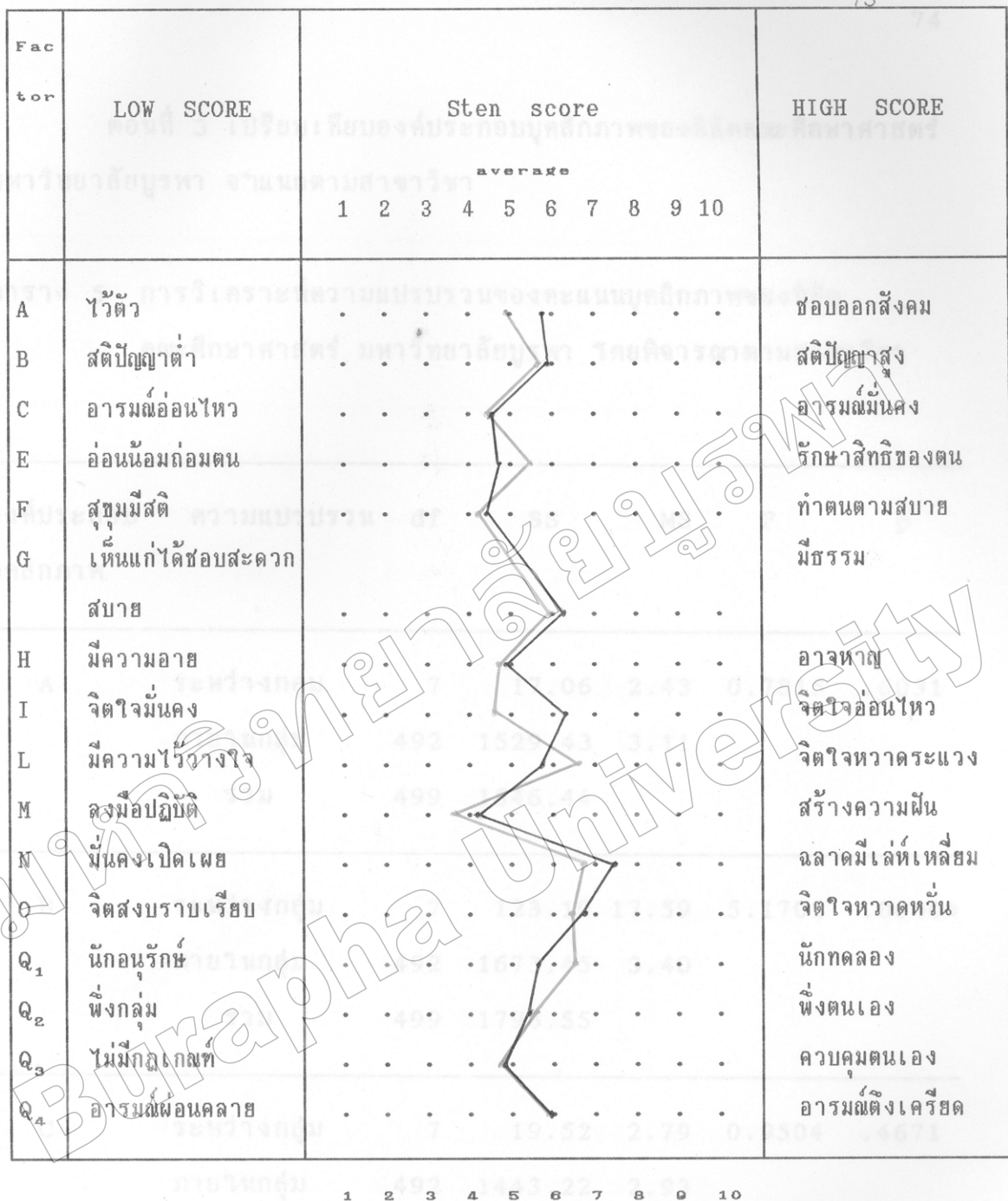
p < .05

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา เพศชายมีคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่างจากนิสิตเพศหญิงใน
องค์ประกอบบุคลิกภาพ A (สงวนท่าที-ชอบออกสังคม) E (สมยอมและยอมตน-
ยกตนเหนือคนอื่น) I (จิตใจมั่นคง-จิตใจอ่อนไหว) L (มีความไว้วางใจ-
ช่างสงสัย) M (ชอบการปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ) N (จริงจังและเปิดเผย-
ฉลาด มีเสน่ห์หลอมน) และ Q₁ (อนุรักษนิยม-ชอบทดลองและเสรีนิยม) โดยที่
นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ชายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพ A (สงวน

ท่าที่-ชอบออกสังคม) I (จิตใจมั่นคง-จิตใจอ่อนไหว) M (ชอบการปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ) และ N (จริงจังและเปิดเผย-มีฉลาด มีเสน่ห์เหลือ) สูงกว่า นิสิตเพศหญิง ในขณะที่นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพศหญิงมีค่าเฉลี่ย ของคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพ E (สมยอมและถ่อมตน-ยกตนเหนือคนอื่น) L (มีความไว้วางใจ-ช่างสงสัย) และ Q₁ (อนุรักษนิยม-ชอบทดลองและเสรีนิยม) สูงกว่านิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพศชาย ส่วนในองค์ประกอบ บุคลิกภาพอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง 4 สามารถนำมาเขียนเป็นภาพประกอบ 2 ตามลำดับดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยบูรพา University

ภาพประกอบ 2 แสดงเส้นภาพของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ บุคลิกภาพ 16 ด้าน เปรียบเทียบระหว่างนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เพศชาย และ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เพศหญิง

หมายเหตุ

นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เพศชาย

นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เพศหญิง

ตาราง 5 ตอนที่ 3 เปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามสาขาวิชา

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยพิจารณาตามสาขาวิชา

องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
A	ระหว่างกลุ่ม	7	17.06	2.43	0.7815	.6031
	ภายในกลุ่ม	492	1529.43	3.11		
	รวม	499	1546.44			
B	ระหว่างกลุ่ม	7	123.10	17.59	5.1701	.0000*
	ภายในกลุ่ม	492	1673.45	3.40		
	รวม	499	1796.55			
C	ระหว่างกลุ่ม	7	19.52	2.79	0.9504	.4671
	ภายในกลุ่ม	492	1443.22	2.93		
	รวม	499	1462.84			
E	ระหว่างกลุ่ม	7	30.97	4.42	1.6017	.1325
	ภายในกลุ่ม	492	1359.12	2.76		
	รวม	499	1390.09			

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
F	ระหว่างกลุ่ม	7	40.42	5.78	1.9920	.0545
	ภายในกลุ่ม	492	1426.77	2.90		
	รวม	499	1467.20			
G	ระหว่างกลุ่ม	7	171.14	24.45	4.0951	.0002*
	ภายในกลุ่ม	492	2937.50	5.97		
	รวม	499	3108.65			
H	ระหว่างกลุ่ม	7	36.93	5.28	1.9780	.0563
	ภายในกลุ่ม	492	1312.28	2.67		
	รวม	499	1349.21			
I	ระหว่างกลุ่ม	7	103.78	14.93	4.8622	.0080*
	ภายในกลุ่ม	492	1500.21	3.05		
	รวม	499	1603.99			
L	ระหว่างกลุ่ม	7	24.48	3.50	1.1334	.3406
	ภายในกลุ่ม	492	1518.18	3.09		
	รวม	499	1542.66			

ตาราง 5 (ต่อ)

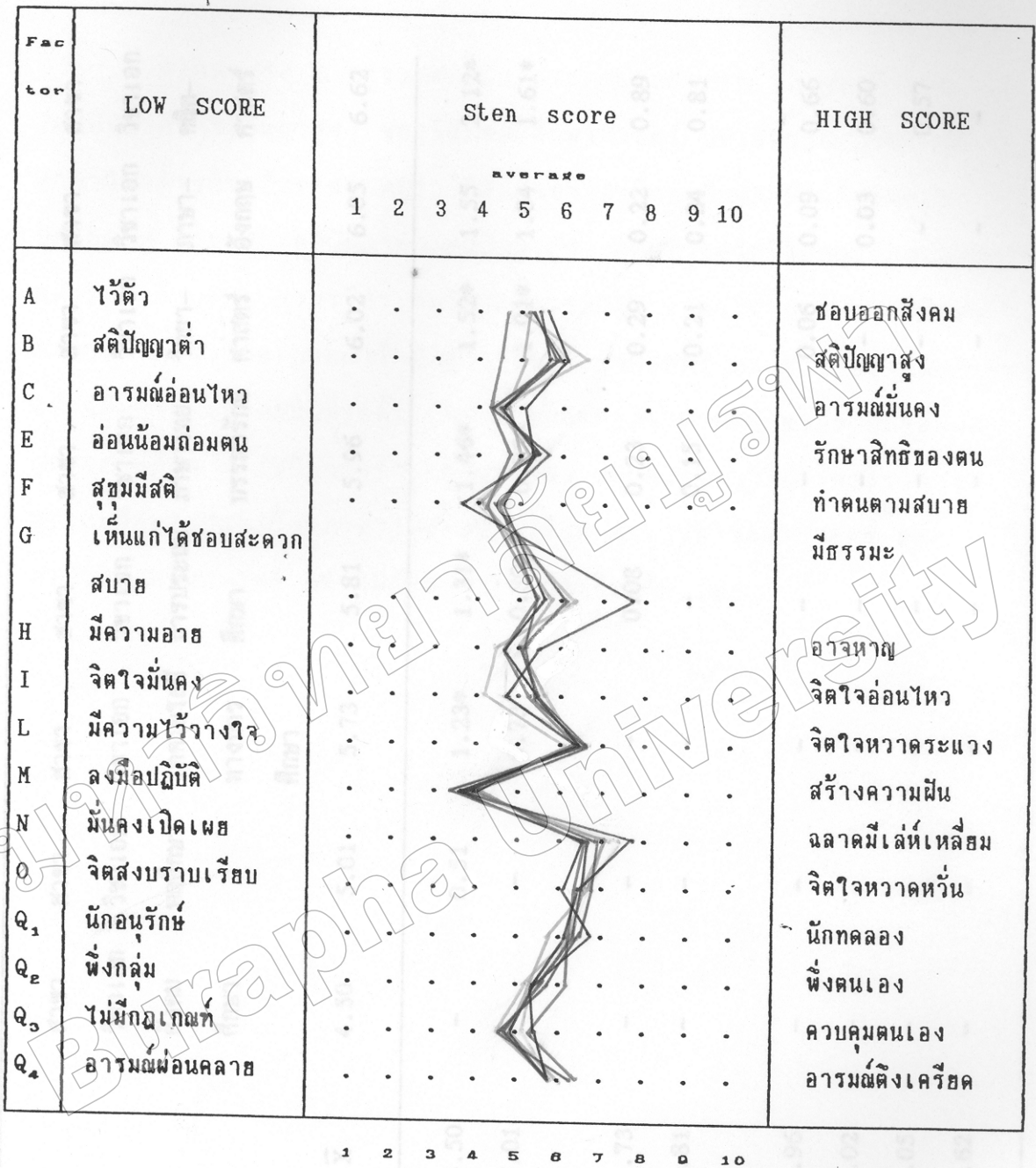
องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
M	ระหว่างกลุ่ม	7	16.20	2.31	0.7041	.6686
	ภายในกลุ่ม	492	1617.20	3.29		
	รวม	499	1633.40			
N	ระหว่างกลุ่ม	7	52.51	7.50	1.9578	.0591
	ภายในกลุ่ม	492	1885.29	3.83		
	รวม	499	1937.80			
O	ระหว่างกลุ่ม	7	18.43	2.63	0.7279	.6484
	ภายในกลุ่ม	492	1779.37	3.62		
	รวม	499	1797.80			
Q ₁	ระหว่างกลุ่ม	7	31.40	4.49	1.9441	.0610
	ภายในกลุ่ม	492	1135.28	2.31		
	รวม	499	1166.68			
Q ₂	ระหว่างกลุ่ม	7	31.12	4.45	1.1511	.3297
	ภายในกลุ่ม	492	1900.01	3.56		
	รวม	499	1931.13			

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
Q3	ระหว่างกลุ่ม	7	30.70	4.39	1.4518	.1824
	ภายในกลุ่ม	492	1486.36	3.02		
	รวม	499	1517.06			
Q4	ระหว่างกลุ่ม	7	14.66	2.09	0.6208	.7389
	ภายในกลุ่ม	492	1559.76	3.17		
	รวม	499	1674.42			

จากตาราง 5 คะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) องค์ประกอบด้าน G (ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) และองค์ประกอบด้าน I (จิตใจมั่นคง-จิตใจอ่อนไหว) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทดสอบความแตกต่างขององค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ด้าน B G และ I เป็นรายคู่โดยใช้สถิตินิวแมนคูลส์ ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 6-8

จากตาราง 5 สามารถเขียนเป็นภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงเส้นภาพของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ บุคลิกภาพ 16 ด้าน เปรียบเทียบระหว่างนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ 8 สาขาวิชา

หมายเหตุ

สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา

สาขาวิชาเอกวิทยาศาสตร์

สาขาวิชาเอกพลศึกษา

สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา

สาขาวิชาเอกคณิตศาสตร์

สาขาวิชาเอกภาษาไทย-บรรณารักษศาสตร์

สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ

สาขาวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา

ที่มีสาขาวิชาต่างกันเป็นรายคู่

	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก
	สังคม ศึกษา	พลศึกษา	วิทยาศาสตร์	เกษตรศาสตร์	การประถมศึกษา	ภาษาไทย- บรรณารักษ์	วิทยาศาสตร์	ภาษา- อังกฤษ	คณิต- ศาสตร์
ตัวแปร	4.50	5.01	5.73	5.81	5.96	6.02	6.05	6.62	
สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา	4.50	0.51	1.23*	1.31*	1.46*	1.52*	1.55	2.12*	
สาขาวิชาเอกพลศึกษา	5.01	-	0.73	0.80*	0.95*	1.01*	1.04	1.61*	
สาขาวิชาเอกเทคโนโลยีทาง การศึกษา	5.73	-	-	0.08	0.23	0.29	0.22	0.89	
สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา	5.81	-	-	-	0.15	0.21	0.24	0.81	
สาขาวิชาเอกภาษาไทย- บรรณารักษ์	5.96	-	-	-	-	0.06	0.09	0.66	
สาขาวิชาเอกวิทยาศาสตร์	6.02	-	-	-	-	-	0.03	0.60	
สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ	6.05	-	-	-	-	-	-	0.57	
สาขาวิชาเอกคณิตศาสตร์	6.62	-	-	-	-	-	-	-	

จากตาราง 6 การทดสอบองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีสาขาวิชาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตสาขาวิชาสังคมศึกษา มีองค์ประกอบบุคลิกภาพ ด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) แตกต่างจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตสาขาวิชาพลศึกษามีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) แตกต่างจากนิสิตสาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีสาขาวิชาเอกต่างกันนี้เราดู

	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก
	ศึกษาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์
ตัวแปร	5.43	5.44	5.68	5.83	6.02	6.13	6.25	7.76	
สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา	5.43	0.01	0.25	0.40	0.59	0.70	0.82	2.33*	
สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา	5.44	-	0.24	0.39	0.58	0.69	0.81	2.32*	
สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ	5.68	-	-	0.15	0.34	0.45	0.57	2.08*	
สาขาวิชาเอกพลศึกษา	5.83	-	-	-	0.19	0.30	0.42	1.93*	
สาขาวิชาเอกภาษาไทย-									
บรรณารักษ์	6.02	-	-	-	-	0.11	0.23	1.74*	
สาขาวิชาเอกคณิตศาสตร์	6.13	-	-	-	-	-	0.12	1.63*	
สาขาวิชาเอกวิทยาศาสตร์	6.25	-	-	-	-	-	-	1.51*	
สาขาวิชาเอกเทคโนโลยีทาง									
การศึกษา	7.76	-	-	-	-	-	-	-	-

จากตาราง 7 การทดสอบองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน G (ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่มีสาขาวิชาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตสาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษา มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน G (ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) แตกต่างจากนิสิตสาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุรพา ที่มีสาขาวิชาเอกต่างกันเป็นรายคู่

	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก	สาขา วิชาเอก
	คณิต- ศาสตร์ ศึกษา	วิทยา- ศาสตร์	เทคนิคลี ทางการ ศึกษา	สังคม ศึกษา	วิชาเอก การประณม ศึกษา	วิชาเอก ภาษา- อังกฤษ	วิชาเอก ภาษา อังกฤษ	วิชาเอก ภาษา อังกฤษ	วิชาเอก ภาษา อังกฤษ
ตัวแปร	4.15	4.56	4.83	5.22	5.33	5.34	5.35	5.44	5.44
	$\bar{X}$								
สาขาวิชาเอกคณิตศาสตร์	4.15	-	0.41	0.68	1.07	1.18*	1.19*	1.20*	1.29*
สาขาวิชาเอกวิทยาศาสตร์	4.56	-	-	0.27	0.66	0.77*	0.78	0.79*	0.88*
สาขาวิชาเอกเทคโนโลยีทาง									
การศึกษา	4.83	-	-	-	0.39	0.50	0.51	0.52	0.61
สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา	5.22	-	-	-	-	0.11	0.12	0.13	0.22
สาขาวิชาเอกการประณมศึกษา	5.33	-	-	-	-	-	0.11	0.02	0.11
สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ	5.34	-	-	-	-	-	-	0.01	0.10
สาขาวิชาเอกภาษาไทย-									
บรรณารักษ์	5.35	-	-	-	-	-	-	-	0.09
สาขาวิชาเอกพลศึกษา	5.44	-	-	-	-	-	-	-	-

จากตาราง 8 การทดสอบองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน I (จิตาใจมั่นคง-จิตาใจอ่อนไหว) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีสาขาวิชาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน I (จิตาใจมั่นคง-จิตาใจอ่อนไหว) แตกต่างกันจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ และสาขาวิชาพลศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีองค์ประกอบบุคลิกภาพ ด้าน I (จิตาใจมั่นคง-จิตาใจอ่อนไหว) แตกต่างจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ และสาขาวิชาพลศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระหว่างกลุ่ม	3	6.90	2.30	
ภายในกลุ่ม	496	1539.53	3.21	
รวม	499	1546.43		
ระหว่างกลุ่ม	3	203.53	67.84	21.1237
ภายในกลุ่ม	496	1593.02	3.21	
รวม	499	1796.55		
ระหว่างกลุ่ม	3	18.18	6.06	2.0803
ภายในกลุ่ม	496	1444.66	2.91	
รวม	499	1462.84		

ระหว่างกลุ่ม	3	13.36	4.45	1.6048
ภายในกลุ่ม	496	1376.73	2.78	
รวม	499	1390.09		

ตาราง 4 เปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามระดับชั้นปี

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยพิจารณาตามระดับชั้น

องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
A	ระหว่างกลุ่ม	3	6.90	2.30	7.415	.5277
	ภายในกลุ่ม	496	1539.53	3.10		
	รวม	499	1546.49			
B	ระหว่างกลุ่ม	3	203.53	67.84	21.1237	.0000*
	ภายในกลุ่ม	496	1593.02	3.21		
	รวม	499	1796.55			
C	ระหว่างกลุ่ม	3	18.18	6.06	2.0803	.1019
	ภายในกลุ่ม	496	1444.66	2.91		
	รวม	499	1462.84			
E	ระหว่างกลุ่ม	3	13.36	4.45	1.6046	.1874
	ภายในกลุ่ม	496	1376.73	2.78		
	รวม	499	1390.09			

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
F	ระหว่างกลุ่ม	3	13.87	4.62	1.5773	.1940
	ภายในกลุ่ม	496	1453.34	2.93		
	รวม	499	1467.21			
G	ระหว่างกลุ่ม	3	62.57	20.86	3.3961	.0178*
	ภายในกลุ่ม	496	3046.08	6.14		
	รวม	499	3108.65			
H	ระหว่างกลุ่ม	3	16.82	5.69	2.0848	.1010
	ภายในกลุ่ม	496	1332.39	2.68		
	รวม	499	1349.21			
I	ระหว่างกลุ่ม	3	2.23	0.74	0.2301	.8754
	ภายในกลุ่ม	496	1601.76	3.23		
	รวม	499	1603.99			
L	ระหว่างกลุ่ม	3	12.67	4.23	1.13704	.2510
	ภายในกลุ่ม	496	1529.98	3.08		
	รวม	499	1542.66			

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
M	ระหว่างกลุ่ม	3	67.54	22.51	7.1316	.0001*
	ภายในกลุ่ม	496	1565.86	3.16		
	รวม	499	1633.40			
N	ระหว่างกลุ่ม	3	10.28	3.42	0.8815	.4505
	ภายในกลุ่ม	496	1927.52	3.89		
	รวม	499	1937.80			
O	ระหว่างกลุ่ม	3	42.74	14.25	4.0259	.0076*
	ภายในกลุ่ม	496	1755.06	3.54		
	รวม	499	1797.80			
Q ₁	ระหว่างกลุ่ม	3	28.26	9.42	4.1049	.0068*
	ภายในกลุ่ม	496	1138.41	2.30		
	รวม	499	1166.68			
Q ₂	ระหว่างกลุ่ม	3	56.55	18.85	4.9880	.0020*
	ภายในกลุ่ม	496	1874.53	3.78		
	รวม	499	1931.13			

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ บุคลิกภาพ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
Q3	ระหว่างกลุ่ม	3	18.83	6.28	2.1784	.1022
	ภายในกลุ่ม	496	1498.23	3.20		
	รวม	499	1517.06			
Q4	ระหว่างกลุ่ม	3	11.80	3.93	1.1730	.3195
	ภายในกลุ่ม	496	1662.63	3.35		
	รวม	499	1674.42			

ตาราง 9 คะแนนลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีลักษณะองค์ประกอบด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) ด้าน G (ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) ด้าน M (ชอบการปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ) ด้าน O (จิตใจสงบมั่นคง-จิตใจหวาดหวั่นและวิตกกังวล) ด้าน Q₁ (อนุรักษนิยม-ชอบทดลองและเสรีนิยม) และด้าน Q₂ (ฟังกลุ่ม-ฟังตนเอง) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทดสอบความแตกต่างของลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ด้าน B G M O Q₁ และ Q₂ เป็นรายคู่ โดยวิธีสถิตินิวแมน-คูลส์ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 10-15

จากตาราง 9 สามารถเขียนเป็นภาพประกอบ 4

Factor	LOW SCORE	Sten score										HIGH SCORE
		average										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
A	ไว้ตัว	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ชอบออกสังคม
B	สติปัญญาต่ำ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	สติปัญญาสูง
C	อารมณ์อ่อนไหว	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	อารมณ์มั่นคง
E	อ่อนน้อมถ่อมตน	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	รักษาสีทิตของตน
F	สุขุมมีสติ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ทำตามตามสบาย
G	เห็นแก่ได้ชอบสะดวก	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	มีธรรม
H	สบาย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	อาจหาญ
I	มีความอาส	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	จิตใจอ่อนไหว
L	จิตใจมั่นคง	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	จิตใจห้าวหาญ
M	มีความไว้วางใจ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	สร้างความมั่นใจ
N	ลงมือปฏิบัติ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม
O	มั่นคงเปิดเผย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	จิตใจห้าวหาญ
Q ₁	จิตสงบราบเรียบ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	นักทดลอง
Q ₂	นึกออกรัก	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	พึ่งตนเอง
Q ₃	พึ่งกลุ่ม	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ควบคุมตนเอง
Q ₄	ไม่มีกฎเกณฑ์	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	อารมณ์ดีใจ
Q ₄	อารมณ์อ่อนคลา	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	อารมณ์ดีใจ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ภาพประกอบ 4 แสดงเส้นทางของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ บุคลิกภาพ 16 ด้าน เปรียบเทียบระหว่าง นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ 4 ชั้นปี

หมายเหตุ

ชั้นปีที่ 1

ชั้นปีที่ 2

ชั้นปีที่ 3

ชั้นปีที่ 4

ตาราง 10 เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่

ตัวแปร	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 1
		4.96	5.44	5.85	6.79
ชั้นปีที่ 4	4.96	-	0.48	0.89*	1.83*
ชั้นปีที่ 3	5.44	-	-	0.41	1.35*
ชั้นปีที่ 2	5.85	-	-	-	0.94*
ชั้นปีที่ 1	6.79	-	-	-	-

จากตาราง 10 การทดสอบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) แตกต่างจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ระดับชั้นปีที่ 2 และปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตชั้นปีที่ 1 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) แตกต่างจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ระดับชั้นปีที่ 3 และนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ระดับชั้นปีที่ 2 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) แตกต่างจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ระดับชั้นปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน G (ชอบ
สะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมรรยาท) ของนิสิตคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นต่างกันเป็นรายคู่

ตัวแปร	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3
		5.78	5.81	5.91	6.63
ชั้นปีที่ 1	5.78	-	0.03	0.13	0.85*
ชั้นปีที่ 4	5.81	-	-	0.10	0.82*
ชั้นปีที่ 2	5.91	-	-	-	0.72 *
ชั้นปีที่ 3	6.63	-	-	-	-

จากตาราง 11 การทดสอบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF
ด้าน G (ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมรรยาท) ของนิสิตคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า นิสิต
ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF
ด้าน G (ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมรรยาท) แตกต่างจากนิสิต
ชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน M (ขอ
 การปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่

ตัวแปร	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 1
		3.31	3.42	3.71	4.26
ชั้นปีที่ 3	3.31	-	0.11	0.40	0.95*
ชั้นปีที่ 4	3.42	-	-	0.29	0.84*
ชั้นปีที่ 2	3.71	-	-	-	0.55*
ชั้นปีที่ 1	4.26	-	-	-	-

จากตาราง 12 การทดสอบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF
 ด้าน M (ขอการปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 ชั้นปี
 ที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน M (ขอ
 การปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ) แตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน O (จิตาใจสงบมั่นคง-จิตาใจหวาดหวั่นและวิตกกังวล) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่

ตัวแปร	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 1
		6.21	6.38	6.56	6.99
ชั้นปีที่ 4	6.21	-	0.17	0.35*	0.78
ชั้นปีที่ 3	6.38	-	-	0.18*	0.61
ชั้นปีที่ 2	6.56	-	-	-	0.43
ชั้นปีที่ 1	6.99	-	-	-	-

จากตาราง 13 การทดสอบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน O (จิตาใจสงบมั่นคง-จิตาใจหวาดหวั่นและวิตกกังวล) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน O (จิตาใจสงบมั่นคง-จิตาใจหวาดหวั่นและวิตกกังวล) แตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน Q₁
(อนุรักษนิยม-ชอบทดลองและเสรีนิยม) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่

ตัวแปร	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 2
		5.88	6.26	6.42	6.46
ชั้นปีที่ 1	5.88	-	0.38	0.54*	0.58*
ชั้นปีที่ 4	6.26	-	-	0.16	0.20
ชั้นปีที่ 3	6.42	-	-	-	0.22
ชั้นปีที่ 2	6.46	-	-	-	-

จากตาราง 14 การทดสอบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน Q₁ (อนุรักษนิยม-ชอบทดลองและเสรีนิยม) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน Q₁ แตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน Q₂ (พึงกลุ่ม-พึงตนเอง) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่

ตัวแปร	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 2
		5.03	5.09	5.50	5.84
ชั้นปีที่ 1	5.03	-	0.06	0.47	0.81*
ชั้นปีที่ 4	5.09	-	-	0.41	0.75*
ชั้นปีที่ 3	5.50	-	-	-	0.34
ชั้นปีที่ 2	5.84	-	-	-	-

จากตาราง 15 การทดสอบลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน Q₂ (พึงกลุ่ม-พึงตนเอง) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ ด้าน Q₂ (พึงกลุ่ม-พึงตนเอง) แตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีการในการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาลัยการศึกษาระดับปริญญาตรี (เฉพาะสายวิชาชีพ) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) จากทะเบียนรายนามนิสิต จำนวน 989 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale) ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ และชั้นปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 10 ปี

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยแยกตามตัวแปร เพศ สาขาวิชา และชั้นปี
- สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เพศชายและนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เพศหญิง มีลักษณะบุคลิกภาพแตกต่างกันเป็นรายด้าน
2. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกันเป็นรายด้าน
3. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกันเป็นรายด้าน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) จากประชากรจำนวน 989 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสำรวจข้อมูลส่วนตัวของนิสิตประกอบด้วยเพศ สาขาวิชา และชั้นปี และแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

(The Sixteen Personality Factor Questionnaire) ซึ่งสร้างโดย เรมอนด์ บี และเทล (Raymond B. Cattell) ซึ่งแปลโดยศาสตราจารย์ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และประภา เชื้อรักดี ได้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละ องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.61-0.87 แบบทดสอบบุคลิกภาพประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 187 ข้อ ซึ่งใช้วัดองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบ A B C E F G H I L M N O Q₁ Q₂ และ Q₃

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำกระดาษคำตอบที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนดไว้

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package of the Social Sciences)

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA) และ t-test ทดสอบเป็นรายคู่แบบ q statistic ของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keul)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มีองค์ประกอบบุคลิกภาพการเข้าใจความรู้สึก ของผู้อื่น (ชอบทางสังคม) N⁺ ค่อนข้างสูง ด้านการจินตนาการ (ลงมือปฏิบัติ) M⁻ ค่อนข้างต่ำ

2. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์เพศชายมีองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่าง จากนิสิตเพศหญิงในองค์ประกอบบุคลิกภาพ A E I L M N และ Q₁ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์สาขาวิชาต่างกัน มีองค์ประกอบบุคลิกภาพ ด้าน B G I ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีศึกษาต่างกัน มีองค์ประกอบบุคลิกภาพ ด้าน B G M O Q₁ และ Q₂ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 บุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย องค์ประกอบบุคลิกภาพด้านการเข้าใจความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่น (N⁺) ก่อนข้างสูง ด้านการจินตนาการ (M⁻) ก่อนข้างต่ำ ซึ่งแสดงว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีแนวโน้มลักษณะบุคลิกภาพ (N⁺) มองการณ์ไกล คล่องแคล่ว ในการติดต่อกับผู้อื่น มีการควบคุมอารมณ์ พิจารณาตนเองและผู้อื่น ด้วยความ เข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความทะเยอทะยาน และมีองค์ประกอบด้านการจินตนาการ (M⁻) เป็นผู้ที่ชอบปฏิบัติจริง มีความระมัดระวัง เจริญเติบโต มีความกระตือรือร้นในความต้องการที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคทเทล (Cattell. 1972 : 29) ซึ่งศึกษาบุคลิกภาพของวิศวกรการบิน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ผลปรากฏว่า วิศวกรเครื่องบินมีบุคลิกภาพสูงกว่าระดับปานกลางในด้านเปิดเผยตรงไปตรงมา (N⁺) และสอดคล้องกับงานวิจัยคริส (Khristine Kris) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของตำรวจ แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก จึงได้ศึกษาตำรวจ 14 คน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF พบว่า ตำรวจมีบุคลิกภาพค่อนข้างต่ำในด้านเพื่อฝัน สร้างจินตนาการ (M⁻) และสตาร์ท (Start. 1968 : 14-20) ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม B) และให้ครูให้ประเมินความสามารถในการสอนของครูด้วย พบว่า ครูที่ได้รับการประเมินความสามารถจาก

ครูใหญ่ว่า มีความสามารถในการสอนสูง จะมีลักษณะคล่องแคล่ว (N^+) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โซโลแมน (Soloman. 1967 : 140) ทำการศึกษาบุคลิกภาพและอคติของนักเรียนครู ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนที่กำลังศึกษาอยู่ในรัฐบอร์โทเซียร์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF พบว่า ครูที่ต้องประสบความสำเร็จต้องมีลักษณะมีความสามารถทางสังคมคล่องแคล่ว สุจิตรา เหลืองสังสรรค์ (2516) ทำการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูและนักธุรกิจโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม B) พบว่า นักธุรกิจมีลักษณะความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N^+) มากกว่าครู และสอดคล้องกับบอเวน หกสุวรรณ (2516) ทำการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับแพทย์ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม C) ครูมีลักษณะการสร้างจินตนาการ (M^+) สูงกว่าแพทย์ แพทย์มีคะแนนด้านความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N^+) มากกว่าครู และพจนารถ แดงพลอย (2532) ทำการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพและครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในอาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่าครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ มีความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N^+)

จากผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีลักษณะบุคลิกภาพสูงในองค์ประกอบด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N^+) คือ มีลักษณะเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ขอบช่วยเหลือผู้อื่น มองการณ์ไกล รู้ทันเหตุการณ์และปรับตัวได้ดี คล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น ด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความทะเยอทะยาน แสดงว่าบุคลิกภาพอยู่ในกลุ่ม Social สอดคล้องกับทฤษฎีของ ฮอลแลนด์ (Holland อ้างอิงจาก สาเนาวั จจรศิลป์. 2528 : 40) ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพในกลุ่ม Social จะมีลักษณะชอบติดต่อกับผู้อื่น ขอบช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้ แสดงว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะเข้าใจผู้อื่น เสียสละ เอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่ สอดคล้อง

กับวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตของคณะ ทั้งนี้ เพราะหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต เน้นผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคม ผลจากการวิจัยครั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ลักษณะเด่นชัดของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มีความเหมาะสมกับลักษณะของความเป็นครู ดังที่ เณลียว บุรีภักดี (2520 : 363-366) ที่ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี พบว่า ครูที่ชอบมากที่สุดคือ ครูที่เข้าใจและเป็นกันเองกับนักเรียน เสียสละ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และมีเมตตาธรรม นอกจากนี้ ชุมรมบัณฑิตแนะแนว (2538 : 279) ยังกล่าวว่า ผู้ที่เป็นครู-อาจารย์ ควรมีความสนใจค้นคว้าหาความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ตนเองเป็นผู้ทันสมัยอยู่เสมอด้านอารมณ์ ควรมีจิตใจมั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ได้ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบันคนเป็นครูจะดำรงตนเป็นพระภิกษุอยู่ในอาศรมอย่างโดดเดี่ยวไม่ได้ ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 61) กล่าวว่าครูต้องเป็นคนที่สนใจใฝ่รู้ ตื่นตัว กระฉับกระแจ พร้อมที่จะรับรู้ข่าวสารา เหตุผลเปลี่ยนแปลง และพญปัญหาที่เกิดขึ้น สมหวัง พิริยานุวัฒน์ (2538 : 86) ได้กล่าวว่า ครูศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าต้องการศึกษาไม่ได้ เน้นที่จะผลิตครูอย่างเดียว ผลิตนักรศึกษา ซึ่งครูเป็นนักรศึกษาประเภทหนึ่ง ถ้าเป็นครูจะต้องเป็นครูที่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ พรพิมล พงศ์สุวรรณ และอนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ (2534) ได้สรุปคุณลักษณะของครูที่ดีจะต้องมีลักษณะเป็นคนมีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขัน จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่านิสิตคณะศึกษาศาสตร์ จึงมีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N^+) ค่อนข้างสูงและด้านการจินตนาการ (M^-) ค่อนข้างต่ำ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และชั้นปี

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เพศชาย มีองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่างจากนิสิตคณะศึกษา-

ศาสตร์ เพศหญิง ในองค์ประกอบ A E I L M N และ Q₁ โดยนิตคณะ
 ศึกษาศาสตร์ชายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพ (สงวนเท่าที่-
 ขอบออกสังคม) I (จิตใจมั่นคง จิตใจอ่อนไหว) M (ชอบการปฏิบัติจริง-
 ชอบจินตนาการ) และ N (จริงจังและเปิดเผย มีไหวพริบ และฉลาดมี
 เล่ห์เหลี่ยม) สูงกว่านิตเพศหญิง ในขณะที่นิตคณะศึกษาศาสตร์เพศหญิงมี
 ค่าเฉลี่ยของคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพ E (สมัยอมและถ่อมตน ยกตนเหมือน
 คนอื่น) L (มีความไว้วางใจ-ช่างสงสัย) และ Q₁ (อนุรักษ์นิยม ชอบทดลอง
 และเสรีนิยม) สูงกว่านิตคณะศึกษาศาสตร์เพศชาย ส่วนองค์ประกอบบุคลิกภาพ
 อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
 จุฑาทิพย์ วงษ์สุวรรณ (2535) ที่ศึกษาการสร้างเกณฑ์ของแบบทดสอบบุคลิกภาพ
 16 PF (ฟอร์ม A) ในประชากรทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศชาย
 และเพศหญิง มีความแตกต่างในคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบบุคลิกภาพ ด้าน
 A I M อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา จันตระ
 (2538) ที่ศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์ศิริราชโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ
 16 PF (ฟอร์ม A) พบว่า นักศึกษาแพทย์เพศชายมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างจาก
 นักศึกษาแพทย์เพศหญิงในองค์ประกอบบุคลิกภาพ A E I L M N และ Q₁ อย่าง
 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลธิดา
 รงค์จิตประภัสร์ (2535) ที่ศึกษาการสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ
 16 PF (ฟอร์ม A) ในนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร
 โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) พบว่า นักศึกษาระดับ
 มหาวิทยาลัยชายมีลักษณะบุคลิกภาพแตกต่างจากนักศึกษาหญิงในองค์ประกอบ A I
 L และ M อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 การที่นิตชายคณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยบูรพามีค่าเฉลี่ยของคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพ (N⁺) แสดงว่า
 เป็นผู้มองการณ์ไกลหรือมีการพิจารณาผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้อง
 กับ ทิพวัลย์ สุรินยา และคณะ (2530) ที่ว่า นิตชายมีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพ
 ก่อนข้างที่จะมีบุคลิกภาพด้านฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม (N⁺) และนวลละออ

เจียมสุวรรณ (2516) ที่ศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา พบว่า มีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพด้านฉลาด มีเสน่ห์เหลือม (N^+) และสอดคล้องกับอบอวน หกสุวรรณ (2516) ที่ว่าครูชายมีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพด้านฉลาด มีเสน่ห์เหลือม (N^+) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรเดช ฉายอรุณ (2534) ที่ศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตชายคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตชายมีแนวโน้มมองการณ์ไกลหรือมีการพิจารณาผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง การที่นิสิตหญิงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพามีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพ (L^+) แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะมีลักษณะทางบุคลิกภาพยึดมั่นในความคิดของตนเอง วัชรี สติปัญญานในการคิดกับปัญหา (Q_1^+) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ ทิพวัลย์ สุรินยา และคณะ (2530) ที่ว่า นิสิตหญิงมีแนวโน้มบุคลิกภาพด้านจิตอาจหาญตระแวง (L^+) และด้านทดลอง (Q_1^+) และนวลละออ เจียมสุวรรณ (2516) ที่ว่า นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา มีแนวโน้มที่มีบุคลิกภาพด้านจิตอาจหาญตระแวง (L^+) และยังสอดคล้องกับ อดอวน หกสุวรรณ (2516) ที่ว่า ครูหญิงมีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพด้านจิตอาจหาญตระแวง (L^+) ด้านนักทดลอง (Q_1^+) และสอดคล้องกับ ชีรเดช ฉายอรุณ (2534) ที่ศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตหญิงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า มีแนวโน้มวัชรี สติปัญญานในการคิดค้นปัญหา (Q_1^+) ยึดมั่นในความคิดของตนเอง (L^+)

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ชายมีลักษณะบุคลิกภาพ (A^+) จะเป็นผู้ที่ มีลักษณะชอบสังคม มีจิตอาจหาญ (I^+) เป็นผู้ที่ชอบจินตนาการ (M^+) ไม่มีระเบียบแบบแผน ไม่ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีเอาแต่ใจตนเอง และเป็นผู้ที่มีไหวพริบดี เก่งด้านสังคม (N^+) ฉลาด มองการณ์ไกล คล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น มีทักษะในการเข้าสังคม ส่วนนิสิตหญิงมีลักษณะบุคลิกภาพ (E^+) จะเป็นผู้ที่ชอบยกตนเหนือคนอื่น วัชรี อานาจรักษาสัทธิตของตน นิสัยดีอรัน มีลักษณะช่างสงสัย (L^+) ในสิ่งต่าง ๆ ยึดมั่นในความคิดของตนเอง และมีลักษณะเป็นผู้ชอบทดลอง (Q_1^+) และเสรีนิยม เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง ชอบวิเคราะห์และและวิพากษ์วิจารณ์ สนใจในเรื่องการวิจัย มีความสงสัยและสนใจ ค้นคว้า ความคิดทั้งเก่าและใหม่

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านิสิตคณะศึกษาศาสตร์เพศชายมีองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่างจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์เพศหญิงในองค์ประกอบ A E I L M N และ Q₁ ถึงแม้ว่านิสิตจะมีหน้าที่หรือกิจวัตรที่คล้ายคลึงกันคือเรียนในเนื้อหาวิชาที่ทางมหาวิทยาลัยจัดไว้ แต่การแสดงออกในด้านที่เหมาะสมของแต่ละเพศตลอดจนกระบวนการคิดจะแตกต่างกันออกไป จึงทำให้บุคลิกภาพของเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับที่ แคทเทล (Cattell, 1968) ได้กล่าวบุคลิกภาพของคนนั้นมีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ

2.2 เปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามตัวแปร สาขาวิชา พบว่า คะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) องค์ประกอบด้าน G (ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) และองค์ประกอบด้าน I (จิตาใจมั่นคง-จิตาใจอ่อนไหว) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลีส หลีสันติพงศ์ (2515) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูและนักบัญชี โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF พบว่า บุคลิกภาพของครูและนักบัญชี ต่างกันในเรื่ององค์ประกอบบุคลิกภาพ I อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล เพ็ญศรีทอง (2515) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักวิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF พบว่า บุคลิกภาพของครูและนักวิทยาศาสตร์ต่างกันในองค์ประกอบบุคลิกภาพ G อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุศรี เลิศรัตน์เดชากุล (2536) ได้ศึกษาคุณลักษณะโดยภาพรวมของบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) พบว่า นักศึกษาโดยภาพรวมได้คะแนนบุคลิกภาพสูงด้าน B และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะบุคลิกภาพเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพ

ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ด้าน B (สถิติมูลาต่ำ-สถิติมูลาสูง) พบว่า นิสิตสาขาวิชาสังคมศึกษามีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน B แตกต่างจาก นิสิตสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชา ภาษาไทย-บรรณารักษ์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ และ นิสิตสาขาวิชาพลศึกษา มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน B แตกต่างจากนิสิตสาขา วิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา สังคมศึกษา และสาขาวิชาพลศึกษา มีแนวโน้มค่อนข้างที่จะชอบใช้ความคิดเชิง รูปธรรมมากกว่านามธรรม ส่วนนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ สาขา วิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการคิดหรือ แก้ไขปัญหาทางด้านนามธรรม มีความสามารถในการปรับตัวทางเชาว์ปัญญา มี ความสามารถนั้นเมื่อยังที่จะสนใจในสิ่งที่ใช้ปัญญา มีความอดสาเห พากเพียร มี ศีลธรรม มีการคิดสนใจดี (นวลละออ สุภาพล. 2527 : 208-219)

องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ด้าน G (ชอบความ สะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) พบว่า นิสิตสาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษามีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน G แตกต่างจากนิสิตสาขาวิชาการ ประถมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นิสิตสาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษาจะเป็นผู้ที่มีมโนธรรม มีความตั้งใจและพากเพียรพยายาม มีความ รับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ สนักงานหน้าที่ เกร่งครัดในระเบียบวินัย เจริญขริ้มและเอาจริง เอาจัง มีความสนใจผู้อื่น มีศีลธรรม นิสิตสาขาวิชาการ ประถมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ และสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ จะเป็นผู้ที่มีลักษณะชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง (นวลละออ สุภาพล. 2527)

องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ด้าน I (จิตาใจมั่นคง จิตาใจอ่อนไหว) พบว่า นิสิตสาขาวิชาคณิตศาสตร์มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน I แตกต่างจากนิสิตสาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ และสาขาวิชาพลศึกษา และนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน I แตกต่างจากนิสิตสาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ และสาขาวิชาพลศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นิสิตสาขาวิชาคณิตศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์จะเป็นผู้ที่มีจิตาใจเข้มแข็ง รู้จักสภาพที่เป็นจริง ตั้งความหวังความเป็นจริงและสามารถปฏิบัติได้ ไม่อ่อนไหว ไม่ใส่ใจหรือกังวลในปมด้อยของร่างกาย เชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ใจแข็ง พอใจในตนเอง ส่วนนิสิตสาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาไทย-บรรณารักษ์ และสาขาวิชาพลศึกษา จะเป็นผู้ที่มีจิตาใจอ่อนโยน คาดหวังที่จะได้รับความรักความสนใจคนอื่น ต้องการความช่วยเหลือและเห็นใจว่าในการเรียนรู้ความรู้ลึกลับมักถามใจตนเองและผู้อื่น ชอบจินตนาการ (นวลละอ อ สุภาพล. 2527 : 208-219)

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า บุคลิกภาพของนิสิตที่เรียนในสาขาวิชาต่างกันมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ละอ อ พงษ์พานิช (2512 : 15-17) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุคคลที่อยู่ในสาขาอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกัน นิสิตที่เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความสามารถหรือความถนัดที่แตกต่างกันจะมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน เนื่องจากนิสิตต้องศึกษานานเนื้อหาวิชาที่แตกต่างกันตามสาขาวิชาที่ศึกษาอยู่เพื่อนำไปประกอบอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ดังนั้นความสนใจของนิสิตที่เรียนในสาขาวิชาต่างกันย่อมมีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นส่วนที่กำหนดให้บุคลิกภาพแตกต่างกัน เพราะบุคลิกภาพของคนเป็นผลมาจากอิทธิพลของการฝึกอบรม พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระระดา สุริยคุณ (2535 : 101-105) ที่พบว่า ภายหลังจากการฝึกศึกษาของทหารที่เข้ารับการฝึกศึกษามีบุคลิกภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

2.3 เปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามตัวแปร ระดับชั้นปี พบว่า คะแนนลักษณะ องค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีระดับชั้นปีต่างกันมีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) ด้าน G (ชอบความสะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) ด้าน M (ชอบการปฏิบัติจริง ชอบจินตนาการ) ด้าน O (จิตใจสงบมั่นคง-จิตใจหวาดหวั่น และวิตกกังวล) ด้าน Q₁ (อนุรักษนิยม-ชอบทดลองและเสรีนิยม) และด้าน Q₂ (ฟังกลุ่ม-ฟังตนเอง) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา จันตระ (2538) ที่ศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์ศิริราช ใช้อำนาจแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) พบว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1-5 มีลักษณะบุคลิกภาพที่ต่างกัน ในองค์ประกอบบุคลิกภาพ B และ O และเมื่อพิจารณาลักษณะบุคลิกภาพเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ด้าน B (สติปัญญาต่ำ-สติปัญญาสูง) พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 PF ด้าน B แตกต่างจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ระดับชั้นปีที่ 2 และปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านิสิตคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มีลักษณะแนวความคิดค่อนข้างเป็นรูปธรรม ส่วนนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 2 และปีที่ 1 เป็นผู้มีความสามารถในการคิดหรือเข้าใจปัญหาทางด้านนามธรรม มีความรุ่มเอียงที่จะสนใจสิ่งที่ทำปัญญา มีความอดสาเห พากเพียร และนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน B แตกต่างจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ระดับชั้นปีที่ 3 และปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีลักษณะความสามารถในการคิดหรือแก้ปัญหาทางด้านนามธรรม เฉลียวฉลาดเรียนรู้เร็ว สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดี มีความรุ่มเอียงที่จะสนใจสิ่งที่ทำปัญญา มีความอดสาเห พากเพียร มีการตัดสินใจที่ดี

องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ด้าน G (ชอบความ สะดวกสบายและตามใจตนเอง-มีมโนธรรม) พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน G แตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มีลักษณะมีมโนธรรม มีความตั้งใจ และพากเพียรพยายาม มีความรับผิดชอบ มี ภูมิลำเนาทางอารมณ์ เครื่องครัดในระเบียบวินัย เจียมขรึม เอาจริงเอาจัง มีความสนใจผู้อื่น มีศีลธรรม ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 4 มีลักษณะของ ความสะดวกสบายและตามใจตนเอง มากกว่านิสิตชั้นปีที่ 3

องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ด้าน M (ชอบ การปฏิบัติจริง-ชอบจินตนาการ) พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีลักษณะองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้าน M แตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 1 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านิสิตชั้นปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 มีลักษณะ บุคลิกภาพมีแนวโน้มเป็นผู้มีลักษณะชอบการปฏิบัติจริง ทำอะไรตามความเป็นจริง มีความตั้งใจจริง เอาจริงเอาจัง มีความกระตือรือร้น มีระเบียบแบบแผน มากกว่านิสิตชั้นปีที่ 1

องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ด้าน O (จิตใจสงบ มั่นคง-จิตใจหวาดหวั่นและวิตกกังวล) พบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ ด้าน O แตกต่างจากนิสิต ชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 แสดงว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 เป็นผู้ที่มี จิตใจหวาดหวั่นและวิตกกังวล มีความกระวนกระวายใจ รู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 จะเป็นผู้มีจิตใจสงบมั่นคง มั่นใจในตนเอง มี ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ไม่รู้สึกหวาดหวั่นวิตกกังวล

องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ด้าน Q₁ (อนุรักษ นิยม-ชอบทดลองและเสรีนิยม) พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีลักษณะองค์ประกอบ บุคลิกภาพ 16 PF ด้าน Q₁ แตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีลักษณะอนุรักษนิยม ไม่

สนาจากการคิดแบบวิเคราะห์ ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2 และปีที่ 3 จะเป็นผู้ชอบทดลอง และเสรีนิยม เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง ชอบวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ สนาใจในการใช้ปัญญา มีความสงสัย และสนใจค้นคว้าความคิดทั้งเก่าและใหม่

องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ด้าน Q₂ (ฟังก์ชัน-ฟังก์ชันตนเอง) พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 มีลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพ ด้าน Q₂ แตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านิสิตชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 มีลักษณะฟังก์ชัน การทำงานจะขึ้นอยู่กับกลุ่ม เป็นผู้ร่วมงานและผู้ตามที่ดี ต้องการการยอมรับจากสังคม และการสนับสนุนจากกลุ่ม ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2 จะมีลักษณะฟังก์ชันตนเอง มีความพอใจในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง ตัดสินใจและปฏิบัติตามแบบแผนของตนเอง

จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างของบุคลิกภาพของนิสิตที่เรียนในระดับชั้นปี แตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า สอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ของ فروยด์ ที่เชื่อว่าบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลผลิตของประสบการณ์ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคลนั้น ๆ แสดงว่า นิสิตที่เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยในระยะเวลา แตกต่างกัน ประสบการณ์ที่เขาได้รับการศึกษาเล่าเรียน และทั้งจากการปะทะสังสรรค์กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้หล่อหลอมเข้าในตัวเขา และแสดงออกมาเป็นบุคลิกภาพในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น (ชอบทางสังคม) N⁺ ค่อนข้างสูง ด้านการจินตนาการ (ลงมือปฏิบัติ) M⁺ ค่อนข้างต่ำ คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิตให้มีวิสัยทัศน์ที่พึงประสงค์และควรระดมความคิด หารูปแบบและแนวทางการพัฒนานิสิตให้มีคุณภาพคู่คุณธรรม

มีคุณลักษณะมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
รวมทั้งมีวินัยในตนเอง รับผิดชอบต่อตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทาวิจัย

1. ควรทำการศึกษาเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ
16 PF (ฟอร์ม A) ในนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา
2. ควรทำการศึกษาเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ
16 PF (ฟอร์ม A) ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

กันยา สุวรรณแสง. การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ :

ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.

_____. การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533.

กฤษณา รังษิตประสิทธิ์. การสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ

15 pp (ฟอร์ม A) ในนิตยสาร จิตวิทยา ฉบับพิเศษ กรุงเทพมหานคร.

วิทยาลัยนวัตวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

มกราคม, 2535.

จิรา จันทร. บุคลิกภาพและการปรับตัวของนักศึกษา. นิตยสาร

จิตวิทยา ฉบับพิเศษ กรุงเทพมหานคร.

มกราคม, 2539.

_____. การศึกษานักเรียน. กรุงเทพมหานคร.

22(3) : 1-4. กรุงเทพฯ : มีนาคม 2531.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 15 pp

ในนิตยสาร จิตวิทยา ฉบับพิเศษ กรุงเทพมหานคร. วิทยาลัยนวัต

วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2535.

เจษฎา ปุริวิภา และคณะ. ลักษณะครูที่ดี. กรุงเทพฯ : สถาบันศึกษานักเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2520.

ชมรมนักคิดและแนว. เปิดโลกอาชีพ เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ชมรมนักคิด

และแนว, 2538.

สุทธิ เลิศรัตน์เชาสุข. "การศึกษานักเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พ.ศ. 2536"

กรุงเทพฯ : 2536.

บรรณานุกรม

กันยา สุวรรณแสง. การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ :

ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.

_____. การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533.

กุลธิดา รงค์จิตประภัสร์. การสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ

16 PF (ฟอร์ม A) ในนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

มหิดล, 2535.

จรียา จันตระ. บุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์ศิริราช. ปริญญา นิพนธ์

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาคลินิก). กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

เจือจันทร์ จงสถิตย์อยู่. "ทบทวนแผนการศึกษาแห่งชาติ" การศึกษาแห่งชาติ.

22(3) : 1-4; กุมภาพันธ์-มีนาคม 2531.

จุฑาทิพ วงษ์สุวรรณ. การสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

(ฟอร์ม A) ในประชากรทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

เจสสิยา บุรีภักดี และคนอื่น ๆ. ลักษณะครูที่ดี. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์

กรมการฝึกหัดครู, 2520.

ชมรมบัณฑิตแนะแนว. เปิดโลกอาชีพ เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ชมรมบัณฑิต

แนะแนว, 2538.

ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล. "การศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พ.ศ. 2536"

กรุงเทพฯ : 2536.

เชิดศักดิ์ วัฒนสินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

ทศพร มณีศรีงา. เอกสารประกอบการสอนวิชากลุ่มสัมพันธ์สำหรับครู.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

ทิพวัลย์ สุรินยา สุปรานี สนธิรัตน์ และศิรินภา จามรมาน. รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาลักษณะปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพ และสุขภาพจิตของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.

ธีรเดช ฉายอรุณ. ลักษณะทางบุคลิกภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วัดโดยแบบทดสอบ 16 PF. ปรินญาณพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ. Theories of Personality. เอกสาร

ประกอบการเรียนระดับปริญญาโท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515.

นวลละออ เจียมสุวรรณ. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัย วิชาการศึกษา กับ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์. ปรินญาณพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516.

นวลละออ สุภาพล. ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

นิพนธ์ คันธเสวี. "การศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" ใน รายงานการประชุมทางวิชาการประจำปี เรื่อง การผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย ในอนาคต. หน้า 202. กรุงเทพฯ : การประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, 2530.

- รัชนิวรรณ วณิชยธนม. การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบทางบุคลิกภาพระหว่างนักโทษคดีฆ่าคนตายเพศชายและเพศหญิง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาคลินิก บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- ล่อ พงษ์พานิช. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพที่ปรากฏในกลุ่มชนบางอาชีพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.
- ลัดดา แพทย์จรัส. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษากับนักเรียนนายร้อยตำรวจ. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515.
- วลีลี หลีสันติพงศ์. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักบัญชี. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515.
- สุจิตรา เหลืองรังสรรค์. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักธุรกิจ. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516.
- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515.
- รศภา ชูพิชัยกุล. ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ส., 2529.
- สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : กองบริการการศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัย, 2529.

- อบอวล หกสุวรรณ. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุคคลในอาชีพครู
กับแพทย์. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516.
- อภาภา บุญช่วย. "ผู้บริหารกับการพัฒนาตนเอง สิ่งที่ต้องทำก่อน" ศึกษาศาสตร์.
4(10) : 8; ตุลาคม 2530-มกราคม 2531.
- Allison, Dolly Ann. The Relationship Between Gender
Ethnicity Age and Personality Traits Among Police
Candidates. Los Angeles : California School of
Professional Psychology, 1991.
- Burker, G.K. and R.I. Kabacoff. "Personality types as
measured by the 16 PF" Psychological Abstracts.
68 : 515; September 1982.
- Cattell, Raymond B. Handbook for the Sixteen Personality
Factor Questionnaire. Illinois : Institution for
Personality and Ability Testing, 1957.
- Cattell, Raymond B. Personality. New York : McGraw-
Hill Book Company, 1950.
- Cattell RB, Eber HW and Tatsuoka MM. Handbook for the
Sixteen Personality Factor Questionnaire (16 PF).
5th ed Illinois : Institute for Personality and
Ability Testing, Inc., 1985.
- Ferguson, A.G. Statistical. Analysis in Psychology and
Education. New York : McGraw-Hill, Inc., 1976.
- Hall, Calvin S. and Gardner, Lindzey. Theories of
Personality. London : John Wiley & Sons, 1965.

- Hilgard, Ernest R. and Richard G. Atkinson. Introduction to Psychology. 4th ed. New York : Han Court, Brace and World, Inc., 1965.
- Kennedy, Debra Tschippert. Personality traits of Nurse Manager in First Line Management Positions. Duquesne University Scholl of Nursing, 1991.
- Lazarus, Richard S. Personality. 2nd ed. New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1971.
- Lindquist, E.F. Design and Analysis of Experiments in Psychology and Education. Boston : Houghton Mifflin, 1965.
- Long, D.W. "A study of personality characteristics of teachers in selected public schools in South Mississippi" Dissertation Abstract International. 38 : 2457; November 1977.
- McConnell, James. Understanding Human Behavior. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1974.
- Morris, C.R. Psychology an Introduction. New York : Meredeth Co., 1973.
- Mueller, Kate Hevner. Student Personnel Work in Height Education. Boston : Houghton Mifflin, 1961.
- Noll, Victor H. Introduction to Educational Measurement. Boston : Houghton Mifflin, 1986.
- Pertea, G. and M Popa. "The value of the 16 PF questionnaire in studying personality traits in pilot students" Psychological Abstracts. 68 : 522; September 1982.

Pervin, Lawrence A. Personality : Theory, Assessment and research. 3rd ed. New York : John Wiley & Sons Inc., 1980.

Soloman, E. "Personality Factor and Attitude of Mature Training College Students" The British Journal of Educational Psychology. 37 : 140; 1967.

Start, K.B. "Rater-Ratee Personality in the Assessment of Teaching Ability" The British Journal of Educational Psychology. 38 : 14-20; 1968.

Woodworth, R.S. and Marquis, D.G. Psychology. 5th ed. New York : Holt, 1947.

(สว.บพ.)

ภาควิชาการประถมศึกษาและจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สิงหาคม 2540

เรื่อง ขอลงนามในใบสมัครสอบตาม

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

เป็นต้นมา ข้าพเจ้าได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาจิตวิทยาของนิสิต

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา ทุนการวิจัยและพัฒนาระบบข้อมูลจากนิสิตานวิชาของคณะ

ศึกษาศาสตร์ เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยและพัฒนาระบบ

ซึ่งข้าพเจ้าขอเรียนผ่านท่านอธิการบดีขอสมัครสอบตาม

ตำแหน่งหัวหน้างานวิจัยและพัฒนาระบบข้อมูลจากนิสิตานวิชาของคณะ

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขอเรียนมาเพื่อขอรับทราบและขออนุญาต

ขอแสดงความนับถือ

วิมล จิตเจริญพงศ์

(รองศาสตราจารย์วิมล จิตเจริญพงศ์)

(สำเนา)

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สิงหาคม 2540

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์ประจำวิชา

เนื่องด้วย ข้าพเจ้ากำลังทำวิจัยเรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพของนิสิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ในการนี้จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตในวิชาของท่าน
เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยดังกล่าว

จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการให้นักศึกษานิสิตตอบแบบสอบถาม
ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดกรุณาอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

วิณี ชิตเชิดวงศ์

(รองศาสตราจารย์วิณี ชิตเชิดวงศ์)

ตาราง 16 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์ประกอบบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่วัดได้จาก แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF จำนวนตามสาขาวิชา

องค์ประกอบ บุคลิกภาพด้าน	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชาการ	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา
	ภาษาอังกฤษ	พลศึกษา	ประถมศึกษา	เทคโนโลยี	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา
	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.
A	5.63 1.79	5.11 1.48	5.44 1.73	5.15 1.87	5.00 1.97	5.13 1.79	5.22 1.60	4.72 2.05					
B	6.05 1.87	5.01 2.26	5.73 1.80	5.81 1.69	6.62 1.50	6.02 1.80	5.96 1.82	4.50 2.15					
C	5.05 1.54	4.64 1.52	4.53 1.57	4.54 1.85	4.38 2.03	4.53 1.68	4.28 1.69	4.22 1.56					
E	5.29 1.98	5.00 1.60	5.32 1.47	5.32 1.73	5.15 1.69	5.12 1.64	5.76 1.57	4.89 1.64					
F	4.53 2.14	4.07 1.47	3.66 1.54	4.55 1.84	4.00 1.48	3.92 1.63	4.37 1.84	4.28 1.56					
G	5.68 1.89	5.82 1.89	7.76 6.19	5.44 1.76	6.13 1.84	6.25 1.77	6.02 1.74	5.44 1.19					
H	4.71 1.69	4.79 1.46	5.34 1.09	5.05 1.63	4.38 1.82	4.62 1.64	5.06 1.62	4.67 1.82					
I	5.34 1.85	5.44 1.59	4.83 1.72	5.34 1.95	4.15 1.73	4.56 1.63	5.35 1.82	5.22 1.48					

ตาราง 16 (ต่อ)

องค์ประกอบ	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชาการ	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา	สาขาวิชา
บุคลิกลักษณะด้าน	ภาษาอังกฤษ	พลศึกษา	ประถมศึกษา	เทคโนโลยี	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ภาษาไทยและ	สังคมศึกษา
	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	บรรณารักษ์	$\bar{X}$ S.D.
L	6.37 1.57	6.26 1.70	6.39 1.66	6.50 1.84	6.08 2.02	6.77 1.77	6.63 1.70	6.44 1.29
M	3.66 2.07	3.67 1.64	3.73 1.86	3.92 1.85	3.85 1.84	3.66 1.72	3.37 1.87	4.00 1.82
N	6.53 2.21	7.00 1.69	7.80 1.75	6.89 2.03	7.03 2.07	7.29 1.98	6.75 1.95	6.61 1.94
O	6.05 1.89	6.73 1.65	6.41 2.14	6.75 1.86	6.55 1.85	6.55 1.98	6.71 1.97	6.33 1.91
Q ₁	6.79 1.30	5.83 1.64	6.09 1.56	6.50 1.55	6.13 1.83	6.25 1.39	6.34 1.36	6.22 1.52
Q ₂	5.34 2.11	5.24 1.84	5.32 1.84	5.78 1.94	5.08 2.10	5.30 2.15	5.49 1.67	6.11 2.22
Q ₃	5.37 1.98	4.91 1.66	4.90 1.77	4.62 1.83	4.48 1.71	5.04 1.63	4.83 1.67	5.33 2.00
Q ₄	5.88 1.89	5.98 1.70	5.88 1.87	6.28 1.94	5.89 1.78	5.88 1.85	5.82 1.91	6.33 1.33

ตาราง 17 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์ประกอบบุคลิกภาพ
ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่วัดได้จากแบบ
ทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF จำแนกตามชั้นปี

องค์ประกอบ บุคลิกภาพด้าน	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
A	5.36	1.70	5.09	1.71	5.19	1.89	5.05	1.72
B	6.78	1.73	5.85	1.89	5.43	1.79	4.96	1.98
C	4.68	1.71	4.23	1.75	4.67	1.61	4.69	1.77
E	5.52	1.81	5.21	1.74	5.23	1.45	5.05	1.63
F	4.35	1.56	4.28	1.78	4.03	1.73	3.93	1.78
G	5.78	1.94	5.91	1.73	6.63	3.69	5.81	1.80
H	5.10	1.76	4.63	1.72	4.86	1.49	4.71	1.53
I	5.02	1.99	5.05	1.74	5.04	1.58	4.86	1.92
L	6.22	1.84	6.61	1.84	6.50	1.74	6.59	1.47
M	4.26	1.80	3.71	1.84	3.32	1.65	3.42	1.83
N	6.85	1.91	6.95	1.99	7.12	1.85	7.25	2.20
O	6.56	1.89	6.99	1.78	6.38	1.94	6.21	1.95
Q ₁	5.88	1.65	6.46	1.52	6.42	1.46	6.26	1.38
Q ₂	5.03	1.94	5.85	2.07	5.50	1.86	5.09	1.86
Q ₃	4.62	1.52	4.81	1.76	4.99	1.78	5.19	1.92
Q ₄	5.98	1.90	6.17	1.80	5.84	1.84	5.78	1.77

